Saaremaa Teataja

Nr 9 IX aastakäik September 2026 SAAREMAA VALLAVALITSUSE INFOLEHT facebook.com/saaremaavald @saaremaavald

45 aastat loovust: kunstikool tähistab juubelit

Loe lk 3

Randa ehitama? Uued reeglid toovad nii leevendusi kui piiranguid

Loe lk 4

Noorsootöö tasub ära, kuid mitte üleöö

Loe lk 11

Uued ja kiiremad arvutid loovad paremad võimalused õppimiseks ning toetavad õpetamise kvaliteeti. Fotol Leisi kooli arvutiklass koos I klassi õpilaste ja informaatikaõpetaja Triin Arvaga. FOTO: Silvar Mehik

Digihüpe: koolid said uued seadmed, ühtse IT-halduse ja kaasaegse taristu

Saaremaa ja Muhu valla haridusasutused said viimase kahe ja poole aasta jooksul enam kui tuhat uut digiseadet, kaasaegsema IT-taristu ning ühtsed digilahendused, mis loovad õpetajatele paremad töötingimused ja õppijatele võrdsemad võimalused. Augustis lõppenud 2,5 miljoni euro suurust arendusprojekti kaasrahastas 60 protsendi ulatuses Euroopa Liit.

Projekti käigus uuendati Saaremaa ja Muhu valla haridusasutuste digitaristut ja hangiti kokku üle tuhande uue seadme, soetati Microsoft 365 Education litsentsid, mis võimaldavad rakendada IT-süsteemide keskset haldamist ja ühtseid turvasätteid, viidi läbi arvutivõrkude inventuur ja uuendati võrguseadmeid, kehtestati valla IT-standard ja koostati teenuskirjeldused, mis on aluseks vallavalitsuse ja hallatavate asutuste IT-varade hankimisel ja teenuste parendamisel.

Valla IT teenistuse juhataja Anu Tanila sõnul võimaldas IT-seadmete väljavahetus arenguhüpet asutustes, kus siiani erinevatel põhjustel oli tekkinud tehnoloogiline mahajäämus. „Sellega said näiteks Saaremaa kõigi koolide õpetajad uued ja kiiremad arvutid, mis eeldusena parendavad ka õpetamise kvaliteeti ja loovad uusi võimalusi."

Märtsis tehti koolides tagasisideküsitlus, kus 82% vastanutest hindas IKT olukorda viimase aasta jooksul paranenuks (vastajaid 174). Paranes digiseadmete kättesaadavus ja töökindlus, suuremate muudatustena toodi esile digitahvlite kasutuselevõtt, õpetajate uued sülearvutid ja haridustehnoloogilise toe tugevnemine.

Tänapäevased IT-vahendid eeldavad kasutajalt haridustehnoloogilist pädevust, nii ajakohase õpikäsituse kui ka digitehnoloogia kompetentsi, et neid vahendeid eesmärgipäraselt õppetegevuse toetuseks rakendada. Vaja on pidevat koolitust ja haridustehnoloogilise pädevuse laienemist kõigile õpetajatele, probleemi ei lahenda koolis ainult haridustehnoloogia spetsialisti abil. Projekti käigus tehti koolitusi digitahvlite kasutamise, digitaalse õppevara autoriõiguste, tehisintellekti ja infoturbe teemadel, korraldati ka digiohutuse veebikoolitus lastevanematele. Lasteaedadele ja väikekoolidele pakuti aasta jooksul haridustehnoloogia konsultandi teenust, nõustati kõiki lasteaedu ning käivitati õppematerjalide jagamise e-keskkond. 78-tunnises haridustehnoloogide koolitusprogrammis said osaleda kõigi koolide esindajad, kes olid valmis nii oma päevust arendama kui ka kolleegidele kogemusi ja nõuandeid jagama.

Saaremaa valla haridus- ja noorsootööosakonna juhataja Kaire Kiil rõhutas projekti olulisust: „Selle tulemusena paranes märkimisväärselt haridusasutuste varustatus kaasaegsete digivahenditega," ütles Kiil. „Samal ajal andis projekt olulise tõuke õpetajate digipädevuste arendamiseks läbi koolituste ja haridustehnoloogilise toe, aidates kasvatada valmisolekut kasutada uusi lahendusi igapäevases õppetöös. Oleme siiski teadlikud, et saavutatud taseme hoidmine ja edasiarendamine eeldab ka edaspidi järjepidevaid investeeringuid ning sihipärast tegevust."

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Eesti tuleviku heaks

Esmane ülesanne on tagada haridustehnoloogilise toe jätkumine, pöörates erilist tähelepanu lasteaedadele ja väiksematele koolidele, ning kasvatada samal ajal haridustehnoloogilist suutlikkust kõigis haridusasutustes. „Meie eesmärk on toetada õpetajaid digivahendite teadlikul ja eesmärgipärasel kasutamisel, et mitmekesistada õppeprotsessi ning pakkuda õppijatele nüüdisaegseid ja tõhusaid õpikogemusi," kinnitas Kaire Kiil.

HARIDUSASUTUSTELE SOETATUD IKT VAHENDID SAAREMAA VALLAS:

- 158 interaktiivset digitahvlit koolidele
- 85 seadet Chromebook Education
- 19 tahvelarvutit iPad
- 9 teisaldatavat ekraani lasteaedadele
- 490 sülearvutit ja 296 dokki
- 130 lauaarvutit (AIO)
- 10 UPS-i
- 4 salvestusseadmete komplekti
- muu riistvara (bürookombain-printerid, infoekraanid, videokaamerad digitahvlite juurde, võrguseadmed jm)
- viirusetõrje litsentsid, MS 365 litsentsid.

MUHU VALLAS:

- 10 interaktiivset digitahvlit
- põhikool 53 sülearvutit ja 24 dokki
- lasteaed 7 sülearvutit ja dokki
- noortekeskus sülearvuti koos dokiga
- muu riistvara (bürookombain-printerid, võrguseadmed, kooliraadio süsteem jm).

Projekti tegevustesse mahtus veel ka haridusasutuste teabehalduse ühtlustamine, koostati juhendid ja näidisdokumendid, korraldati koolitusi ning võeti kasutusele ühtne elektrooniline dokumendihalduskeskkond.

Projekti koostades seadsid Saaremaa ja Muhu vald eesmärgiks, et kõigile lastele on tagatud võrdne ligipääs infotehnoloogiliselt tänapäevasele haridusteenusele.

Püüeldakse selle poole, et haridusasutuste IKT riistvara oleks ajakohane, töökindel, turvaline ja keskselt hallatav ning süsteemide toimekindlust ja turvalisust kindlustavad professionaalse valdkondliku kompetentsiga IT-spetsialistid. Haridusasutustele peab olema tagatud haridustehnoloogiline tugi.

Projekti tegevused moodustasid sidusa terviku, uute seadmete hankimisele lisandusid arendustegevused ja koolitused, et „uus digividin" ei jääks ainult uhkeks asjaks, vaid leiaks pedagoogiliselt mõtestatud kasutust ja aitaks digimaailma kiire arenguga sammu pidada.

Projekti toel oli võimalik vähendada erinevusi asutuste IKT varustatuses, et kõigil lastel oleks hoolimata koolivalikust võrdsed võimalused.

Anne Keerberg
hariduse IKT projektijuht

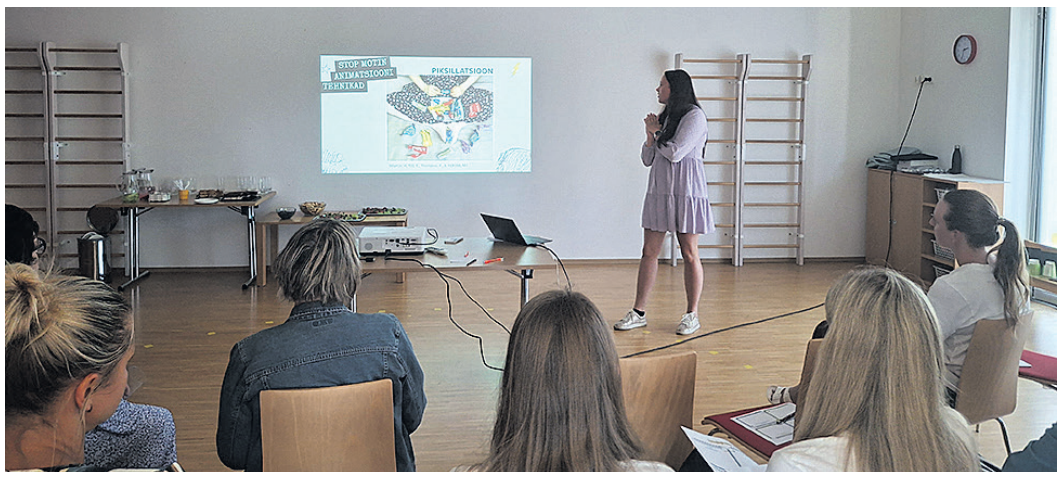

Lasteaedade digitehnoloogia ja robootika õppepäeval tutvustas Nooruse kooli õpetaja Virge Lember I kooliastme digiõpetuse kogemusi, Pargi lasteaia abiõpetaja Hanna Martin (pildil) juhendas kolleege, kuidas lastega koos multifilmi teha. FOTO: Riina Hallik

Kas sinu kuusk võiks saada Kuressaare tänavuseks jõulupuuks?

Saaremaa Haldus kuulutab välja konkursi Kuressaare keskväljakule sobiva jõulupuu leidmiseks. Ootame pakkumisi kaunitele kuuskedele, mis võiksid saada tänavuse jõuluaja keskseks ehteks ja rõõmustada nii kohalikke elanikke kui ka linna külalisi.

Kuusepuu kõrgus võiks olla umbes 15 meetrit. Oluline on, et puule pääseks juurde suure tehnikaga, et selle mahavõtmine ja transport oleksid ohutult tehtavad.

Tuleme ja vaatame üle kõik pakutavad kuused. Soovi korral võib pakkumisele lisada ka fotosid. Eelistatud on heas seisukorras, sirge tüve ja korrapärase võraga puud. Lisainfo ja pakkumised: Reinis Saar, tel 5304 6604, **reinis.saar@saare.ee**. Otsime koos Kuressaarele väärilist jõulupuud!

VALD ARVUDES

Saaremaa vald numbrites augustis 2026

Augustikuus registreeriti Saaremaa vallas 15 lapse sünd ja suri 31 nimest (loomulik iive – 16). Valda tuli elama 51 ja vallast lahkus 93 inimest, (rändesaldo – 42).

Elanike arv vallas vähenes augustis 58 inimese võrra.

Elanike arv 1. jaanuaril oli 31 985 ja 1. augustil 31 506.

Ave Saat
rahvastikutoimingute peaspetsialist

KÜLAVANEMAD

Külavanemad ja -koosolekud

- Ruhve külavanema ülesandeid kinnitati täitma alates 26. aprillist 2025 viieks aastaks MTÜ Ruhve Külaselts.
- Ninase külavanema ülesandeid kinnitati täitma alates 11. juulist 2026 viieks aastaks Ninase Kodukandi Selts.
- Koiduvälja küla üldkoosolek külavanema valimiseks 11. oktoobril kell 14 Koiduvälja küla postkastide juures.
- Silla küla külavanema ülesandeid kinnitati alates 11. juulist 2026 kuni 11. juulini 2031 täitma Sandro Mägi.

Vii aiajäätmed Kudjapele soodushinnaga

Saaremaa valla elanikud, kel puudub kompostimisvõimalus, saavad oma kodu aia- ja haljastusjäätmed viia soodushinnaga Kudjape jäätmejaama (Pähklimetsa tee 13a, Kudjape alevik, Saaremaa vald), mis on avatud esmaspäevast reedeni kell 8–18 ning laupäeviti kell 10–15. Aia- ja haljastusjäätmeid võetakse soodushinnaga vastu 1. septembrist kuni 30. novembrini 2026 või kuni mahu täitumiseni.

Soodushinnaga vastuvõtu korral tuleb jäätmete üleandjal tasuda vähemalt 20% aia- ja haljastusjäätmete üleandmise hinnast, ülejäänud osa tasub vald. Ühe majapidamise või korteriühistu kohta saab üle anda kuni 350 kg aia- ja haljastusjäätmeid.

Soodushinnaga võetakse vastu aia- ja haljastusjäätmeid, sealhulgas puulehti, taimi, kastanimune, tammetõrusid, käbisid, muru ning peenemaid oksi, mis riisumisel kaasa tulevad. Eraldi kogutud aiasaadusi on võimalik jäätmejaama ära anda tasuta.

Haljastusjäätmete hulgas ei tohi olla muid jäätmeid ning seda kontrollitakse jäätmete üleandmisel. Jäätmete üleandmisel tuleb esitada isikut tõendav dokument. Kui jäätmete üleandja soovib üle anda rohkem kui 350 kg aia- ja haljastusjäätmeid, rakendatakse limiiti ületava koguse puhul Kudjape jäätmejaama kehtivat hinnakirja.

Kui on soov aia- ja haljastusjäätmed kodust üle anda, on Kuressaare ja Kudjape piirkonnas võimalik seda endiselt teha korraldatud jäätmeveoga vabatahtliku lisateenusena. Selleks tuleb võtta ühendust AS-iga Eesti Keskkonnateenused telefonil 453 1603 või e-posti aadressil **saaremaa@keskkonnateenused.ee**. Teenuseosutaja korraldab kogumisringe aprillist novembrini vähemalt üks kord kahe kuu jooksul. Korraldatud jäätmeveo käigus üle antud aia- ja haljastusjäätmete äraveo teenustasu hind on Ida-Saaremaa veopiirkonnas 7,41 eur/m³ ja Lääne-Saaremaa veopiirkonnas 7,25 eur/m³. Aia- ja haljastusjäätmete kogumiseks võib kasutada kuni 150-liitriseid jäätmekotte, kusjuures ühe koti kaal ei tohi ületada 20 kilogrammi, või sobivat jäätmemahutit (jäätmemahutis ei pea olema vooderduskotti).

Kinnistu korrastamisel tekkivate aia- ja haljastusjäätmete põletamisel tuleb lähtuda Saaremaa valla jäätmehoolduseeskirjast ja üldistest tuleohutusnõuetest. Eeskirja kohaselt on kodumajapidamistes tekkinud oksi ja lehti lubatud põletada lahtises tules jäätmevaldaja kinnistul tuulevaikse ilmaga ning juhul, kui neid ei ole võimalik taaskasutada või ringlusse võtta. Okste ja lehtede põletamine on keelatud ajal, mil on kehtestatud tuletegemise keeld.

Tule tegemise koht peab paiknema vähemalt kaheksa meetri kaugusel mistahes ehitisest või põlevmaterjali lahtisest hoiukohast ning vastama siseministri määrusega lõkke tegemisele ja grillimiskohale kehtestatud nõuetele. Okste ja lehtede põletamisel tuleb järgida ka tuleohutuse seaduse § 15 nõudeid. Kuressaare linna haldusterritooriumil ei ole puulehtede põletamine lahtises tules lubatud.

Ivar Ansper
ringmajanduse ja jäätmehoolduse nõunik

Saaremaa valla kalmistud said uue kodulehe

Vastvalminud uus Saaremaa kalmistute koduleht koondab senisest põhjalikumalt teavet kohalike kalmistute ajaloo, asukohtade ja pärandi kohta.

On hea meel teatada, et valminud on uus ja ülevaatlikum koduleht Saaremaa kalmistutest. Kuivõrd hakkame peagi lõpetama kalmistute digitaliseerimise projekti, siis oli õige aeg valmis teha ka uus ja inforohkem koduleht.

Uuel lehel on rõhku pandud kalmistute ajaloole, iga kalmistu on saanud omale eraldiseisva pesa uuel lehel. Kõikide kalmistute kohta ei ole veel põhjalikku ajalugu jõutud kokku panna, kuid see töö käib jooksvalt ja soovime oma uut kodulehte selles osas pidevalt täiendada. Koduleht on lihtsasti leitav valla kalmistute lehelt: saaremaavald.ee/kalmistud ning liikudes sealt lingile: Saaremaa kalmistud.

Digitaliseerimise projekt hakkab jõudma peagi oma lõppeesmärgini, et kõik Saaremaa valla kalmistud oleksid digikeskkonnas leitavad ning omaksed või tuttavad/sõbrad saaksid huvi korral ka otsingufunktsiooni kasutades leida üles hauaplatsid. Alustasime antud projekti 2020. aastal ning lõpetame selle töö järgmise aasta kevadeks. Praegu on töölaual tegemisel veel Püha, Jämaja ning Torgu kalmistu, kõik ülejäänud on digitaliseeritud.

Tehtud on suur töö ning oma panuse on siin andnud mitmed valla töötajad. Siiski tahaks eriliselt tänada võtmetegijaid, kes panustasid rakenduse valmimisse enim – Maarika Saks ning Pille Mägi. Kui Maarika lahendada ja arendada oli kõik tehniline pool, siis Pille tööpäevad mööduvad valdavalt andmete sisestamisel ning kohapeal kalmistutel andmete kontrollimisel ja hauaplatside pildistamisel.

Ei saa ära unustada ka meie tublit ajaloo koostajat Madis Nõmme. Liina Kesküla andis oma panuse arendusse, et koduleht oleks kasutatav ka nutiseadmetes.

Kodulehe külastajad võivad leida meie andmetes siiski ka ebatäpsusi. Oleme kasutanud andmete sisestamisel säilinud ja olemasolevaid kalmisturaamatuid, samuti on abiks olnud info hauaplaatidel. Kui aga märkate andmetes vigu või soovite neid täiendada, siis saate lihtsasti meile infot saata e-posti aadressil: **kalmistu@saare.ee**.

Soovin jätkuvalt aktiivset kodulehe kasutamist, senine kogemus näitab, et ka varasem versioon kalmistute kaardirakendusest oli hästi vastu võetud ja kasutajate hulk ajas pidevalt kasvas.

Ainer Tiitson
Saaremaa Halduse juhataja

Suur pidu algab väikesest proovisaalist

Laulu- ja tantsupeo traditsioon ei sünni üleöö, vaid saab alguse aastatepikkusest ettevalmistusest, tuhandete lauljate, tantsijate ja juhendajate pühendumusest ning ühisest ootamisest. Kuigi järgmise üldlaulu- ja tantsupeoni on veel ligi kaks aastat aega, on ettevalmistused jõudnud etappi, kus kogu Eesti kollektiivid saavad hakata oma teed peole kavandama.

Juba 2028. aastal toimuvad Tallinnas 30. juunist 9. juulini XIV noorte laulu- ja tantsupidu ning XXIX laulu- ja XXII tantsupidu. Kuigi suurte pidudeni on veel aega, tehakse nüüd septembris selle poole esimesed sammud – terepäevad juhendajatele, kus tutvustatakse pidude kunstilist mõtestatust ning alates 15. septembrist algab kollektiivide registreerimine.

Esimesena astuvad uuele rajale koori-, tantsu-, puhkpilli- ja rahvamuusikaorkestrite juhid, kelle õlul on suur osa peo tegelikust sünnist. Just nende käe all jõuab peo kunstiline idee proovisaalidesse ning muutub samm-sammult liikumiseks ja ühiseks musitseerimiseks.

„Kas me jõuame?"

Uue peo alguses on juhil palju olulisi ülesandeid ja mõtteid, millega tuleb arvestada. Ei ole ainult repertuaar, mida tuleb põhjalikult tundma õppida enne, kui see saab tuttavaks inimestele. Seal on kalender, on proovide ajad ja esinemised, on inimesed, kelle eluga tuleb arvestada. On küsimus, kas rühm on kahe aasta pärast sama suur. Kas lauljad jäävad alles? Kas noori tuleb juurde? Kas juhil endal jätkub jõudu? Ja kusagil kõige selle vahel on esimene tunne – võib-olla elevus, võib-olla ootus... Võib-olla ka vaikne mõte: kas me jõuame? Kui koori, tantsurühma või orkestri liikmed jäävad mingil põhjusel pikemaks ajaks protsessist eemale, mõjutab see kogu kollektiivi arengut ja omandatu ei pruugi lõpuks soovitud tasemel välja kanda. Seetõttu on juhile iga eemalolek oluline, ta ei vastuta üksnes proovide läbiviimise, vaid kogu kollektiivi ühise taseme ja valmisoleku eest.

Kui seda tööd ei tehta järjepidevalt, pole mõne aasta pärast neid tuhandeid, kes lauluväljakul või staadionil ühiselt üles astuvad. Seetõttu on küsimus koori- ja tantsujuhi, samuti orkestrite dirigentide rollist tegelikult küsimus kogu peoliikumise tulevikust.

Kuraator kui peoliikumise hoidja

Kui dirigent või tantsujuht seisab oma inimeste ees proovisaalis, siis kuraatori ülesanne on vaadata kogu maakonda tervikuna. Mõne inimese panust ei ole võimalik mõõta ainult tehtud töö või kulutatud tundidega, see on midagi palju enamat: aastate jooksul antud aeg, jõud, mõtted, hool ja süda.

Tema ühendab kollektiive, juhte ja korraldajaid, vahendab infot ning aitab hoida sidet peo korraldajate ja maakonna vahel. Just selliste inimeste töö kaudu jõuab suurpeo idee Tallinnast ja kunstilisest toimkonnast üle Eesti väikestesse proovisaalidesse. Ja vastupidi, kuraatori kaudu jõuavad peo korraldajateni ka maakonna kollektiivide tegelikud küsimused, ootused ja mured.

Suure armastuse ja pühendumusega on aastaid Saare maakonna laulu- ja tantsupeo protsessi vedanud meie armas Krista Lember, kelle hoolivus ja mõistev suhtumine, lohutav sõna ja soe kallistus on olnud meile kõigile toeks ning andnud kindlust ka neil hetkedel, kui tee suure peoni on tundunud pikk ja keeruline.

Mul on suur rõõm, et Krista leidis oma tegemiste kõrval aega, et vastata mõnele minu küsimusele ning jagada oma mõtteid.

Räägime sageli sellest, kuidas hoida laulu- ja tantsupeo traditsiooni. Kas laulu- ja tantsupeoliikumine oskab oma juhte piisavalt hoida?
Laulu- ja tantsupeo liikumises on iga üksik persoon, omavalitsus ja riik väga olulised. Protsess algab juba rohujuure tasandil. Kes me oleme, mida oluliseks peame ja kuidas seda väljendame? Nii et siin on kõigil võimalik anda oma panus. Suuresti on juhtide näol tegemist inimestega, keda kannab suur missioonitunne. Nende inimeste toetamine on protsessi jätkusuutlikkuse võtmetegur. Alati saab rohkem ja paremini.

Oled näinud mitmeid peoprotsesse algusest lõpuni. Kas mäletad hetki, mil said aru, et üks pidu hakkab päriselt sündima?
Minu jaoks on selleks peoeelsed eelproovid. Siis kui näed särasilmseid tantsijaid vaatamata tohututele töötundidele oma koolides, rahvamajades. Siis, kui kuuled kooridelt saarlastele omaselt pehme häälekõlaga laule. Siis, kui orkestris mängivad koos väikesed lapsed ja kauaaegsed pillimehed ja nende ühismäng paneb jalad liikuma. Siis, kui rahvamuusikute isevalmistatud kanneldel kostavad meile igiomased viisid. Siis, kui meie imelised võimlejad rikastavad oma graatsia ja kaunite kostüümidega ees ootavat pidu. Ja loomulikult korraldav meeskond, kui asjad liiguvad vaid pilke vahetades, on üksteisemõistmine ja usaldus.

Kas uue peo alguses on kollektiivijuhtides rohkem elevust või ärevust?
On nii elevust kui ka ärevust. Elevus lootuse ees olla üks paljude seas suurel tantsuväljakul või laululaval. Ärevust uue ja alati alguses raskena tunduva repertuaari ees. Nii elevuse kui ärevuse tulem on rõõm. Rõõm tehtu ja saavutatu üle.

Kas oled oma töö jooksul näinud rohkem „appi, kas me saame hakkama?" või „me teeme selle ära!" hetki?
Minnakse ikka siira veendumusega, et me saame sellega hakkama. Eks see nõuab palju eneseületamist, palju proovitunde, tohutut pühendumist. Iga kord ei lähe õnneks, kuid protsessis osalemine iseenesest on oluline. Oluline harrastajale arenguks ja oluline protsessi jätkusuutlikkuse mõistes.

Kui sa vaatad praegu kõrvalt 2028. aasta peo poole liikuvat kollektiivijuhti, siis mida sa tahaksid talle enne selle teekonna algust öelda?
Hea kollektiivijuht, sa oled väga vajalik ja oluline liider, kelle otsa vaatab sinu kollektiivi iga liige. Sa oled andekas, töökas ja tubli. Sa oled oluline tegija laulu- ja tantsupeo protsessi liikumises, hoides ja kandes pidude pikaaegset traditsiooni. Edu ja rohkelt rõõme Sinu tegemistesse.

Ütleme üheskoos pidudele tere ja asume teele.

Ester Soe
kultuurinõunik

VALLA-VOLIKOGU

27.08.2026. AASTA ISTUNG

Infotunnis
- kuulati abivallavanem Moonika Parksepa ettekannet „Vähenev laste arv ja koolivõrgu jätkusuutlikkus";
- vastas vallavanem Rainer Antsaar EKRE fraktsiooni küsimustele, mis puudutasid **volikogu ja vallavalitsuse pädevust ning võimude lahusust;**
- esitati Valimisliidu Terve Saaremaa nimel taotlus teha Saaremaa vallavolikogu nimel poliitiline avaldus, mille teema oli teadmuslinnaku rajamine ja kõrghariduse tugevdamine;
- esitati EKRE fraktsiooni nimel neli arupärimist, mis puudutasid EKRE fraktsiooni poolt esitatud **tuuleenergeetika mõjuhinnanguid käsitleva arupärimise tagastamist ja tuuleenergeetika teemalise eelnõu tagastamist, Saaremaa valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise ajakohastamise vajadust ja tuuleenergeetika arendusalade keskkonnanõuetele vastavust ning Saaremaa valla haridusvõrgustiku reformi.**

Istungil volikogu
- muutis Saaremaa vallavolikogu 25. mai 2023. a määrust nr 11 „Saaremaa valla arengudokumentide menetlemise kord" seoses seaduses sätestatud strateegiliste arengudokumentide (valla arengukava ja eelarvestrateegia) menetlustähtaegade muutumisega;
- viis läbi Saaremaa valla 2026. aasta teise lisaeelarve eelnõu esimese lugemise kogumahus 1 819 191 eurot ja suunas selle teisele lugemisele;
- **muutis Orissaare gümnaasiumi, Kärla põhikooli ja Lümanda põhikooli põhimäärusi**, viis Kaali kooli, Leisi kooli ja Pihtla kooli põhimäärused seadustega kooskõlla ning tunnistas **kehtetuks Laimjala kooli, Pöide kooli, Mustjala kooli ja Kihelkonna kooli põhimäärused**.
- kehtestas Saaremaa valla 11 lasteaia ühise põhimääruse, mis vastab alushariduseseaduse nõuetele ning tunnistas kehtetuks praegu kehtivad Saaremaa valla 11 lasteaia põhimäärused;
- muutis MTÜ Muratsi kaluri kasuks seatud hoonestusõiguse tingimusi, pikendades selle tähtaega 15 aasta võrra. Lisaks sätestatakse lepingus selgelt, et Muratsi sadam on ööpäev läbi avalik sadam ning selle rajatised ja teenused peavad olema kõigile võrdselt ja läbipaistvatel alustel kasutatavad;
- kuulas ära EKRE fraktsiooni esitatud eelnõu tutvustuse, millega nähakse ette sünnitoetuse suurendamine ning selle maksmine kahes osas. Eelnõu suunati teisele lugemisele;
- kuulas ära vallavanema vastuse EKRE nimel tehtud arupärimisele valla jäätmemajanduse kohta.

Margit Kaldre
volikogu sekretär

45 aastat loovuse kasvulavana: Kuressaare kunstikool ühendab põlvkondi

Kui Kuressaare kunstikool tähistab tänavu oma 45. sünnipäeva, ei tähenda see direktor Boris Šestakovi sõnul pelgalt väärikat iga, see on märk ka järjepidevusest ja sellest, et kunstiõpe on Saaremaal suutnud läbi aastakümnete säilitada oma vajalikkuse.

„Kõige rohkem tunneme uhkust oma õpilaste loomingulise arengu üle," ütleb Šestakov. Kunstikooli vilistlaste hulgas on kunstnikke, disainereid, arhitekte, moeloojaid ja õppejõude. Ent sama oluliseks peab direktor neid sadu noori, kelle elukutse pole küll seotud kunstiga, kuid kes on kunstikoolist kaasa saanud loova mõtlemise ja oskuse maailma tähelepanelikumalt märgata.

Kooli lugu ulatub 1981. aastasse, mil toonase Kingissepa lastekunstikooli loomise taga oli soov pakkuda lastele loomingulist tegevust. Kunstihariduse arengut vedasid Saaremaal aktiivsed kunstnikud, kelle eestvõttel jõudis mõte kunstikoolist ka kultuuriministeeriumini. Kooli rajamisel mängis olulist rolli noor klaasikunstnik Rein Eskel, kes tuli Saaremaale kooli üles ehitama ajal, mil noore kunstniku tööleasumine väljaspool suuremaid keskusi polnud sugugi tavapärane.

Aastakümned on toonud kaasa nii kolimisi kui ka muutusi. 1991. aastal sai koolist Kuressaare kunstikool, kaks aastat hiljem koliti Rohu tänavale ning 2011. aastal Garnisoni tänavale, kus tegutsetakse tänaseni. Kui õppekeskkond on muutunud järjest paremaks ja tehnoloogia on toonud õpetamisse uusi võimalusi, siis üks põhimõte pole direktori sõnul muutunud: „Pliiatsit peab ikka õpilane ise käes hoidma, mitte robot."

Kõige keerulisemate aegadena meenutab Šestakov kooli loomise aastaid, 2009. aasta majanduskriisi ja koroonapandeemiat. Ometi on iga raskus toonud kaasa uusi algusi. Tema hinnangul on kõige olulisemad olnud need otsused, mis on viinud koostööni teiste koolide, lasteaedade, kultuuriasutuste ja kogukonnaga.

Kunstikooli tugevus peitubki inimestes. Aastate jooksul on selle nägu kujundanud õpetajad, keda meenutatakse tänutundega. Šestakov nimetab kooli „raudvaraks" Ilme Maripuud, kes kandis aastaid hoolt nii õppekorralduse kui ka igapäevase asjaajamise eest. Pikaajaliste õpetajate hulka kuuluvad ka Leelo Leesi, Piret Tomson ja Piret Männa, kelle eestvedamisel alustati juba üle 30 aasta tagasi nahatöö õpetusega, mida teistes kunstikoolides naljalt ei leia.

Koolist on läbi käinud üle 3000 õpilase. Vilistlaste seas on arhitekte, disainereid, kunstnikke ja fotograafe, kuid kunstikooli mõju ulatub ametinimetustest kaugemale. Nagu on tunnistanud kunstikooli õpetajatele endine õpilane ja praegune kultuurivara juht Helerin Rauna, kasutatakse õpitud kompositsioonitunnetust ja loovat mõtlemist ka igapäevatöös.

Aastate jooksul on Kuressaare kunstikool osalenud rahvusvahelistes projektides Soome, Läti ja Itaalia partneritega, korraldanud näitusi nii kodusaarel kui ka kaugemal ning toonud õpilastöid välja galeriidesse, raamatukogudesse ja avalikku ruumi. Meeldejäävaks kujunes näiteks Comeniuse projekt, mille käigus jõudsid Saaremaa laste tööd välja Itaaliasse Gubbiosse. Samast projektist meenub direktorile ka soomlaste põhjamaine huumor, kui külalised saadeti pärast sauna jääkülma järvevette, samal ajal kui kohalikud ise kaldale jäid.

Praegu õpib kunstikoolis 70 õpilast ja õpetab kuus õpetajat. Kooli eesmärk on pakkuda professionaalset kunstiharidust eri vanuses õppijatele ning seda kinnitab ka täiskasvanuõppe loomine.

Tulevikku vaadates lubab Šestakov endale natuke unistamist. Ta näeb kunstikooli „suure uhke lossina", mille ümber on ateljeed, aed ja piiramatud võimalused enesearenguks. Kuid selle unistuse taga peitub lihtne veendumus: kunstiharidust ei vajata ainult kunstnike kasvatamiseks.

„Ei pea olema professionaalne kunstnik, et ilu mõista," ütleb ta. „Inimene võiks püüelda terviklikkuse poole."

Just seda on Kuressaare kunstikool 45 aastat teinudki – aidanud noortel kasvada loovateks, tähelepanelikeks ja avatud maailmapildiga inimesteks.

Kunstikooli direktor ütleb, et ilu mõistmiseks ei pea olema professionaalne kunstnik, aga inimene võiks püüelda terviklikkuse poole. Just seda on Kuressaare kunstikool 45 aastat teinudki – aidanud noortel kasvada loovateks, tähelepanelikeks ja avatud maailmapildiga inimesteks. FOTO: erakogu

ÜKS KÜSIMUS:

Boris Šestakov, millised on kooli tänased väljakutsed?

„Nagu ütles mulle kunagi üks õpilane, kelle isa töötas päästeametis, et väljakutsed on päästerühmadele. Kuid midagi siin natuke ka kattub – kui õpilane meile satub, siis päästame teda teadmiste ja oskustega. Mitte küll nii tugeva survega, nagu vett tuletõrjevoolikust tuleb, aga mingi mõju peab olema."

Kahtla endisele koolimajale otsitakse uut omanikku

Saaremaa vald soovib leida uue omaniku Kahtla endisele koolimajale, et anda pikalt kasutuseta seisnud hoonele uus otstarve. Hoone ei ole enam vajalik avalike ülesannete täitmiseks ning selle seisukord on aastatega märkimisväärselt halvenenud.

Valla eesmärk on kinnistu müüa ja leida arendaja või uus omanik, kes suudaks hoone kasutusele võtta ning sellele uue funktsiooni anda. Potentsiaalsete huviliste puhul hinnatakse lisaks ostusoovile ka seda, kui realistlik on hoone korrastamine ja edasine kasutamine.

Kasutuseta hoone ülalpidamine tähendab vallale jätkuvaid kohustusi, kuna tagada tuleb nii minimaalne korrashoid kui ka ohutus. Hoone seisukorra halvenedes kasvab vajadus korrastus- ja turvameetmete järele.

Kui müügiprotsessi käigus sobivat huvilist ei leita, tuleb vallal hoone 2027. aasta jooksul lammutada. Pikalt tühjana seisva ja järjest halvenevas seisukorras hoone säilitamine üksnes lootuses, et tulevikus võib sellele tekkida parem kasutusvõimalus, ei ole põhjendatud. Aja jooksul halveneks hoone seisukord veelgi ning suureneksid nii selle korrastamise vajadus kui ka ohutusega seotud riskid.

Kõigil, kes tunnevad huvi Kahtla endise koolimaja ostu vastu, palume võtta ühendust Saaremaa vallavalitsuse kinnisvarateenistusega. Kontaktisik on Raivo Kahm, **Raivo.Kahm@saaremaavald.ee**, telefon 522 8547.

Rainer Antsaar
vallavanem

Kuressaare mereäärse puhkeala detailplaneering on jõudnud avalikustamiseni

Saaremaa vallavalitsus on võtnud vastu ja suunanud avalikule väljapanekule Kuressaare mereäärse puhkeala detailplaneeringu.

Planeeringuala suurusega *ca* 30 ha hõlmab Kuressaare piiskopilinnuse ümbrust ja Kuressaare rannaala (Lossihoov 1, Raiekivi tee 1, Raiekivi tee 4, Supluse pst 2 ja osaliselt Kalda pst 1 katastriüksuseid; Tori tn 1, Pargi tn 15 ja Raiekivi tee 2 katastriüksuseid ning nende katastriüksustega piirnevat mereala Ujula abajas). Detailplaneeringu eesmärk on puhkeotstarbeliste ehitiste ehitamiseks tingimuste määramine, väikevormide planeerimine, liikluskorralduse põhimõtete määramine, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete määramine. Detailplaneeringuga kavandatu on Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvööndi ühisplaneeringuga kooskõlas. Planeeritud lahendus säilitab olemasoleva funktsiooni ning seega olulisi muudatusi ala kasutamises lahendus kaasa ei too. Rannaalale kavandatakse detailplaneeringuga kaasaegne terviklahendus, mis tõstab ala atraktiivust ning loob seega positiivset sisendit ka ümbrusele.

Planeeringulahendus ja ehitusõigus on määratud vastavalt muinsuskaitse eritingimustele ja 2024. aastal korraldatud ideekonkursi võidutööle „360°", autoriks Stuudio Punktiir.

Olulisematest ehitustegevustest on detailplaneeringuga planeeritud Raiekivi tee 2 katastriüksusele uue rannaklubi ehitamine. Kalda pst 1 asuv olemasolev rannahoone on kavandatud säilitada, lisaks kavandatakse olemasoleva rannahoone lähedusse ehitusõigus uute hoonete (nt paviljon, vaatlustorn) ehitamiseks. Uued hooned on mõeldud muuhulgas suviste (suur) ürituste korraldamise teenindamiseks. Olemasolev muul on kavandatud likvideerida, kui see parandaks vee liikumist Ujula abajas ning merealale on planeeritud väliujula ning sillad. Lisaks on detailplaneeringuga kavandatud sadamakai ja mereranna kindlustusrajatisi ning ratastooliga juurdepääs mere äärde.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 18.09.–01.10.2026. Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda tööaja jooksul Saaremaa vallavalitsuses aadressil Tallinna tn 10, Kuressaare, kontaktisik Liina Järveots (**liina.jarveots@saaremaavald.ee**, +372 514 1686) ja digitaalselt valla kodulehe kaudu. Arvamust saab esitada kirjalikult aadressil **vald@saaremaavald.ee** või Tallinna tn 10, 93819 Kuressaare.

Detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimub 22.10.2026 kell 16 Saaremaa vallavalitsuses aadressil Tallinna tn 10, Kuressaare (ruum 215).

Ideekonkursi võidutöös on rannamaastikku täiendatud ringja promenaadiga. FOTO: erakogu

Saaremaa Rally

TEEDE JA TÄNAVATE SULGEMISINFO

1974 59 2026 Saaremaa Rally 9. - 10. OKTOOBER 2026 WWW.SAAREMAARALLY.EU

REEDE, 09. OKTOOBER 2026

VALJALA PIIRKOND:
Suletavad teed: Vanalõve tee – Valjala-Kallemäe tee – Kalli tee – Kaljuküla tee
Sulgemise aeg: 17:00 - 21:00

KAARMA PIIRKOND:
Suletavad teed: Vaivere-Lilbi tee – Kärdu-Lilbi tee – Tahula-Vaivere tee – Kudjape-Vaivere tee
Sulgemise aeg: 17:45 - 21:45

KURESSAARE PIIRKOND:
Suletavad teed: Uus-Roomassaare tn. – Allee tn. – Uus tn. – A.Kitzbergi tn. – Kitsas tn. – Lossi tn. – Pargi tn. – Töö tn. – Abaja tn.
Sulgemise aeg: 19:00 - 23:00

LAUPÄEV, 10. OKTOOBER 2026

LÜMANDA PIIRKOND:
Suletavad teed: Karala-Roopasadama tee – Majakaaluse tee – Karala-Austla tee – Karala-Atla tee – Käesla-Karala-Loona tee – Männiku-Vahva tee
Sulgemise aeg: 07:15 - 11:15

KIHELKONNA PIIRKOND:
Suletavad teed: Undva-Neeme-Kuralase-Kalmu tee – Tagamõisa-Kõruse tee – Kõruse-Jürise tee – Kõruse-Harilaiu tee – Kõruse kordoni tee – Kurevere-Harila tee
Sulgemise aeg: 08:00 - 15:50

SALME PIIRKOND:
Suletavad teed: Läätsa-Jämaja-Sääre-Mäebe tee – Lõmala-Kaugatoma tee
Sulgemise aeg: 10:50 - 18:15

KÄRLA PIIRKOND:
Suletavad teed: Kõõru-Karujärve tee – Karujärve baasi tee – Kõõru metsatee – Lihulinna tee – Nõmpa tee – Kandlametsa tee
Sulgemise aeg: 15:15 - 19:15

Oleme äärmiselt tänulikud kõigile neile, kelle kodu või tegemised jäävad ralliradade lähedusse ja peavad sellega seonduvalt taluma mõningaid piiranguid ja takistusi oma igapäeva tegemistes. Täname teid mõistva suhtumise ja koostöö eest!

Ralli korraldaja: Saaremaa Ralli MTÜ
E-post: rally@saaremaarally.eu

Täpsem info kohalikule elanikule:
www.saaremaarally.eu/kohalikule

Rannaäärne ehitamine muutub osaliselt lihtsamaks, kuid erandite tegemine keerulisemaks

Septembris jõustunud seadusemuudatused puudutavad ehituskeeluvööndi ulatuse arvestamist, ehitusvõimalusi ehituskeeluvööndis, ehituskeeluvööndi vähendamise korda ning nende muudatuste mõju Saaremaa valla uuele üldplaneeringule, kirjutab planeeringuteenistuse juhataja Kätlin Kallas.

Riigikogu võttis vastu looduskaitseseaduse muudatuse, mis jõustus 1. septembril 2026. Väga paljud punktid on seotud ehituskeeluvööndiga, selle ulatuse määramisega ja piirangutega. Kuna Saaremaa vallal on väga pikk rannajoon, siis ranna ehituskeeluvööndit puudutavad asjaolud mõjutavad mitmeid rannaäärseid katastriüksuseid ja nendel ehitamise tingimusi. Anname lühikese ülevaate looduskaitseseaduse olulisematest muudatustest seoses ehituskeeluvööndiga ja toome välja üldplaneeringus ranna ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekutega seotud asjaolud.

Üks olulisemaid muudatusi on ranna ehituskeeluvööndi ulatuse arvestamisel. Siiani oli ranna ehituskeeluvööndi ulatus meresaartel 200 m, millele lisandus korduvalt üleujutataval alal selle ala laius, mistõttu Saaremaa madalamatel randadel võis ranna ehituskeeluvöönd ulatuda kohati isegi 2 km kaugusele rannajoonest, aga üsna mitmes kohas umbes 300–400 m kaugusele rannajoonest. Looduskaitseseaduse muudatusega on ranna ehituskeeluvööndi ulatus meresaartel jätkuvalt 200 m, kuid muutub ranna ehituskeeluvööndi käsitlus korduvalt üleujutatavatel aladel. Edaspidi laieneb rannal ehituskeeluvöönd korduva üleujutusega ala piirini, kui korduva üleujutusega ala ulatub kaugemale kui 200 m. Ehk siis kui senini liideti korduvalt üleujutatavale alale veel ranna ehituskeeluvööndi ulatus, siis nüüd nimetatud alad kattuvad ja ranna ehituskeeluvööndi piiriks loetakse see, mis ulatub kaugemale. Seega mõnevõrra ranna ehituskeeluvööndi ulatus kokkuvõttes väheneb. Küll aga jääb kehtima see, et korduvalt üleujutatava ala piir määratakse üldplaneeringuga või kui seda pole tehtud (näiteks üldplaneering on kehtestatud juba enne vastava sätte jõustumist), siis loetakse korduvalt üleujutatava ala piiriks üks meeter kaldajoone kõrgusväärtusest.

Kahjuks väga keeruliseks teeb edaspidi ranna ehituskeeluvööndi ulatuse määramise asjaolu, et maa- ja ruumiameti kitsenduste kaardirakenduses muudetakse ranna ehituskeeluvööndi ulatus looduskaitseseaduse muudatustele vastavaks alles 1. detsembriks.

Mõnevõrra muutuvad ka ehituskeeluvööndi tingimused. Üldine põhimõte on see, et ehituskeeluvööndis on uute ehitiste ehitamine (sh nn vaba ehitustegevuse alla käiv ehitamine) keelatud. Küll aga on seaduses toodud rida erandeid, mida siiski ehituskeeluvööndis võib ehitada. Näitena võib tuua piirdeaiad, vee- ja maakaabelliinid, olemasoleva elamu või avalikus kasutuses oleva hoone tarbeks rajatavad tehnovõrgud ja -rajatised, kui nende rajamine ei ole võimalik või otstarbekas väljaspool ehituskeeluvööndit. Endiselt on erandi tegemine võimalik ka olemasoleva elamu õuemaal, kuid seda punkti on täpsustatud ja kui varem võis kogu õuemaa ulatuses uusi hooneid ehitada, siis nüüd ainult olemasolevast hoonest maismaa suunas või samale kaugusele.

Uuendusena on looduskaitseseadusesse sisse viidud säte, et kui varem tuli ehituskeeluvööndisse ehitamiseks mitmete ehitiste liikide puhul koostada detailplaneering, siis nüüd piisab selleks linnas, alevikus ja alevis kohaliku omavalitsuse nõusolekust ning väljaspool neid keskkonnaameti nõusolekust, mida võib anda ka projekteerimistingimuste, ehitusteatise või ehitusloa menetluses. Sellised ehitised on näiteks sadamaehitised, rannakindlustusrajatised, vesiviljelusehitised, tehnovõrgud- ja rajatised, sillad, avalikult kasutatavad teed ning uuendusena ka hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaal olemasolevast hoonest veekogu suunas uued ehitised või olemasoleva ehitise laiendused.

Endiselt on looduskaitseseaduses võimalus ehituskeeluvööndit vähendada planeeringuga. Uuendusena on aga toodud säte, et ehituskeeluvööndi vähendamine võib kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ning väljaspool linna, alevit ja alevikku toimuda keskkonnaameti nõusolekul. Linnas, alevis ja alevikus on edaspidi ehituskeeluvööndi vähendamine kohaliku omavalitsuse kaalutleda. Uuendus on ka see, et kui enne sai keskkonnaameti nõusolekut küsida alles pärast planeeringu kooskõlastamist ja vastuvõtmist, siis nüüd on planeeringu menetlusaja lühendamiseks nõusoleku andmine toodud kooskõlastamisega ühte menetlusetappi.

Kogu üldplaneeringu menetluse jooksul ja eriti selle koostamise alguses on vallavalitsusele esitatud mitmeid ranna ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuid, millest mitmetele vastati ettepaneku tegemise ajal ka selliselt, et vallavalitsus nõustub ettepanekuga ja vastav ettepanek viiakse üldplaneeringu lahendusse. Kavandasime ka uues üldplaneeringus teha ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku selles ulatuses, nagu praegu kehtivates üldplaneeringutes on. See on vajalik, sest kõik kehtivad üldplaneeringud sh ehituskeeluvööndi vähendamise alad muutuvad uue üldplaneeringuga kehtetuks.

Üldplaneeringu koostamise ajal on aga muutunud keskkonnaameti praktika seoses ehituskeeluvööndi vähendamiseks nõusolekute andmisega ning keskkonnaamet on ka üldplaneeringu eskiislahenduse avaliku väljapaneku käigus saatnud vallavalitsusele pika arvamuse mh seoses ehituskeeluvööndi vähendamistega. Keskkonnaamet toob oma 31.01.2025 kirjas nr 6-5/24/23725-2 välja:

„Ehituskeeluvööndi vähendamisel lähtub keskkonnaamet looduskaitseseaduse § 40 lg 1 sätestatud tingimustest: arvestatakse looduskaitseseaduse §-s 34 nimetatud ranna ja kalda kaitse-eesmärke ning lähtutakse taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest. Ehituskeeluvööndi piirangu eesmärk on vältida ehitustegevust veekogude rannal ja kaldal. Ehituskeeluvööndi vähendamist võib lubada vaid siis, kui ehituskeeluvööndis on võimalik ehitada ranna ja kalda kaitse-eesmärke kahjustamata – ehitamist ei kavandata taimekooslustel, alal on juba seaduslikul alusel ehitatud ehitised, puudub vajadus reljeefi ja kõlvikute muutmiseks, puudub vajadus täiendavate juurdepääsuteede, parklate ja tehnovõrkude ehitamiseks, ehitiste lisandumisel ei muutu olemasolev maastikupilt, välistatud on inimtegevusest põhjustatud reostuse kandumine pinna- ja põhjavette, tagatud on avalikkuse juurdepääs veekogule ja vaba liikumine kallasrajal jm.“

Nii väljatoodud arvamusavalduses kui muudes situatsioonides on keskkonnaamet selgelt mõista andnud, et ei saa kaaluda ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku vastavust ranna ja kalda kaitse-eesmärkidele, kui ei ole selgelt ülevaadet, mida ja kuhu täpselt ehitada kavatsetakse, ning juhul kui kavatsetakse ehitada aladele, mis on hetkel looduslikud ning ehitustegevusest puutumata. Samuti on juhitud tähelepanu asjaolule, et üldpinnaliste ehituskeeluvööndi vähendamise taotluste puhul (st kui ei taotleta vähendamist mingi kindla ehitise ehitamiseks kindlaksmääratud asukohas) loodusliku taimestikuga kaetud aladel, ei ole üldplaneeringu keskkonnamõjude strateegilise hindamise raames võimalik korrektselt analüüsida ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku potentsiaalset keskkonnamõju.

Tulenevalt eeltoodust, ei ole aga võimalik üldplaneeringuga esitada ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuid sellel alusel, et ehituskeeluvööndit on vähendatud varem kehtestatud üldplaneeringutes suurtel hetkel looduslikel ja suures osas ka metsaga kaetud aladel, samas omamata ettekujutust, mida sinna tulevikus ehitada soovitakse.

Sarnastel põhjustel ei ole võimalik üldplaneeringuga esitada üldpinnalisi ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuid selle alusel, et piirkonnas on teistel kinnistutel olemasolev hoonestus või et erahuvidest lähtuvalt soovitakse mõnel kinnistul ehitada ehituskeeluvööndisse. Taimekooslustega kaetud ja ilma seaduslikul alusel püstitatud ehitisteta kinnistute osas ei saa ei üldplaneering ega keskkonnaamet looduslike alade ulatuses ehituskeeluvööndi vähendamise mõjusid kaaluda, teadmata, mida ja kuhu sinna tulevikus ehitada soovitakse. Ja samas ei võimalda üldplaneering instrumendina oma ülesannetest ja mõõtkavast tulenevalt iga kinnistu osas täpse ruumilise lahenduse, hoonestusalade ja -tingimuste, juurdepääsuteede jm üksikasjade planeerimist.

Seetõttu oleme üldplaneeringu lahenduse koostamise käigus pidanud tegema raske otsuse välja jätta suures osas seni üldplaneeringuga vähendatud alade ning maaomanike tehtud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekute tegemise üldplaneeringu lahenduses, kuna nendele ei saa keskkonnaamet nõusolekut anda.

Sellest tulenevalt on üldplaneeringus ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekute aluseks järgmised põhimõtted:

1. Ehituskeeluvööndi vähendamine piiratud aladel avalikes huvides ja kindlaksmääratud ehitiste tarbeks.
2. Varem kehtestatud üldplaneeringutes vähendatud ehituskeeluvööndiga aladel on õiguslikult korrektsetel alustel kehtestatud detailplaneeringud ning neid on asutud ellu viima.
3. Õiguslikult korrektsed kehtivad detailplaneeringud, mille kehtestamise hetkel ei olnud ehituskeeluvööndi vähendamine nõutav.
4. RMK puhkealadel ja puhkekohtades puhkealade teenindamiseks vajalike ehitiste rajamiseks.
5. Olemasolevates ja üldplaneeringuga kavandatavates sadamates tehisliku pinnakatte ulatuses.

Lisaks on üldplaneeringu kaardirakenduses informatiivsetena välja toodud need detailplaneeringud, mille menetluses on juba antud nõusolek ehituskeeluvööndi vähendamiseks.

Juhime tähelepanu, et kui kehtivas üldplaneeringus on ranna ehituskeeluvööndit vähendatud, tuleks enne uue üldplaneeringu kehtestamist teha ära ettevalmistused ehitustegevuseks (sh jõuda ehitusloani või ehitusteatise esitamiseni), kuna hiljem ei pruugi see enam olla võimalik.

Ehituskeeluvööndi leevenemine: mõnes kohas ala väheneb ja menetlused muutuvad lihtsamaks. FOTO: Kristina Mägi

MIDA SEE TÄHENDAB RANNAÄÄRSE KINNISTU OMANIKULE?

Looduskaitseseaduse muudatus võib mõnel juhul anda rohkem ehitusvõimalusi, kuid samal ajal on ehituskeeluvööndi vähendamise taotlemine muutunud senisest keerulisemaks. Kui kehtivates planeeringutes on juba ehituskeeluvööndit vähendatud ja planeeringud võimaldavad ehitamist ehituskeeluvööndis, tasub vajalikud menetlused ja load aegsasti vormistada.

SEOSES LOODUSKAITSESEADUSE MUUDATUSEGA:

- võib mõnes kohas ehituskeeluvööndi ulatus varasemaga võrreldes väheneda;
- mõne ehituskeeluvööndis lubatud ehitise puhul muutuvad menetlused lihtsamaks ning planeeringu asemel võib piisata nõusolekust;
- ehituskeeluvööndi vähendamine planeeringu kaudu on muutunud oluliselt keerulisemaks, sest keskkonnaamet eeldab väga täpselt läbi analüüsitud ehitussoove ja nende mõjude põhjalikku hindamist.

Planeeringuspetsialist Annica Andra

Olen küll sündinud ja kasvanud Tallinnas ning viimased paarkümmend aastat elanud Harjumaal, kuid minu Saaremaa-armastus algas juba varases lapsepõlves, kui suvised koolivaheajad sai saarel veeta. Teadmine, et ükskord ka siia kodu loon, tuli ajapikku ja ainult süvenes.

Tänaseks olen ma asunud elama Saaremaale, võtsin vastu ka väljakutse ja asusin tööle Saaremaa vallavalitsusse planeeringuspetsialistina. Maa ja maaga seonduv on mulle alati südamelähedane olnud ning see ajendas ka kõrgharidust omandama Eesti Maaülikoolis geodeesia, kinnisvara- ja maakorralduse erialal. Usun et omandatud haridus ja eelnev pikaajaline töökogemus kinnisvaravaldkonnas ning soov rakendada oma teadmisi ja kogemusi annavad hea võimaluse panustada kodusaare ruumilisse planeerimisse.

Minu hobid on koorilaulmine, loodusmatkad nii jalgsi kui rattaga ja seljakotiga reisimine. Vabal ajal meeldib ka maakodus toimetada.

Trükikuradi tõttu jäi eelmisest Saaremaa Teatajast mulje, et Saaremaa hariduse hooaja stardipäeval osales vaid 60 osalejat – tegelikult osales avaseminaril siiski ligi 300 ja töötubades ligi 260 haridustöötajat. Kolleegid, kes ei olnud üksteist pika suve jooksul näinud, said võimaluse ammutada uueks hooajaks energiat seminaridest, aruteludest ja praktilistest töötubadest. Kohaletulnud osalejaid ja jagatavat energiat oli ruumis küllaga ning uus õppeaasta tõmmati innuga käima. Lisaks seminaride ja töötubade läbiviijatele täname Kuressaare Hariduse kooli ja Tiiu Vichmanni, kes üritust võõrustas ja igale tekkinud kitsaskohale kohe lahenduse leidis.

Fotol toimub „Klotsitehnika töötuba“ – praktiline esmatutvustus visuaalse tunniplaneerimise meetodiga, läbiviija Kaisa Lota Õispuu.

Õpetajate pidulik tunnustamine toimub neljapäeval, 8. oktoobril. Sel aastal toimub üritus Salme rahvamajas.

Viktoria Bubukin
haridusasutuste arendusnõunik

Huvihariduse ja huvitegevuse projektivoor avatud

Projektikonkursi eesmärk on laiendada ja mitmekesistada laste ja noorte huvihariduse ning huvitegevuse võimalusi, et tagada kvaliteetsete ja noorte arengut toetavate tegevuste kättesaadavus võimalikult paljudele 7–19-aastastele lastele ja noortele.

Toetuse taotlemiseks tuleb elektroonilises keskkonnas iseteenindus. saaremaavald.ee esitada vormikohane taotlus hiljemalt 1. oktoobriks 2026.

Taotlusvooru eelarve on 28 374 eurot, mis jaguneb suurprojektide vooruks (eelarve kokku 10 000 eurot ja maksimaalne toetussumma 5000 eurot) ja väikeprojektide vooruks (eelarve kokku 18 374 eurot ja maksimaalne toetussumma 1500 eurot). Igal asutusel on võimalik esitada üks projekt.

Prioriteedid on:

- osalemise võimaluste loomine põhikooliealistele noortele maapiirkonnas;
- uudsed tegevused noorte tegelikest soovidest ja huvidest lähtuvalt;
- vahendite soetamine, mis on seotud sisulis(t)e tegevus(t)ega;
- hariduslike erivajadustega laste ja noorte osalemise toetamine;
- formaal- ja mitteformaalõppe sidumine.

Toetust saavad taotleda: haridus- ja noorsootöö valdkonna tegevusi pakkuvad juriidilised isikud, mittetulunduslikud ühendused, füüsilisest isikust ettevõtjad ja Saaremaa vallavalitsuse hallatavad asutused tingimusel, et tegevus on suunatud Saaremaa valla lastele ja noortele.

Toetuse kasutamise aeg kuni 31.05.2027

Taotlusi hinnatakse punktidele 0–5, projektid reastatakse vastavalt punktidele ning toetuse eraldamine toimub pingerea alusel kuni rahaliste vahendite olemasoluni.

Lisainfo ja küsimused noorsootöö ja huvihariduse peaspetsialist Lindia Lallo, e-post **lindia.lallo@saaremaavald.ee** või tel 452 5069.

www.saaremaavald.ee

Lindia Lallo
noorsootöö ja huvihariduse peaspetsialist

Sügis käivitab Saaremaa huviringid – kas oled valmis?

Saaremaa vald on pindalalt Eesti suurim vald, kus elava ja mitmekülgse huvitegevuse tagamine on väljakutse, millega igapäevaselt tegeletakse nii Kuressaares kui ka maapiirkonnas. Huvihariduse ja -tegevuse võrgustik toetub munitsipaalhuvikoolidele, piirkondlikele rahvamajadele, avatud noortekeskustele ja aktiivsetele erahuvikoolidele ning -klubidele. Pakutakse nii tasulist kui ka tasuta huvitegevust. Suur osa valla huviringide infost on koondatud e-keskkonda SV-Huvihunt (**https://saaremaa.huviregister.ee/**).

Kuressaare pakub noortele ja täiskasvanutele maakonna kõige laiemat ringide valikut. Kultuuri, loovuse, spordi ja muusikaga saab tegeleda kõigis linna koolides, Kuressaare muusikakool tagab süvendatud ja süsteemse muusikahariduse, trummitunde pakub Trummikool. Kunsti ja visuaalkultuuriga saab tegeleda Kuressaare kunstikoolis ja Saaremaa Kunstistuudios.

Sportimist ja liikumist pakuvad spordikool, jalgpalliklubid FC Kuressaare, JK Saarepiiga (tüdrukud), eraspordikool SEPPS, võimlemisklubi Pärl ja Gymnastika, spordiklubi Linda (kergejõustik), saalihokiklubi Merikas, MTÜ Spordiklubi Kenshin (kikkpoks), Saare Pickleball, tennisemängu MTÜ Spordiring ja MTÜ Saaremaa Tenniseklubi, tantsutrenne tantsukoolid Semiir, Saaremaa Tantsutüdrukud ja SaareSära Tantsukool, purjetamist Saaremaa Merispordi Selts. Kuressaare avatud noortekeskus Noortejaam (Pihtla teel) on noortele tasuta vaba aja veetmise koht, kus korraldatakse filmiõhtuid, mänge ja harivaid töötubasid.

Kuressaarest väljaspool on huvitegevus ja vaba aja sisustamine tihedalt koondunud kohalike koolide, rahvamajade ning noortekeskuste ümber.

Ida-Saaremaa suurimas keskuses Orissaares tegutseb muusikakool, kus lapsed ja noored saavad õppida erinevaid pille, solistilaulu ja ansamblimängu. Orissaare spordikool alustab hooaega mitmekesise treeningute valikuga, kuhu on oodatud nii väikesed liikumishuvilised, kooliealised lapsed, noored kui ka täiskasvanud. Pakutakse võimalust liikuda, sportida, areneda ja leida endale sobiv treening kogu eluks. Jalgpallitreeninguid pakuvad JK Saarepiiga ja Hoovijalka, Spordiklubi Saare Jõud tegeleb maadlustreeningutega, Saaremaa Zoo korraldab teadusringe, piirkonnas saab veel osaleda ratsutamis- ja vibutreeningutel.

Põide ümbruskonna laste tegevus on koondunud Põide kooli ning Tornimäe rahvamaja ümber. Rahvamajas saab tantsida, näidelda, pilli mängida, tegutseb noorte bändikool ning koolis pakutakse muusika- ja loovusringe. Noorte kokkusaamiskohaks on noortekeskus, kus korraldatakse töötubasid ja mänge.

Laimjala piirkonna lastel on võimalik enamasti käia huviringides naaberpiirkondades (Valjalas, Orissaares või Tornimäel).

Valjalas on mitmekesised võimalused nii spordi, tehnika kui ka tantsu vallas. Lasteaia- ja koolilastele pakuvad treeninguid jalgpalliklubi FC Kuressaare ning eraspordikool SEPPS, tantsutunde SaareSära Tantsukool. Valjala koolis toimuvad lisaks ka traditsioonilised kooliringid (nt koorilaul, rahvatants, spordiringid). Piirkonnas tegutseb populaarne noorte tehnikaklubi Kiired Putukad. Avatud on noortekeskus, mis pakub noortele igapäevaseid vaba aja veetmise ja loovtegevuste võimalusi.

Leisi piirkonna huvitegevuse keskuseks on Leisi kool, mille juures töötab tugev huvitegevuse võrgustik. Aktiivselt tegutsevad tantsuringid, koorilaul, vibu-, käsitöö- ning muusikaringid, saab mängida võrkpalli, ujuda, näidelda.

Pihtla ja Kaali piirkonna paljud koolilapsed käivad huvitegevuses Kuressaares, seda toetab ka koolibusside graafik. Koolis on teadus- ja spordiringid. Kaali koolis lisaks pilliõpe ja kunstring, piirkonnas saab käia ratsutamas. Pihtla koolis saab tegeleda muusika ja jalgpalliga.

Kihelkonna piirkonnas saab huvitegevusega tegelda kooli- ja rahvamajas. Lastele on avatud robootika-, loovus-, puutööning sõnakunstiringid. Täiskasvanutele ja noortele pakub ringitegevust rahvamaja. Ratsutamistreeninguid pakuvad Minni Hobutegevus ja Reinu Ratsatalu.

Lääne Saaremaal Lümandas on kool ja kohalik kultuurimaja peamised kohad, kus saab tegeleda loovringide, folkloori ja spordiga. Koolis on ka robootika-, tehnika- ja matkaringid.

Kärla on Saaremaa südames asuv aktiivne spordi- ja kultuurikants, kus muusikakoolis on erinevad pillierialad, orkestrid ja ansamblid. Koolis saab tegeleda loovkunsti, mõttemängude, puutöö ja robootikaga, osaleda ansamblite ning orkestrite töös. Spordihalli baasil treenitakse võrkpallis, korvpallis ja kergejõustikus. Ratsutada saab Saare Ratsakeskuses. Kärla rahvamajas tegutsevad laulukoorid, rahvatantsurühmad ja pilliringid igale vanuseastmele.

Mustjalas on võimalus käia käsitööringis, tantsida rahvatantsu, mängida *pickleball*'i, võimalusel lisandub sügisest mudilastele muusikaring ja ehk ka jalgpallitrenn.

Kuna Kaarma piirkond ümbritseb tihedalt Kuressaare linna, on siinsed tegevused tihedalt põimunud linnas pakutavaga, kuid Aste rahvamajas ja koolis toimuvad kaasaegse tantsu treeningud, robootika, keraamika ning kokandusringid.

Sõrve poolsaare väravas asuv Salme on tuntud oma viikingi- ja mereteema ning tugeva külateatri poolest. Salme põhikoolis toimuvad aktiivsed spordiringid (jalgpall, kergejõustik), muusikaringid (mudilaskoor, solistid) ning käsitöö- ja kunstiringid.

Kuidas alustada?

Uue hooaja eel tuletame lapsevanematele meelde, et ringidesse registreerimine ja taotluste esitamine käib üldjuhul elektrooniliselt, info huvitegevusest on leitav Saaremaa valla huviregistrist SV-HUVIHUNT (**https://saaremaa.huviregister.ee**), aga osa teenusepakkujaid kasutavad registreerimist ka kodulehel või oma e-keskkonnas. Selleks, et transporditoetust või munitsipaalhuvikooli õppetasu soodustust saada, peab laps olema huviregistris ringi kinnitatud nii vanema kui ka juhendaja poolt. Kui koolitusasutusel on olemas vajalik koolitusluba või registreering Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS), saab eraisik koolituskulu oma maksustatavast tulust maha arvata enda ja kuni 26-aastase lähedase (lapse, lapselapse, venna või õe) dokumentaalselt tõendatud koolituskulud.

Kindlasti ei ole ülaltoodud info lõplik ja ei kajasta kõiki võimalusi.

Rohkem infot **https://saaremaa.huviregister.ee** ja abi saab küsida Saaremaa valla haridus- ja noorsootööosakonnast: **anne.poder@saaremaavald.ee**, tel 452 5064.

Anne Põder
hariduse ja noorsootöö peaspetsialist

EHIS-ES REGISTREERINGUT OMAVAD HUVIKOOLID:

- Aivi Auga spordikool
- Erakunstikool Anne
- Eraspordikool Merikas
- Eraspordikool SEPPS
- FC Kuressaare Jalgpallikool
- Idekas Huvikool
- Joosep Aaviku nimeline Kuressaare Muusikakool
- Kuressaare Kunstikool
- Kärla Muusikakool
- Orissaare Muusikakool
- Orissaare Sport Spordiklubi Spordikool
- Saaremaa Spordikool
- Saaremaa Tantsutüdrukud
- Saaremaa Tennisekool
- SaareSära Tantsukool
- Tantsukool SEMIIR
- Võimlemisklubi Pärl
- Üldhariduskoolide juures tegutsevad huvikoolid

SAAME TUTTAVAKS

Kultuuri- ja spordiosakonna juhataja Pille Mägi

Olen läbi ja lõhki saarlane. Minu koolitee algas Valjalas, jätkus Orissaares ning ameti õppisin Kuressaare ametikoolis. Kõrghariduse olen omandanud Mainori kõrgkoolis. Viimased paarkümmend aastat olen olnud Kaarma kogukonna inimene – see on paik, mida pean väga oluliseks osaks oma elust ja identiteedist.

Pean oma tugevuseks erinevate kogemuste kombinatsiooni. Olen saanud töötada nii erasektoris kui ka avalikus sektoris ning see on õpetanud mind nägema asju eri vaatenurkadest. Kõige rohkem hindan aga inimesi, koostööd ja seda, kui headest mõtetest sünnivad päriselt teod.

Kultuuri- ja spordiosakonnajuhi kohale kandideerides tundsin, et aeg on küps. Kultuuri ja spordi teemad on mulle südamelähedased ning olen nende valdkondadega eri rollides kokku puutunud juba aastaid. Tean omast kogemusest, kui palju head võib sündida siis, kui kokku saavad inimesed, head ideed ja tegutsemistahe. Usun, et oluline on hoida pilk tulevikus, olla julge katsetama ja leida lahendusi ka siis, kui esmapilgul tundub, et neid ei ole.

Minu jaoks on oluline hea koostöö ja inimesed minu ümber. Usun, et parimad tulemused sünnivad üksteist kuulates, usaldades ja ühiselt tegutsedes.

Ja nagu elus ikka – kui kuidagi ei saa, siis kuidagi ikka saab!

Vabal ajal võib mind leida rahvatantsutrennist, jooksurajalt või joogamatilt. Mulle meeldib ka kokata ja kõige suuremat rõõmu pakuvad minu kaks armsat lapselast. Kodu on minu kindlus.

Lastekaitsespetsialist Katrin Lember

Olen sündinud Ida-Virumaal Kiviõlis, kus veetsin ka oma lapsepõlve. Suurema osa elust olen siiski elanud Tallinnas, kus omandasin sotsiaaltöö eriala Tallinna Ülikoolis, lõpetades nii bakalaureuse- kui ka magistriõppe. Pealinnas algas ka minu tööteekond – töötasin kaheksa aastat lasteaiaõpetajana. Kolisime perega Saaremaale, kus jätkasin sama tööd kohalikus lasteaias – kokku kujunes lasteaiaõpetaja kogemuseks 16 aastat.

Nüüd olen otsustanud oma teed muuta ja liikuda edasi lastekaitse valdkonda. See samm ei tähenda minu jaoks lahkuminekut lastest ja peredest, vaid pigem uut võimalust nendega töötada, seekord Saaremaa vallavalitsuse tasandil ja laiemas plaanis. Lasteaiatöö aastate jooksul kogunenud teadmised laste arengust ja perede toimetulekust annavad mulle kindla aluse, et olla toeks peredele ka uues rollis.

Vabal ajal veedan meelsasti aega perega. Mulle meeldib lugeda raamatuid ning liikuda ja tegeleda spordiga värskes õhus.

Usun, et lastekaitsetöö on oluline ja vastutusrikas valdkond, kus saan rakendada nii oma haridust kui ka pikaajalist praktilist kogemust laste ja peredega töötamisel. Ootan huviga uusi väljakutseid ja loodan olla Saaremaa valla peredele usaldusväärne tugi.

Iga noor loeb: Saaremaa gümnaasium loob märkamise ja toetamise õhustikku

Kuuendat õppeaastat alustanud Saaremaa gümnaasium on õppimiskohustuse rakendumise järel tugevdanud õppijate toetamise süsteemi ning uuendanud õppekorraldust. Muudatuste eesmärk on pakkuda noortele senisest paindlikumat õpiteed, tuge ja võimalusi tulevikuerialadega tutvumiseks.

Koolis saadava hariduse peamine eesmärk on tekitada õppijas huvi, aidata kaasa enese tundmaõppimisele selliselt, et noores olev supervõime suurima tõenäosusega avalduks. Sellel teekonnal on õppijate olulisemad toetajad ja julgustajad õpetajad, kes märkamise ja empaatia abil loovad turvalise pinnase, kus noor saab oma potentsiaali katsetada ja oskuseid avastada. Õpetaja ei ole ammu pelgalt teadmiste edasiandja, vaid mentor, kes aitab hoida sihti ning kelle usaldus annab noorele julguse proovida, eksida ja uuesti alustada.

Me elame ühiskonnas, kus kooli lõpetavalt noorelt oodatakse head analüüsioskust, loovust ning eneseteadlikkust. Lisaks kuhjaga enesejuhtimise oskust, mis aitab tulla toime tänase maailmaga. Kooli roll on suunata, toetada ja inspireerida ning aidata seada eesmärki, mille poole püüelda. Soovime koolina väärtustada arutelusid ja julgeda küsimuste esitamise kaudu kriitiliselt mõelda. Tuleviku ühiskond vajab küsimuste küsimise oskust, aga vilumuse kujunemiseks on vajalik ka eksimine. Kool peab olema koht, kus eksimine on lubatud ja edasi jõudmiseks vajalik. Selleks, et läbi arengu kasvada, soovime hoida fookuses turvalise, inspireeriva ja toetava koolikeskkonna loomist ning hoidmist.

Saaremaa gümnaasiumis on õppijatel võimalik valida väga erinevate suunamoodulite vahel. 2026/2027. Õppeaastal pakume õppijatele mitmekülgset suunamoodulite valikut, mis võimaldab noortel praktiliste kogemuste ja oma ala spetsialistide käe all tulevikuerialasid katsetada. Moodulite eesmärk on ühendada akadeemilised teadmised reaalse eluga, toetades noorte teadlikke valikuid edasiste õpingute ja karjääri planeerimisel.

Tehnoloogia kiire areng peegeldub selgelt ka õppekavas. Tehnoloogia- ja inseneeriahuvilised saavad teadmisi proovile panna moodulis „Inseneeria ja tehisintellekt“, kus tegeletakse tarkvaraarenduse, robootika, tehisintellekti ning küberkaitsega. Lisavõimalusi pakub tihe koostöö Kuressaare Tallinna tehnikaülikooli kolledžiga moodulis „Inseneeria ja füüsika“, mis annab laia matemaatika õppijatele praktilise ettevalmistuse elektroonika, joonestamise ja taastuvenergia valdkonnas.

Saaremaa erilist asukohta ja keskkonda arvestades on olulisel kohal suunamoodul „Meri ja keskkond“. Kolme aasta jooksul uurivad õpilased Läänemere ökosüsteeme, teevad välipraktikaid, õpivad geoinformaatikat (GIS) ning mõtestavad mere ja majanduse jätkusuutlikke seoseid.

Loovuse ja füüsilise keskkonna tasakaalu otsijatele on mõeldud „Ruum ja disain“ ning „Moedisain“. Seal ühendatakse kunstilised oskused täpsust nõudva arhitektuuriteooria, arvutijoonestamise, virtuaalse ruumiloome ning praktilise disainiprotsessiga.

Põhjaliku täienduse on läbinud moodul „Juhtimine“, mis keskendub noore eneseteadlikkuse, suhtlemisoskuste ning eestvedamise arendamisele. Koostöös Kuressaare teatriga omandatakse lavakõne ning loovkirjutamise oskusi, teisel õppeaastal proovitakse kätt pedagoogilises praktikas ning lõpuaastal jõutakse praktilise ettevõtlusidee elluviimiseni.

Rahvusvaheliste suhete ja riigivalitsemise huvilistele pakub põnevaid väljakutseid „Diplomaatia ja rahvusvaheline õigus“, kus õppetöösse on põimitud simulatsioonid, juhtumianalüüsid ja saatkondade külastused.

Keelte- ja kultuurihuvilised saavad moodulis „Romanistika“ omandada prantsuse või hispaania keelt ning süveneda vastavate maade kultuurilukku ja kirjandusse.

Tervishoiu- ja reaalainete suunaga õpilasi ettevalmistav „Tervishoid ja keemia“ pakub aga praktilist sissevaadet biokeemiasse, geneetikasse ning rakendusbioloogiasse.

Põhikooli ja gümnaasiumiseaduse muudatustega oleme üle vaadanud ka oma kooli dokumentatsiooni ning sisse viinud palju muutusi. Õppekava ja kodukorra muudatuste eesmärk muuta õppekorraldus paindlikumaks, tugevdada õpilaste toetamise süsteemi, ajakohastada õppesisu ning luua selgemad kokkulepped igapäevaseks koolieluks. Nii õppekava kui ka kodukorra uuendused lähtuvad kooli soovist toetada ennastjuhtiva, hooliva ja ettevõtliku noore kujunemist.

Anni Haandi
koolijuht

Kool peab olema koht, kus eksimine on lubatud ja vajalik. FOTO: Ann Marii Saar

Uus kooliaasta ühendab kolm Ida-Saaremaa kooliperet

Uus kooliaasta ühendab Ida-Saaremaal Orissaare gümnaasiumi, Laimjala kooli ja Põide kooli üheks koolipereks ja kuigi koolidel on omad eripärad, ühendab neid ühine eesmärk: pakkuda lastele kvaliteetset haridust.

Olenemata sellest, mitmes kooliaasta kellelgi algamas on õpilase või õpetajana, on selles hetkes alati rõõmsat ootusärevust ja toredaid kohtumisi peale suvepuhkust.

Ida-Saaremaa kolme kooli jaoks on see aasta kindlasti teistsugune kui kõik varasemad. Orissaare gümnaasium tähistab selle aasta oktoobris oma 80. aastapäeva ja alates 1. septembrist liitusid kooliga kaks väga pika ajalooga väikest kooli – 190-aastane Laimjala (Kahtla) kool ja 172-aastane Põide (Tornimäe) kool. Selle õppeaasta üks suurem eesmärk ongi see, et kõik kolm kooli saaksid koos, kuid igaüks siiski omal moel, rahulikult edasi toimetada, et lastel ja lapsevanematel oleks kindlustunne, et iga laps saab ka edaspidi õppida oma kodulähedases koolis.

Suur rõõm, et Laimjala kandi lapsed saavad nüüdsest õppida tänapäevases õpikeskkonnas uhke lõvitrepiga väikeses mõisakoolis. Nii Laimjala kui ka Põide koolimajas on suurepärane võimalus õppida vaikses ja rahulikus keskkonnas, kus iga laps on märgatud ja hoitud. Lapsed on erinevad ning kõigile ei sobi suured ja rahvarohked koolimajad. Ka juba praegu on mitmed pered kaugemaltki valinud oma lastele õppimiseks just need koolid. Aga uued õpilased on mõlemasse kooli jätkuvalt väga oodatud, ootame kõiki koolidega tutvuma!

Orissaare gümnaasium jätkab ettevõtliku koolina ning kavas on taotleda rohelise kooli tiitlit, gümnaasiumiosas jätkatakse nii sisekaitse kui ka merenduse õppesuunaga, koolis pakutakse mitmeid huvitavaid valikaineid. Koolil on olemas õpilaskodu. Orissaare koolipere ootab juba aastaid pikisilmi uue sööklahoone valmimist ning staadioni remonti, loodetavasti lähiajal need mõlemad objektid siiski ka töösse jõuavad.

Soovin kõigile head uue kooliaasta algust ning rohkelt õppimis- ja avastamisrõõmu!

Karin Lember
Orissaare gümnaasiumi direktor

Lipu ja trummide saatel alanud kooliaasta on Põide Koolile eriline: 172-aastane kool liitus koos 190-aastase Laimjala kooliga 1. septembrist Orissaare Gümnaasiumiga. FOTO: Kerttu Jakobson

Koolituste käigus omandavad õpetajad teadmisi laste toitumise ja liikumise kaasaegsetest käsitlustest ning saavad praktilisi ideid, kuidas neid teadmisi lasteaia igapäevaellu tuua. FOTO: Rita Reemann

Saare maakonnas alustas „Seikluste laeka“ koolitustega 17 lasteaeda

Tänavu alustas Saare maakonnas „Seikluste laeka“ koolitustega 17 lasteaeda. Programmi tegevused jõuavad kokku 21 lasteaiarühmani ning nende kaudu saavad lapsed, õpetajad ja pered rohkem teadmisi ning praktilisi kogemusi tervislike eluviiside kujundamiseks.

„Seikluste laegas“ on Tervise Arengu Instituudi ellu kutsutud teaduspõhine sekkumine, mille eesmärk on toetada 3–7-aastaste laste tervislike toitumis- ja liikumisharjumuste kujunemist ning kaasata sellesse ka lapsevanemaid. Programm keskendub neljale olulisele valdkonnale: tervislikule söömisele, veejoomisele, piisavale liikumisele ja istumisaja vähendamisele.

Koolitused viiakse ellu projektiga „Tegevused spetsialistide puuduse leevendamiseks Saare maakonnas 2026–2027“, mida toetatakse maakonna arengustrateegia elluviimise toetuse 2024–2027 kaudu.

Koolitustel saadud teadmised jõuavad lasteaia igapäevaellu

Augusti keskpaigas algas tänavuse „Seikluste laeka“ koolitusgruppide väljaõpe. Saare maakonnas saab väljaõpet kahes koolitusgrupis ning kokku toimub kümme kohtumist. Koolituste käigus omandavad õpetajad teadmisi laste toitumise ja liikumise kaasaegsetest käsitlustest ning saavad praktilisi ideid, kuidas neid teadmisi lasteaia igapäevaellu tuua.

Koostöös laste ja lapsevanematega pööratakse suuremat tähelepanu tervislikele igapäevaharjumustele. Igapäevategevustesse põimitakse rohkem mängulist liikumist, veejoomist, kokkamist ning puu- ja köögiviljade söömist.

Üheskoos Känguru ja tema sõpradega seigeldakse maitsete ja liikumise maailmas. Mängud, katsed ja Känguru lood aitavad lastel mängulisel ja eakohasel viisil mõista tervisliku eluviisi põhimõtteid ning kujundada harjumusi, mis toetavad nende heaolu ja tervist ka edaspidi.

Oluline osa programmist on koostöö lasteaia ja kodu vahel. Lasteaia õpetajate ja lapsevanemate kaasamisel luuakse lastele toetav keskkond, kus tervislikud valikud ja aktiivne eluviis saavad loomulikuks osaks igapäevaelust.

„Seikluste laeka“ tegevused jaotuvad kogu õppeaasta peale ning toetavad lasteaia õppekava täitmist. Programmi eesmärk ei ole ainult uusi teadmisi jagada, vaid aidata need siduda igapäevaeluga nii, et tervislikud harjumused kujuneksid lastele loomulikuks ja püsivaks.

Saare maakonnas on kokku 68 lasteaiarühma, millest sel õppeaastal rakendatakse „Seikluste laeka“ põhimõtteid 21 rühmas.

Suur tänu kõikidele lasteaiajuhtidele, õpetajatele ja lapsevanematele, kes panustavad laste tervise ja heaolu edendamisse ning „Seikluste laeka“ tegevuste elluviimisse!

Koos saame kujundada lastele keskkonna, kus liikumine, tervislik söömine ja head igapäevaharjumused on loomulik ja rõõmus osa lapse päevast.

Koolitused viiakse ellu projektiga „Tegevused spetsialistide puuduse leevendamiseks Saare maakonnas 2026–2027“, mida toetatakse maakonna arengustrateegia elluviimise toetuse 2024–2027 kaudu.

Rita Reemann
haridusasutuste tervisedenduse spetsialist

„SEIKLUSTE LAEKA“ TEGEVUSED JÕUAVAD 21 LASTEAIARÜHMANI

Sel õppeaastal rakendatakse „Seikluste laeka“ põhimõtteid järgmistes lasteaiarühmades:

- Orissaare lasteaed Päikesekiir – Siilid
- Kärla lasteaed – Käbikesed
- Aste lasteaed – Mõmmik ja Mürakarud
- Kihelkonna kooli lasteaed – Kilud
- Ristiku lasteaed – Maasikad ja Kiilikesed
- Naerusuu lasteaed – Sipsikud
- Mustjala looli lasteaed – Mardikad
- Pargi lasteaed – Lapsuliblikad ja Kuldtiivad
- Leisi looli Pärsama lasteaed – Lotte ja Naksitrallid
- Tuulte-Roosi lasteaed – Meelespead ja Kellukesed
- Laimjala kooli lasteaed – Segasumma
- Põide kooli lasteaed – Sipsikud
- Rohu lasteaed – Raudrohi ja Sõnajalad
- Ida-Niidu lasteaed – Liblikad
- Lümanda Karu-Kati lasteaed – Mõmmikesed

Ametikool alustab õppeaastat kasvava õppijate arvu ja suurte arendusprojektidega

Kuressaare ametikoolis alustab tänavu rakendusliku keskhariduse õpinguid 111 noort, kes saavad nelja aastaga omandada nii erialaoskused kui ka gümnaasiumiga võrdväärse üldhariduse. Uue õppeaasta märksõnad on rakendusliku keskhariduse laienemine, täiskasvanuhariduse jätkuv areng ning ulatuslikud investeeringud õpikeskkonda, sealhulgas Tehnoloogiamajaka uuendamine ja tuulikutehnikute õppe taristu rajamine.

Kuressaare ametikool on uuendusmeelne: aasta tagasi avasime õpperühmad kõikidel uutel 4-aastastel rakendusliku keskhariduse eriala õppekavadel, kus see oli võimalik. Siis ei olnud veel olemas riiklikke õppekavasid autotehnika ja väikelaevaehituse valdkonnas. Eelmisel talvel said need valmis ning sellest sügisest liiguvad kõik põhikooli järel rakendusliku keskhariduse valinud noored samas rütmis.

Nelja aasta jooksul saadakse nii erialaoskused kui ka gümnaasiumiga samas mahus üldkeskharidus.

Uute õppekavade tugevus on see, et noorel on kõrgkoolis hakkamasaamiseks sama lähtealus gümnaasiumilõpetajaga. Kui on soov teha riigieksameid, saab valida lisaks laia matemaatika, eesti keele ja inglise keele tunde, kus ühe osana riigieksamiteks valmistumisega tegeletakse.

Suurem õppijate arv

Esimesel õppeaastal arendatakse sissejuhatavas osas muu hulgas koostöö-, digi- ja roheoskusi, mõtestatakse oma karjääri, tehakse palju meeskonnatööd ja osaletakse teemanädalatel.

Kokku alustas rakendusliku keskhariduse õpinguid 111 noort. Võrreldes kahe eelmise aastaga on see arv umbes 10 võrra suurem.

Algaval õppeaastal jätkame rakendusliku keskhariduse võimaluste ning karjääriteede tutvustamist. Võtame jätkuvalt hea meelega külalisi vastu, näitame ametikooli ning räägime sellest, mida ja kuidas meil õpitakse.

Oleme endiselt seda usku, et rakenduslik keskharidus on noorele turvaline valik. Teed kõrgharidusse on avatud. Samas on olemas plaan B töölemineku näol või parem stardipositsioon tööturule suundumiseks. Kõrgkooli minnakse pärast ametikooli lõpetamist muidugi juba praegu. Tihti valitakse jätkamiseks sama valdkond, mida õpiti ametikoolis. Võrreldes üldkeskharidusest tulijatega on õpingud lihtsamad, sest valdkonna põhialused on juba olemas.

Kurb statistika on see, et üle poole gümnaasiumi lõpetanud noortest ei ole kuus aastat pärast lõputunnistuse saamist omandanud kõrgharidust.

Üksnes gümnaasiumihariduse tööturule minek tähendab aga rakendusliku keskharidusega võrreldes väiksemat palka. Seda eelkõige noormeeste puhul. See mõjutab nii noort ennast kui ka kohalikku omavalitsust, kes saab vähem maksutulu ühiste asjade korraldamiseks.

Rakendusliku keskhariduse omandajatele lisanduvad 16 noort kolmel lühemal õppekaval, kus keskharidust ei omandata: kinnisvarahooldaja ning toitlustuse ja teeninduse abitöötaja erialad ning ettevalmistav õpe neile, kes ei ole leidnud peale põhikooli lõpetamist sobivat edasiõppimise võimalust.

Koolitame ka täiskasvanuid

Riiklik hariduspoliitika seab esmakohale noored. Seetõttu on mitmesuguste muudatustega täiskasvanute tasuta õppimisvõimalusi piiratud ning täiskasvanuid õpib tsükliõppes mõnevõrra vähem.

Enamik täiskasvanuist asus siiski õppima tasuta õppekohtadel. Esmakordselt on õpperühmades ka inimesed tasulistel õppekohtadel. Õppetasu suurus on 195-300 euro vahel kuus.

Täiskasvanud saavad õppima asuda ka septembris. 20. septembrini saab sisse astuda väikeettevõtja erialale, mille õppeaeg on 1,5 aastat.

Jätkame ka Koolitusmajaka märgi all täiskasvanute tööoskuste arendamist lühematel koolitustel. Õppeaasta tasuta koolituste loetelu on ametikooli veebilehel väljas ning registreerumine avatud. Eelmisel aastal osales koolitustel kokku 290 inimest.

Sammu edasi on teinud ka ametikooli taristu. Läbi suve kestsid tööd lagunema kippuva Kohtu tn peahoone fassaadiga. Linnud tegid müüri ja aknalaudade vahele pesi.

Mahukad tööd Tehnoloogiamajakas

Kaks aastat tagasi said korda Kohtu tänava poolne külg ning kesklinna poolse sisehoovi fassaad. Sel suvel sisehoovi poolne külg.

Kuressaare saab rõõmustada, et üks ajalooline hoone linna miljööväärtuslikus keskuses saab järgmised aastakümned kesta. Kaarma dolomiidist müürid väärtustavad jätkuvalt meie kohalikke ehitusmaterjale ja pärandit. Peahoone esimesed kaks korrust on valminud 1931. ning kolmas korrus 1938. aastal.

Kuressaare ametikooli äriõpilased õppetöös. Tänavu alustas koolis rakendusliku keskhariduse õpinguid 111 noort. FOTO: Taavi Tuisk

Lisaks sai uue ventilatsioonisüsteemi linna õppekompleksi köögiplokk. Senine oli pärit 90ndate teisest poolest ning oma eluea ületanud.

Kõige mahukamad tööd algasid Tehnoloogiamajakas Upal. Suvel lammutati keskne hooneosa. Algaval õppeaastal viime osa õppetööst läbi konteinerites, aga oodatav tulemus on seda väärt. Loodame, et ehitus ja sisseseadmine kulgeb plaanipäraselt ning 2027. a septembris alustame uut õppeaastat juba uues majas.

Tuulikutehniku eriala avamiseks rajatakse mehaanika-hüdraulika ja elektritööde õppetöökojad. Lisaks tulevad uued ehitus- ja puidutööde õppetöökojad, kaks arvutiklassi, rühmatöö ruumid ning tööruumid mentoritele ja õpetajatele.

Hoone ehituses kasutatakse keskkonnasõbralikke ja tänapäevaseid puitkonstruktsioone. Puitu kasutatakse ka hoone välisfassaadil.

Ehitustööd on osa PEEK-meetmest, mida kaasrahastab Euroopa Liit. Projekti rahastab ka Eesti riik. Luuakse tingimused tuulikutehnikute eriala õpetamiseks ning parandatakse teiste tehnoloogiaerialade õppetingimusi. Euroopa Regionaalarengu Fond toetab projekti ligi 2,5 miljoni euroga. Projekti kogumaksumus on 6,5 miljonit eurot.

Oleme ainsad, kes Eestis elektrituuliku labade hooldajaid õpetab. Aasta pärast on meil ka Eesti parim õppekeskkond tuulikutehnikute õpetamiseks.

Kuressaare ametikool on jätkuvalt meie kohaliku kogukonna oluline osa. Panustame sellesse, et nii noored kui ka täiskasvanud saaksid heal tasemel üld- ja erialaoskused, et minna tööle või edasi õppima.

Taavi Tuisk
Kuressaare ametikooli teabejuht

Kuressaare kolledž tugevdab oma rolli Saaremaa arengus

Kuressaare kolledž alustab uut õppeaastat muutuse keskel, mis annab talle rohkem iseseisvust ja võimalusi Saaremaa arengusse panustada. Tallinna tehnikaülikooli nõukogu otsusega tegutseb kolledž alates 1. augustist teaduskonnast eraldiseisva akadeemilise struktuuriüksusena. See tähendab, et kolledž ei kuulu enam inseneriteaduskonna koosseisu, vaid tegutseb tehnikaülikooli sees omaette akadeemilise üksusena.

See ei tähenda eemaldumist ülikoolist ega seniste sidemete katkemist. Vastupidi – suurem iseseisvus võimaldab kujundada kolledži arengut veelgi selgemalt Saaremaa ja kogu Lääne-Eesti vajadustest lähtudes. Nii saab olla lähemal kohalikele inimestele, ettevõtjatele, omavalitsusele ja teistele partneritele ning tugevdada kolledži piirkondlikku rolli. See aitab kaasa sellele, et Saaremaal oleks rohkem kõrgelt haritud spetsialiste, uusi ettevõtlusvõimalusi ja teadmistel põhinevat arengut.

Iga muutus toob kaasa küsimusi, kuid annab ka võimaluse vaadata tuttavale uue pilguga. Kolledži tugevus ei ole kunagi seisnenud üksnes struktuuris, vaid eelkõige inimestes, kes siin õpivad, õpetavad, uurivad ja loovad. Just nende ühine töö annab kolledžile sisu ja näo ning aitab kaasa Saaremaa teadmistel põhinevale arengule.

Kuressaare kolledž alustab uut õppeaastat uue staatusega, valmistades ette järgmise põlvkonna meretehnika ja sinimajanduse spetsialiste. FOTO: Taltech

Juba õppivate üliõpilaste jaoks ei too muudatus igapäevases õppekorralduses sisulist muutust. Nad jätkavad õpinguid samadel õppekavadel ning lõpetamisel väljastatakse neile endiselt Tallinna tehnikaülikooli diplom.

Uutele sisseastujatele avanevad järjest mitmekesisemad võimalused. Kolledžis saab õppida praktilistel ja tulevikku vaatavatel erialadel, mille järele on Saaremaal ja kogu Eestis suur vajadus.

Üks kolledži tugevamaid suundi on meretehnika ja laevaehituse õpe, mis ühendab inseneriteadmised, praktilise kogemuse ja merendusvaldkonna vajadused. Õpetajad saavad oma teadmisi rakendada laevaehituses, meretranspordis, laevade projekteerimises, tootearenduses ja teistes tehnoloogiavaldkondades.

Kiiresti kasvav arengusuund on kestlike sinimajanduse tehnoloogiate õpe. Sinimajandus tähendab mere ja mereressursside vastutustundlikku kasutamist, keskkonnahoidu ja uuenduslikke tehnoloogilisi lahendusi. Valdkonna tähtsus kasvab nii Eestis kui ka Euroopas, näiteks toidu, uute materjalide, seire ja energeetika arendamisel.

Meretehnika magistriõpe võimaldab süvendada erialaseid teadmisi ning panustada teadus- ja arendustegevusse. Õpe on tihedalt seotud piirkonna ettevõtete ja merendusvaldkonna arenguga, sidudes teoreetilised teadmised praktiliste probleemide lahendamisega.

Uuel õppeaastal alustab Kuressaare kolledžis õpinguid kokku 56 uut tudengit: 20 meretehnika ja laevaehituse õppekaval, 20 kestlike sinimajanduse tehnoloogiate õppekaval ning 16 meretehnika magistriõppes.

Sessioonõppe vorm võimaldab õppimist ühitada töö, pere ja muude kohustustega. See sobib eriti täiskasvanud õppijatele ja neile, kes soovivad oma teadmisi täiendada või omandada uue eriala kodusaarelt lahkumata. Paindlik võimalus on see ka mandril elavale ja töötavale õppurile, kes soovib siduda oma õpingud Saaremaa ja merendusega.

Lähiaastate eesmärk on kujundada Kuressaare kolledžist tugevam piirkondlik kompetentsikeskus. Selleks arendatakse õppekavasid, mis ühendavad tehnoloogia, digilahendused, andmepõhise otsustamise, äriarenduse ja ettevõtluse. Samuti soovitakse suurendada koostööd Saaremaa valla ja kohalike ettevõtetega, käivitada rohkem nende vajadustest lähtuvaid projekte ning tuua õppetöösse rohkem väljakutse- ja projektipõhist õpet.

Praegu koostatav interdistsiplinaarne õppekava valmistab ette spetsialiste, kes mõistavad nii tehnoloogilisi arenguid kui ka ettevõtete ja ühiskonna vajadusi. Ettevalmistava sammuna pakub kolledž 2027. aasta kevadsemestril mikrokraadi, mis hõlmab muu hulgas tehisaru rakendamist äriarenduses.

Kolledži kasv toob kaasa ka praktilisi küsimusi, näiteks kuidas leida õppeperioodideks piisavalt majutusvõimalusi. Kuressaare on külastajate seas aasta ringi hinnatud paik ning majutusvõimalused on ka kooliajal piiratud. Tudengite arvu kasv eeldab siin koostööd ja uusi lahendusi.

Kuressaare kolledž on uuel kasvulainel ning kutsub sellesse arengusse kaasa lööma kõiki, kellele Saaremaa käekäik korda läheb.

Marite Vaga
Tallinna tehnikaülikooli Kuressaare kolledži turundus- ja kommunikatsioonispetsialist

KOLLEDŽ KUTSUB KÜLLA

- Teadlaste öö Kuressaare kolledžis 25.09.2026
- 17.30 Kogunemine ja õpitubadesse registreerimine
- 18 Teadlaste öö avab teadusteater

Saare maakonna aasta parim kogukonna tegu 2025: Sunrun elamusjooks. FOTO: Alar Truu

Aita märgata Saare maakonna kogukondade tegijaid!

Kes on see inimene, kes alati appi tuleb? Milline kogukond teeb oma kodukoha paremaks? Kes on sel aastal korda saatnud midagi, mis väärib erilist tunnustust?

Meie ümber on palju inimesi, kogukondi ja toetajaid, kes tegutsevad sageli vaikselt ja suure südamega – töö, pere ja igapäevaste tegemiste kõrvalt. Nad korraldavad sündmusi, hoiavad kodukohta, löövad käed külge, aitavad naabreid, toetavad häid algatusi ja muudavad meie maakonda samm-sammult paremaks. Nüüd on aeg neid märgata ja neile aitäh öelda!

Kutsume sind esitama kandidaate Saare maakonna tegusate kodanike ja ühenduste tunnustamisele 2026.

Sest iga suure asja taga on keegi, kes hoolib. Iga toimiva kogukonna taga on inimesed, kes viitsivad teha. Iga hea teo taga on soov muuta oma kodukohta paremaks.

Seega kutsume sind, hea lugeja, märkama algatusi, kogukondade toetajaid, kokkuhoidvaid kogukondi, tublisid kogukonna eestvedajaid, kes on meile eeskujuks ja inspiratsiooniks, et öelda neile tänusõnad meie maakonna arengu ja edu eest seismisel.

Ootame kandidaate **16. oktoobrini** viies kategoorias. Lisainfo ja kandideerimisankeedi leiab veebilehelt **sasak.ee/index.php/est/kodanikuuhendusele/kodanikuuhenduste-tunnustamine**.

Tunnustused ning Saare maakonna aasta küla tiitel antakse üle pidulikul üritusel reedel, 27. novembril Lümanda rahvamajas. Ka sina, hea märkaja, oled oodatud tunnustamisest osa saama – kas kohapeal või veebi vahendusel.

Tänavusel kogukondade tunnustamisel antakse üle ka siseturvalisuse valdkonna vabatahtlike tunnustused. Parimad valitakse välja vastava valdkonna teema eest vastutavate riigiasutuste – päästeameti ning politsei- ja piirivalveameti – poolt.

Tunnustamist korraldavad ja toetavad SA Saare Arenduskeskus, Saaremaa vald, Muhu vald, Ruhnu vald, Saarte Koostöökogu MTÜ ja Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK).

Aitäh, et märkad ja annad oma panuse kogukonna tunnustussündmuse õnnestumiseks!

Hanna Saar
SA Saare Arenduskeskuse vabaühenduste konsultant
Liisu Ots
arenduse peaspetsialist

„Kogukondade tugevus peitub inimestes, kes hoolivad oma kodukohast ja on valmis selle heaks midagi ära tegema. Tunnustamine on hea võimalus need inimesed üles leida, neid märgata ja nende panuse eest tänada."

Rainer Paenurk,
Saare arenduskeskuse juhataja

SAARE MAAKONNA TEGUSATE KODANIKE JA ÜHENDUSTE TUNNUSTAMISE 2026 KATEGOORIAD

- **Aasta kogukonna tegu** on mõni tänavu valminud objekt või sündmus, algatus, mis rõõmustas, äratas suurt tähelepanu, aitas midagi paremaks muuta või jäi hästi meelde.
- **Aasta tegus kogukond** paistab silma kohaliku elu edendamisega.
- **Aasta kogukonna toetaja** on ettevõte, asutus või eraisik, kes on aidanud ja toetanud kogukonna tegemisi.
- **Aasta kogukonna täht** on inimene, kelle tegevus või tegu on sel aastal olnud eeskujuks ja innustuseks teistele.
- **Kogukonna hing** – tunnustatakse ja tänatakse inimest, kelle panus kogukonna tegemistesse on olnud pikaaegne ja silmapaistev.

Baltic Workboats: maailmatasemel laevad sünnivad tänu inimestele

Möödunud aastal maakonna aasta maksumaksja tunnustuse pälvinud Baltic Workboatsi tehasejuht Erik Aleksejev räägib intervjuus laevaehituse trendidest, rahvusvahelisest konkurentsist, tööjõupuudusest ja sellest, miks valmivad keerukad erilaevad just Saaremaal.

Baltic Workboatsi tehases valmivad maailma tippu kuuluvad erilaevad, mis ühendavad uuendusliku tehnoloogia, keskkonnasäästlikud lahendused ja Saaremaa laevaehitajate oskused. FOTO: Baltic Workboats

Baltic Workboats on pälvinud tunnustust nii hea maksumaksja kui ka eduka ettevõttena, aga need tiitlid pole vist eesmärk omaette?

Ei, eesmärk ei ole olnud saada parima või suurima maksumaksja tiitlit – see lihtsalt kaasneb eduka tegutsemisega. Kui meil on, mida ehitada, tuleb tööga kaasa ka maksutulu ning muud head tulemused. Üks asi viib teiseni. Tunnustusi on aastate jooksul kogunenud, aga nendega kaasneb loomulikult ka suurem maksukoormus ja vastutus.

Millised on olnud ettevõtte viimaste aastate olulisemad arengud, kas areng on toimunud hüppeliselt või pigem stabiilselt?

Viimased kümmekond aastat on olnud üsna stabiilsed. Mõõdame oma tegevust muu hulgas töötundide, käibe ja üle antud laevade järgi. Alates 2018. aastast oleme püsinud ligikaudu 300 000 või enama töötunni juures aastas. Mõnel aastal jääb tulemus veidi alla selle, rekordilisel, 2019. aastal ulatus aga umbes 400 000 töötunnini.

Toona ehitasime Rootsi tellijale suuri, ligikaudu sajameetriseid laevu. Korpused valmisid väljaspool meie tehast ja toodi Saaremaale, mistõttu ei hõivanud nende ehitamine kogu meie tootmispinda. See näitas, et koostööpartnerite abil on võimalik mahtu vajaduse korral kasvatada.

Meie töötajate arv on püsinud mitu aastat umbes 200 juures. Praeguses asukohas ei ole võimalik väga palju suuremaks kasvada: füüsilist ruumi napib ja ka tööjõudu on keeruline leida. Võib öelda, et oleme jõudnud siin üsna optimaalse mahuni.

Kui tootmismahtu pole võimalik oluliselt kasvatada, siis millele arengus keskendute?

Üha olulisemaks muutuvad kvaliteet, innovatsioon ja keskkonnasäästlikkus. Laevaehitust on tugevalt mõjutanud keskkonnanõuded ja nende täitmist toetavad meetmed. Püüame olla uute lahenduste, kütuste ja jõuseadmete kasutamisel esirinnas.

Kui mõni laev on meie tehase jaoks liiga suur, saab osa tööst teha partnerite juures. Näiteks võib korpus valmida mujal ning varustamine ja lõplik ehitus toimuda teises sadamas. Nii saame osaleda suuremates projektides ka siis, kui kogu laev meie Saaremaa tootmisterritooriumile ei mahu.

Milliseid uusi tehnoloogiaid Baltic Workboats praegu kasutab?

Meie portfellis on juba vesinikulahendusega laev ning oleme ehitanud täiselektrilisi ja hübriidlaevu. Neid viimaseid on valminud kümneid, nii et elektri- ja hübriidlahendused ei ole meie jaoks enam midagi erakordset.

Hiljuti valmis riigilaevastikule mitmeotstarbeline töölaev Kratt, mis kasutab biometaani ja elektrit. Tegemist on maailmas ainulaadse lahendusega. Ehitatavatel suurematel laevadel arvestame ka metanooli kasutamise võimalusega.

Uusi kütuseid katsetatakse pidevalt, kuid nende sobivus sõltub laeva tüübist ja kasutusotstarbest. Minu hinnangul jäävad elektri- ja hübriidlahendused kindlasti püsima. Teiste kütuste puhul näitab aeg, millised neist laiemalt kasutusele jõuavad.

Kas Euroopa muutunud julgeolekuolukord on toonud rohkem kaitsevaldkonna tellimusi?

Ligikaudu 95 protsenti meie tööst tuleb riigihangetest. Meil on töös laevu näiteks Taani merepäästele, Eesti mereväele ja riigi kaitseinvesteeringute keskusele ning Belgia riigilaevastikule. Lisaks on tellimusi erasektorist.

Militaarvaldkonna osakaal on viimastel aastatel kasvanud. Samal ajal eelistavad paljud riigid lasta sõjalaevad ehitada oma riigi ettevõtetel, et toetada kohalikku tööstust. Eesti ei ole seda võimalust seni väga palju kasutanud. Loomulikult oleksime rõõmsad, kui Eesti riik telliks rohkem laevu kodumaiselt tootjalt.

Üks meie olulisemaid projekte on praegu Euroopa Kaitsefondi rahastatav Euroguard, mida Baltic Workboats juhib rahvusvahelise konsortsiumi eestvedajana. Projekt keskendub modulaarse ja osaliselt autonoomse mitmeotstarbelise aluse arendamisele.

Kui tihe on rahvusvaheline konkurents?

Riigihanked on sageli üles ehitatud nii, et suur kaal on madalaimal hinnal. Õnneks hinnatakse üha rohkem ka innovatsiooni, tehnoloogiat ja säästlikkust. Meie tugevus on see, et oleme väike, kiire ja paindlik ettevõte. Saame kliendile pakkuda lahendusi, mida teine tehas ei pruugi olla valmis tegema.

Oleme teadlikult innovatsiooni eesliinil. Lisaks katame kogu laeva elutsükli: alustame laeva väljatöötamisest ja kontseptsioonidisainist, ehitame laeva valmis ning pakume hiljem garantii-, hooldus- ja dokkimisteenuseid. Paljud meie ehitatud laevad tulevad aastate pärast Saaremaale hooldusse tagasi.

Baltic Workboatsi tehasejuhi Erik Aleksejevi sõnul sünnivad maailmatasemel laevad eelkõige tänu inimestele, nende teadmistele ja julgusele võtta ette keerukaid projekte. FOTO: Valmar Voolaid

Kuidas erineb Baltic Workboats klassikalisest laevatehasest?

Paljud laevatehased tegutsevad peamiselt peatöövõtjana ning ostavad suure osa projekteerimisest ja tootmisest alltöövõtjatelt sisse. Meie oleme valinud teise tee ja hoiame võimalikult palju kompetentsi oma majas. See annab meile konkurentsieelise, kuid Saaremaal on vajalike oskustega inimeste leidmine keeruline.

Siin on omamoodi paradoks: inimest on raske Saaremaale tuua, kuid kui ta on juba tulnud, siis enamasti ta ka jääb. Meie ligikaudu 200 töötajat elavad enamasti kohapeal. Igapäevast mandrilt tööle käimist meil peaaegu ei ole.

Kas sobivate laevaehitajate ja inseneride leidmine on ettevõtte suurim mure?

Laevaehituse spetsialiste ja insenere ei tule koolist valmis kujul. Oleme aastate jooksul proovinud erinevaid lahendusi: teinud koolidega tihedat koostööd, võtnud palju praktikante ja korraldanud värbamiskampaaniaid. Värbamine käib sisuliselt kogu aeg.

Kõige paremini on töötanud kohapealne väljaõpe. Viimase paari aasta jooksul oleme loonud sisseelamisprogrammid ja väikesed õppeklassid. Meie kogenud töötajad õpetavad uusi tulijaid. Esimesed nädalad veedetakse osaliselt õppeklassis, et saada vajalikud algteadmised enne tootmisse minekut. Nii on uuel töötajal lihtsam alustada ning tootmises kulub uue töötaja sisseelamiseks vähem kogenud kolleegide efektiivset tööaega.

Teeme koostööd Kuressaare ametikooli, Tallinna tehnikaülikooli, Kuressaare kolledži, Pärnumaa kutsehariduskeskuse ja Tallinna tehnikakõrgkooliga. Meile tuleb neist koolidest praktikante ning osa neist jääb pärast praktikat tööle.

Hea koostöö on tekkinud ka töötukassaga. Kui meil on vaja töötajaid ja töötukassal on inimesed, kes vajavad uut eriala, saab vajadused hästi kokku viia pakkudes töötukassa klientidele ümberõppe võimalusi. Sel suvel lõpetas just koostekeevitajate õpperühm, kellest enamik asus pärast koolitust meile tööle. Juba sügisel on planeeritud koostöös töötukassaga uued koolitused laevamehaanikutele ja koostekeevitajatele.

Kui oluline on Saaremaa laevaehituse ökosüsteem?

Väga oluline. Suur osa Eesti väikelaevaehituse käibest tuleb Saaremaalt ja siia on kogunenud palju valdkondlikku kompetentsi. Tallinna tehnikaülikooli Kuressaare kolledž ja väikelaevaehituse kompetentsikeskus on selle arengusse oma panuse andnud. Ettevõtete, koolide, omavalitsuse ja teiste osaliste koostöös on siiski veel arenguruumi.

Kui soovime tuua inimese Saaremaale, ei piisa talle ainult töökoha pakkumisest. Vaja on elukohta, tema kaaslasele tööd ja lastele lasteaia- või koolikohta. Mõnikord leiame spetsialisti ja pakume talle tööd, kuid pere ei saa siin vajalikku tuge ning inimene lahkub mõne aja pärast.

Oleme osalenud Saaremaa valla „Meile elama" programmis ja käinud koos värbamismessidel. See on hästi töötanud. Suurim praktiline probleem on endiselt esmase elukoha leidmine. Aitame uusi töötajaid võimaluse korral majutusega ja kompenseerime osaliselt Saaremaale tulemisega seotud kulusid.

Millised on ettevõtte järgmise viie aasta suuremad eesmärgid?

Loodame jätkuvalt palju nii ekspordile kui ka Eesti riigi tellimustele. Eesti mereväe ja teiste merel tegutsevate jõustruktuuride võime arendamisel on palju teha. Mereväe patrull-laev Raju on olnud pikalt rivist väljas ning kaks uuemat kaatrit annetati Ukrainale. Loodetavasti leiab Eesti riik võimaluse oma merelist võimekust tugevdada. See annaks meile tööd ja looks pikema vaate.

Samal ajal jätkub töö Euroguardiga ning teiste mahukate rahvusvaheliste projektidega. Rahvusvahelises koostöös ehitatav 80-meetrine laev on üks meie ajaloo suuremaid projekte. Selle korpus valmib partnertehases Klaipedas ning edasine töö jätkub meie juhtimisel.

Kuidas on võimalik ehitada maailmatasemel laevu just Saaremaal?

Meie laevadel on oma nägu. Maailmatasemel laeva ehitamisel on palju olulisi komponente, kuid lõpuks saavad laeva valmis inimesed. Saarlased on tublid. Ka meie omanikud on ambitsioonikad ja targad inimesed, mis on ettevõtte arengule palju kaasa aidanud.

Meile meeldivad keerulised projektid. Kui vaadata näiteks biometaani ja elektrit kasutavat Kratti, siis paljud laevatehased ei soovi nii tehniliselt nõudlikku projekti ette võtta. Meid aga väljakutsed tõmbavad.

Kas laevaehitus võiks olla hea karjäärivalik ka noorele?

Absoluutselt. Korraldasime tänavu esimest korda avatud tehase päeva ja huvi oli suur. Meil käib pidevalt õpilasi ja tudengeid tehasega tutvumas. Ka Kuressaare kolledži väikelaevaehituse õppekava vastu on olnud tugev huvi.

Loodame koolide kaudu leida endale järelkasvu ning käime sügisel ja kevadel karjäärimessidel. Tahame olla noorte jaoks pildil, sest siin saab teha väga põnevat, rahvusvahelist ja tähenduslikku tööd.

Kädy on „Meile elama“ programmi esimene kontakt ja teejuht, aidates Saaremaale naasta soovivatel inimestel leida vastuseid töö, kodu ja haridusega seotud küsimustele. FOTO: Alar Truu

Meile elama – sest iga uus saarlane loeb

Kui räägime Saaremaa tulevikust, räägime tegelikult inimestest. Räägime õpetajatest, kes aitavad meie lastel kasvada. Arstidest, kes hoiavad meie tervist. Noortest peredest, kes toovad elu meie küladesse ja linnadesse. Ettevõtjatest, kes loovad uusi töökohti. Saarlastest, kes hoiavad saartel elu sees. Ning saarlastest, kes otsustavad pärast aastaid mandril või välismaal olekut taas koju tagasi tulla.

Just selleks sündis pea kaks aastat tagasi Saaremaa valla teenus „Meile elama“. Selle eesmärk on aidata inimestel leida tee Saaremaale, Muhusse ja Ruhnu ning muuta siia kolimine võimalikult lihtsaks ja sujuvaks. Inspiratsiooni saime Taani Bornholmi saarelt, kus sarnane teenus on aidanud tuhandetel inimestel uues kogukonnas kanda kinnitada. Meie usume samuti, et kui tahame hoida Saaremaad elujõulise ja kasvavana, peame teadlikult tegelema sellega, et siia tuleks uusi inimesi ning meie omad leiaksid põhjust tagasi tulla.

Paari aasta jooksul oleme näinud, et inimesed ei koli Saaremaale ainult töö pärast. Nad tulevad siia elukvaliteedi pärast. Otsitakse turvalisemat keskkonda laste kasvatamiseks, tugevamat kogukonnatunnet, rahulikumat elutempot ning rohkem aega iseendale ja oma lähedastele. Just neid väärtusi on siia kolijad meiega vesteldes kõige sagedamini välja toonud.

Iga kolija taga on oma lugu

„Meile elama“ töö kõige põnevam osa on inimeste lood. Pole kahte ühesugust pöördumist ega kahte täpselt samasugust kolimisteekonda.

Meie poole pöörduvad noored pered, kes otsivad lastele paremat kasvukeskkonda. Spetsialistid, kes soovivad ühendada karjääri ja kvaliteetse elukeskkonna. Kaugtöötajad, kelle jaoks ei ole enam oluline kontori asukoht. Ettevõtjad, kes otsivad uusi võimalusi. Ning inimesed, kelle sünda on aastaid tagasi Saaremaale jäänud ja kes tunnevad, et nüüd on aeg tagasi tulla.

Kõige sagedamini küsitakse meilt üsna praktilisi asju. Millised on töövõimalused? Kuidas leida elukoht? Kuhu lasteaeda või kooli laps panna? Millises piirkonnas oleks kõige parem elada? Milliseid huvitegevusi lastele pakutakse? Aga siiski on need teemad vaid jäämäe tipp kõikidest teemadest, millega oma töös iga päev tegeleme.

Need küsimused võivad esmapilgul tunduda lihtsad, aga sageli määravad just vastused neile kogu pere tuleviku. Meie töö on aidata inimestel infot leida, õigete kontaktideni jõuda ning anda kindlustunne, et nad ei pea seda teekonda üksinda läbima.

Esimesed tulemused on julgustavad

Kui teenust looma hakkasime, oli üks suur küsimus: kas inimesed üldse vajavad sellist tuge?

Täna võime öelda, et vajavad küll.

Teenuse esimesel tegutsemisaastal loodi kontakt 86 inimesega, kelle taga on pere, kes tundsid huvi Saaremaale kolimise vastu. Veelgi olulisem on aga see, et teenuse toel asus saartele elama 59 inimest. Need ei ole lihtsalt numbrid tabelis. Need on päris inimesed, kes on leidnud siit kodu, töö ja kogukonna.

Iga uus pere aitab tugevdada meie kogukondi. Iga uus spetsialist aitab parandada teenuste kvaliteeti. Iga laps aitab hoida elus meie lasteaedu, koole ja huviharidust. Seetõttu loeb iga uus saarlane.

Eriliselt rõõmustab meid see, et märkimisväärne osa pöördujatest on inimesed, kelle juured on Saaremaal. Nad on aastaid elanud Tallinnas, Tartus, Soomes, Rootsis või veel kaugemal, kuid soovivad taas siduda oma elu paigaga, kust nende lugu alguse sai. Sageli ei takista tagasitulekut mitte soovipuudus, vaid küsimused töö, kodu või laste hariduse kohta. Just siin saab „Meile elama“ olla esimene kontakt ja teejuht.

Tulevased õpetajad tuleb üles leida juba tudengipingist

Saarte tulevik sõltub väga palju sellest, kas meil jagub häid õpetajaid ka aastate pärast. Seetõttu oleme seadnud haridusvaldkonna üheks oma peamiseks fookuseks.

2025. aasta novembris toimus esmakordselt Tallinna ülikooli pedagoogikaüliõpilaste õppereis Saaremaale. Kahekümne kahel tudengil oli võimalus külastada koole üle kogu saare, kohtuda õpetajate ja koolijuhtidega ning näha oma silmaga, milline on õpetaja töö ja elu saarel. Tagasiside oli väga positiivne ning mitmed tudengid väljendasid huvi siduda tulevikus oma tööelu Saaremaaga.

Tänavu kevadel võõrustasime juba Tartu ülikooli pedagoogika ja eripedagoogika tudengeid. Kokku osales õppereisil 24 tudengit, kes tutvusid Saaremaa haridusasutuste, tugisüsteemide ning elukeskkonnaga. Lisaks koolidele külastati ka Saaremaa toetava hariduse keskust ning kohtuti kohalike haridusvaldkonna eestvedajatega. Tudengite tagasisidest jäid kõlama märksõnad, nagu kogukonnatunne, sõbralikkus, toetav keskkond ja inspireerivad inimesed.

Sellised kohtumised on olulised, sest õpetajate järelkasv ei sünni üleöö. Kui tahame, et noored spetsialistid kaaluksid Saaremaad oma tulevase töö- ja elukohana, peame neid siia kutsuma ning neile päriselt näitama, milline elu siin on.

Tervishoiu tulevik sünnib koostöös

Sama oluline on tervishoid. Viimase aasta jooksul oleme koos Kuressaare haigla ja Tartu ülikooli meditsiiniteaduste valdkonnaga otsinud võimalusi, kuidas tuua Saaremaale rohkem noori arste, residente ja teisi tervishoiuspetsialiste. Kohtumistel on osalenud nii haigla, valla kui ka ülikooli esindajad ning ühine eesmärk on olnud leida lahendusi, mis aitaksid noortel spetsialistidel näha Saaremaad atraktiivse elu- ja töökohana.

Koostöös Kuressaare haigla ja Tartu ülikooliga töötame selle nimel, et juba õpingute ajal jõuaks noorte arstide ja residentideni sõnum: Saaremaa on koht, kus on võimalik teha tähendusrikast tööd, areneda spetsialistina ja luua kvaliteetne elu endale ning oma perele. Elukoht, kogukonna tugi ja sisseelamine on sageli sama olulised kui töökoht ise. Just siin saab „Meile elama“ teenus pakkuda personaalset tuge nii spetsialistile kui ka tema perele.

Selle aasta kevadel kohtusime koos Kuressaare haigla juhtidega ka arstiteadusüliõpilaste seltsi tudengitega, et tutvustada haiglat ja „Meile elama“ teenust ning rääkida ausalt Saaremaal elamisest ja töötamisest. Meie eesmärk on lihtne: kui noor spetsialist kaalub tulevikus erinevaid võimalusi, oleks Saaremaa üks neist valikutest.

Elu, kuhu on lihtne kuuluda

Viimase kahe aasta jooksul on meie tööst välja kasvanud mõte, mis võtab hästi kokku selle, miks inimesed saartele tulevad.

See on elu, kuhu on lihtne kuuluda.

Saarele ei tulda ainult töökoha pärast. Siia tullakse, sest soovitakse rahulikumat elurütmi, tugevamat kogukonda ja rohkem aega. Siin on meri igapäevane taust, lapsed saavad kasvada turvalises keskkonnas ning inimesed tunnevad üksteist nimepidi. Siin on võimalik elada looduse keskel ilma kvaliteetses hariduses, kultuuris või teenustes järeleandmisi tegemata.

Sageli ütlevad siia kolijad, et kõige suurem muutus ei tulnud mitte uue töökoha või kodu kaudu, vaid sellest, kuidas nad oma igapäevaelu kogevad. Nad avastavad, et neil on rohkem aega. Rohkem aega pere jaoks. Rohkem aega iseenda jaoks. Rohkem aega elamiseks.

Kutsume kõiki saarlasi kaasa aitama

Kuigi „Meile elama“ on Saare maakonna teenus, ei ole see ainult valla projekt. See on kogu Saaremaa, Muhu ja Ruhnu ühine ettevõtmine, et kvaliteetne elu saartel säiliks.

Seetõttu tahame pöörduda kõigi saarlaste poole.

Kui tead vabanevast 3–4-toalisest üürikorterist või majast (just nendest on saartel puudus, et pere saaks tulla), siis anna sellest teada. Sageli sõltub inimese kolimisotsus just sobiva kodu leidmisest.

Kui pakud teenust, mis võiks olla kasulik siia kolijatele, siis võta meiega ühendust. Mida rohkem teavet ja kontakte suudame jagada, seda lihtsam on inimestel sisse elada.

Ja võib-olla kõige olulisem üleskutse.

Räägi Saaremaast, Muhust ja Ruhnust oma mandril elavatele sõpradele, sugulastele ja tuttavatele. Räägi neile mitte ainult kaunist loodusest ja merest, vaid sellest, kuidas siin päriselt elatakse. Räägi neile kogukonnast, mis hoiab. Koolidest, kus laps ei ole lihtsalt nimi nimekirjas. Elust, kus on natuke rohkem aega.

Meie kõigi tutvusringkonnas on keegi, kes on kunagi Saaremaalt lahkunud. Või keegi, kes on mõelnud, et tahaks elada rahulikumas kohas.

Võib-olla piisab ühest vestlusest.

Võib-olla sünnib just sellest järgmine tagasitulek koju.

Ja võib-olla sünnib just sellest järgmine lugu inimesest, kes otsustab, et tema tulevik on saarel.

Sest iga uus saarlane loeb.

Kädi Alt
„Meile elama“ konsultant

Konsultandi töö tähendab inimestele konkreetsete lahenduste leidmist, aga ka sõnumi levitamist, et Saaremaa ootab elanikke. Fotol tutvustab Kädy personalijuhte ja -töötajaid ühendaval PARE seminaril. FOTO: erakogu

Pihtla Pritsumeeste tegevus ei piirdu aga üksnes operatiivse päästetööga. Vabatahtlikud panustavad aktiivselt ennetustöösse, viies läbi tuleohutusalaseid üritusi, kodunõustamisi ning elanikkonnakaitse koolitusi FOTO: Annely Aavik

Pihtla Pritsumehed – südamega kogukonna turvalisuse eest

Pihtla kandis teatakse hästi, et kui abi on vaja, ei jää see tulemata – 2008. aastast tegutsev MTÜ Vabatahtlik Tuletõrje Selts Pihtla Pritsumehed on kujunenud üheks oluliseks kogukonna turvalisuse hoidjaks, kelle tegevus ulatub palju kaugemale kui üksnes päästesündmustele reageerimine.

Täna kuulub Pihtla pritsumeeste ridadesse 25 väljaõppe saanud vabatahtlikku, 20 meest ja 5 naist. Koostöös päästeametiga reageeritakse aastas ligi 40 päästesündmusele, olgu selleks tulekahjud, liiklusõnnetused või muud ohuolukorrad. Väljakutsele jõutakse kiiresti – kümne minuti jooksul pärast väljasõidukorralduse saamist ning minimaalselt kolmeliikmelise meeskonnaga.

Pihtla pritsumeeste tegevus ei piirdu aga üksnes operatiivse päästetööga. Vabatahtlikud panustavad aktiivselt ennetustöösse, viies läbi tuleohutuse üritusi, kodunõustamisi ning elanikkonnakaitse koolitusi. Samuti osaletakse regulaarselt õppustel ja täiendkoolitustel, et olla valmis tegutsema ka keerulisemates olukordades.

Viimastel aastatel on erilise tähelepanu all olnud elanikkonnakaitse võime arendamine. Selleks soetati seltsile buss, millest kujundati mobiilne kriisikeskkond. Vajadusel saab seal pakkuda inimestele sooja ja valgustatud varjupaika, elektrit, esmast toitu ja joogivett ning võimalust pesta käsi või kasutada tualetti. Lisaks vastutavad Pihtla vabatahtlikud ka Kuressaare välihaigla transpordi ja püstitamise eest ning osalesid selleks vajalikel õppustel.

Tugev meeskond sünnib erinevatest inimestest

Pihtla pritsumeeste suurim väärtus on nende inimesed. Seltsi kuuluvad väga erineva tausta ja elukutsega kogukonnaliikmed: ettevõtjad, põllumehed, ehitajad, meditsiinitöötaja, õeõppe tudeng, kutseline päästja, teenuskeskuse juhataja, karjäärinõustaja, värskelt kooli lõpetanud mootorsõidukitehnik ning ka paar pensionäri.

Just see teadmiste ja kogemuste mitmekesisus teebki meeskonna tugevaks.

„Meid ühendab soov aidata inimesi ja panustada oma kogukonna turvalisusesse," ütlevad Pihtla Pritsumehed. Selle töö väärtust kinnitab ka tunnustus. 2025. aastal nimetati Pihtla Pritsumehed Saare maakonna parimaks vabatahtlikuks päästeüksuseks.

Vabatahtlikkus kui eluviis

Mis paneb inimesi oma vaba aega päästetööle pühendama? Pihtla pritsumeeste sõnul on vastus lihtne – soov aidata ja olla kasulik.

Mõni panustab rohkem, mõni vähem, kuid iga liige saab ise otsustada, millal ja kuidas kaasa lööb. Aktiivsemate vabatahtlike jaoks tähendab see sageli suurt, isegi väga suurt ajalist panust.

Vabatahtlikkus on sageli ka põlvkondadeülene traditsioon. Näiteks kuulub seltsi Kiilide pere, kus vabatahtlikena on tegutsenud isa Enn, pojad Ott ja Oskar ning Ennu õetütar Kristiina. Isa ja poja tandemina panustavad Toomas ja Karl Jalakas. Seltsis tegutseb ka abielupaar Ainar ja Diana Õisnurm.

Pritsumeeste vaim kandub edasi ka noorematele. Vabatahtlik päästja Rando Rahnik käis omal ajal koos oma isaga päästesündmustel kaasas ning võtab nüüd ennetusüritustele kaasa oma 11-aastase poja Tormi. Nii sünnibki järelkasv ja kogukonna turvatunne kandub ühelt põlvkonnalt teisele.

Oma kätega ehitatud kodu

Pihtla pritsumeeste lugu on ehe näide sellest, mida kogukond üheskoos suudab. Vabatahtlikud ehitasid viie aasta jooksul vanast töökojast endale pritsumaja, mis avati ametlikult 1. märtsil 2013. Tänaseks on toetuste ja vabatahtlike töö abil välja ehitatud ka suur garaaž, kus paiknevad põhiauto, kriisibuss ja muu vajalik varustus.

Kõige pikema staažiga liikmed on asutajad Aivar Aasma, Rain Metsmaker, Rando Rahnik ja Toomas Jalakas, kelle panus ulatub peagi juba 20 aastani.

Rohkem kui päästjad

Pihtla pritsumehed on kogukonna jaoks palju enamat kui päästeüksus. Alates 2017. aastast korraldavad nad Pihtla jaanituld, mis toob kokku eri põlvkonnad ning pakub tegevusi kogu perele. Nii panustatakse lisaks turvalisusele ka kogukonnatunde tugevdamisse.

Pihtla pritsumeeste missiooni võtab hästi kokku moto: „Jumala auks, ligimese kaitseks." Selle põhimõtte järgi tegutsetakse iga päev – olgu see siis päästesündmusel, kriisiolukorras, õppusel või külarahvast ühendaval jaanitulel.

Eesmärk on lihtne, kuid oluline: et Pihtla piirkond ja kogu Saaremaa oleksid turvalised, kokkuhoidvad ning head paigad elamiseks. Ja just seda tööd teeme vabatahtlikult, südamega ja kogukonna heaks.

Ursula Rahnik
Pihtla komando pealik

Kultuuriselts „Kevade" hoiab viie küla kogukonnavaimu elavana

Kõljala kogukonnaelu eestvedaja on 26 aastat olnud kultuuriselts „Kevade", mida veab kümneliikmeline tuumik, kes panustab oma aega ja energiat selle nimel, et piirkonna elu püsiks aktiivne, ühtehoidev ja mitmekesine.

Seltsi kuulub 31 liiget ja igapäevast tegevust juhib kümneliikmeline aktiivne tuumik, kes kohtub igal nädalal Kõljala külamajas ning panustab aega ja energiat kogukonna heaks.

Kutse alustada selts tõi kokku inimesed, kes soovisid piirkonna elu ise kujundada. Algatajate hulgas olid Kaali kooli õpetajad ning allakirjutanu, kes on tänaseni seltsi juhatuses.

Suurimad edulood on Kõljala külaplatsi rajamine kunagisse põllutöökooli õunaaeda ja lagunenud lasteaiahoone taastamine tänapäevaseks külamajaks, mis sai teoks tänu PRIA, riigi ja valla toetustele ning kohalike tööpanusele: võsastunud õunaaia muutmine külaplatsiks ja lagunenud hoone taastamine nõudsid aastaid kestnud järjekindlat tööd ning rahastuse leidmist.

Enne taastamist oli endise lasteaiahoone seisukord masendav: kütteta maja katus jooksis läbi, aknaraamid olid mädanenud ning paljud aknaklaasid purunenud. Paljudele tundus hoone päästmine lootusetu ettevõtmine. Me ei lasknud aga käsi rüppe, vaid otsustasime majale uue elu anda. Järjekindel taastamine kestis 4–5 aastat ning nõudis sadu tunde vabatahtlikku tööd, talguid ja usku, et suudame ühise eesmärgi nimel suuri asju teha.

Tänaseks on Kõljala külamajast saanud kogukonna süda. Majas on suur ja väike saal, köök ning saun. Külamaja kõrval asuval külaplatsil on laululava, grillimaja ja palliplatsid, mis pakuvad võimalusi nii suuremate ürituste kui ka igapäevase vaba aja veetmiseks. Kogukonna turvalisuse parandamiseks on külamajja soetatud ka generaator.

Kõige rohkem tuntakse uhkust selle üle, et kunagine lagunenud hoone ei ole nüüd ainult silmarõõm, vaid pakub tänapäevaseid võimalusi paljudeks tegevusteks.

Kõljala piirkonna viis küla – Kõljala, Kaali-Liiva, Reeküla, Eiste ja Masa – pälvisid 2019. aastal Saaremaa aasta küla tiitli. Meie jaoks oli see tunnustus aastatepikkuse töö eest ning tõestus, et varemetest taastatud külamaja ja võsast päästetud õunaaed on märkamist väärt. Tiitel kinnitas, et ükski talgutund ega eestvedajate unetu öö ei olnud asjata.

Ka seltsi eestvedajad on leidnud tunnustust – kaks neist on saanud Pihtla osavalla külasädeme tiitli ning tänavu jõudis seltsi kauaaegne juhatuse liige Veeve Kaasik Maalehe ja Coopi konkursi „Kogukonna hing" kümne silmapaistvama kandidaadi hulka.

Üheks meeldejäävaks ettevõtmiseks kujunes Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva puhul rajatud iluõunapuude hekk. Piirkonna 12 küla, kohalikud toetajad ja annetajad istutasid kokku 18 nimelist puud. Igal kevadel õitsev hekk vana põllutöökooli õunaaia kõrval meenutab kogukonnale, mida on võimalik saavutada, kui piirkond hingab ühes rütmis.

Tegusas külamajas jagub aasta ringi ettevõtmisi igale vanusele. Ühiselt tähistatakse vabariigi aastapäeva, vastlapäeva, jaanipäeva ja jõule, korraldatakse talguid, õpitubasid, matku ja teatrietendusi. Igal nädalal saavad kokku lauatennisemängijad ning karmoškaansambel „Meite moodi".

Teisipäevaklubi on seltsi süda, kus iganädalastel kokkusaamistel vahetatakse uudiseid, tähistatakse sünnipäevi ja kokatakse koos. Paljude jaoks tähendab see kuuluvustunnet, võimalust kodust välja tulla ja tunnet, et ollakse kogukonnas jätkuvalt vajalikud.

Kaali kooliga koostöös kingitakse piirkonna vastsündinutele nimelised lapitekid, mille valmistavad teisipäevaklubi liikmed. Viie aasta jooksul on üle antud juba 20 lapitekki. Esimesed lapiteki saanud lapsed osalevad nüüd juba ise lastejooksudel ning koolivaheaegade tegevustes koos vanemate õdede-vendadega. See on ilus näide sellest, kuidas kogukonna loodud traditsioonid ühendavad põlvkondi.

Kogukonnas oodatud sündmus on 20. augustil toimuv lastejooks, mis peeti tänavu juba üheteistkümnendat korda. Seltsi eestvedamisel on ellu kutsutud ka Pihtla piirkonna külade päev, mida on seni korraldatud kolmel korral. Suurematel kogukonnaüritustel osaleb tavaliselt ligi sada inimest, väiksematel 20–40 inimest.

Enne kooli algust rõõmustas külarahvast meeleolukas suvelõpupidu, kus esinesid Meelespea ja Viktooria rühma rahvatantsijad ning tantsuks mängis ansambel. Õhtu üheks erilisemaks hetkeks kujunes muinastulede öö lõkke süütamine. Septembris oli taas „Külla külla" üritus, kus toimus hoidiste konkurss, käsitöö ja talutoodete müük, loterii ning õpitoad. Külastajatel oli võimalik kuulata karmoškamuusikat ja nautida kohapeal pakutavat kehakinnitust.

Meie suurim soov on, et külaelu ei hääbuks, tee külamajja ei rohtuks ning maja akendes põleks talveõhtutel ikka tuli. Eesmärk on hoida külamaja ja -plats paigana, kus kohtuvad kõik põlvkonnad – lapsed, noored ja eakad. Noori soovitakse kaasata mitte ainult külaliste, vaid ka aktiivsete korraldajate ja talgulistena, sest just nemad viivad tänased ettevõtmised tulevikku.

Silje Vaik
kultuuriseltsi „Kevade" juhatuse liige

AVATUD UKSED, AVATUD KOGUKOND

Kultuuriselts „Kevade" tänab toetuse eest Kõljala POÜ-d, kohalikke ettevõtjaid, eraisikuid ning kõiki vabatahtlikke abilisi, kelle panus aitab kogukonnaelu edasi viia. Kogukonna tuleviku hoidmisel on võtmetähtsusega kohalike elanike aktiivsus ning jätkuv koostöö valla, piirkonna ettevõtjate, külavanemate ja erinevate ühenduste vahel. Kõljala külamaja uksed on avatud aasta ringi ning oodatud on kõik, kes soovivad osa saada aktiivsest, ühtehoidvast ja elujõulisest kogukonnaelust.

Möödunud õppeaasta koolivaheaegadel täitus Kõljala külamaja laste naeru ja tegutsemisrõõmuga: lauatennis, lauamängud, meisterdamine ja maastikumängud pakkusid võimalust veeta aega sõprade seltsis ning avastada, et kõige lõbusamad hetked sünnivad sageli ekraanideta.

Tõnu Post: Saaremaa tulevik sõltub inimestest ja töökohtadest

Üle 30 aasta Kõljalas põllumajandusettevõtlusega tegelenud Tõnu Post usub, et maaelu tulevik sõltub eelkõige inimestest, kogukonnast ja võimalusest kohapeal tööd teha. Kuigi ettevõtlus tähendab sageli oma asja ajamist, peab ta oluliseks ka kohaliku kogukonna toetamist.

„Eks me oleme siin oma külaseltse ikka vahel toetanud natukene ja kui kogukond abi palub, siis püüame võimaluse korral aidata. See on elementaarne, et oma ümbrust toetada," ütleb Post. Kogukondlikku koostööd peab ta maapiirkondades elu loomulikuks osaks.

Tema sõnul on kogukonnal maapiirkonnas ka laiem tähendus. Juba see, et inimesed on olemas ja piirkonnas elavad, annab kindlust ning aitab elu käigus hoida. Samas on just inimeste vähesus tema hinnangul üks suuremaid probleeme, millega maapiirkonnad silmitsi seisavad. „Inimesed liiguvad sinna, kus on tööd ja paremad teenused ning maaelul tuleb selle tagajärgedega toime tulla," räägib Post. „Kui inimesi jääb vähemaks, siis on raskem leida töötajaid, lapsi ei jätku koolidesse ega lasteaedadesse ning vähemaks jääb nii teenusepakkujaid kui ka tarbijaid."

Põllumajanduses on aasta olnud rahulik

Ettevõtte jaoks on tänavune aasta kulgenud pigem positiivselt. Suuremad ilmastikuga seotud probleemid on seekord Saaremaast mööda läinud, ei ole olnud uputusi ega põudasid ning ettevõte on kõik tööd suhteliselt hästi ära teha. „Kõigega oleme praegu järje peal. Kuigi toodangu hinnad ei ole üleliia head olnud, on need lasknud meil majandada. Ka saagid on olnud head, jäädes paljude aastate võrdluses pisut üle keskmise."

Suurim mure on jätkuvalt tööjõu kättesaadavus. Posti hinnangul ei saa maaelu tugevdamist jätta ainult omavalitsuste õlgadele. „See on laiem, isegi riiklik küsimus. Tuleb mõelda, mida teha selleks, et inimesed tahaksid maapiirkondades elada. Maal on palju plusse: puhas keskkond, rahulikum elutempo ja lastel hea kasvada. Aga lõpuks määrab ikka see, kas inimesele on tööd."

Omavalitsustel näeb ta samuti olulist rolli. „Ettevõtlust peab aktiivselt toetama. Kui kellelgi on idee, siis peab vald vaatama, kuidas aidata see võimalikult kiiresti teoks teha. Ei tohiks tekkida asjatuid bürokraatlikke takistusi. Kui on mõte, siis mõttest peab saama tegu!"

Erinevalt levinud arusaamast ei ole ettevõtja sõnul noored põllumajandussektoris täiesti puudu. „Meie firmas on päris palju noori, ei ole ainult vanemad inimesed. Meil on töötajaid igas vanuses ja see tasakaal on tegelikult üsna hea."

Posti hinnangul on noorte huvi üks põhjus see, et põllumajandus ise on viimaste aastakümnete jooksul väga palju muutunud. „Tehnika, millega töötati kolmkümmend aastat tagasi, ja see, millega töötatakse täna, on täiesti võrreldamatud. Traktoril on küll endiselt neli ratast all, aga need ei ole ammu enam sarnased masinad." Ka töötingimused on muutunud märksa mugavamaks, aga ka keerulisemaks. „Masinad on inimesesõbralikumad, mugavad ja väga arvutiseeritud. Tänapäevane töötaja peab tehnoloogiast aru saama, sest arvutid aitavad tööd teha palju efektiivsemalt. Füüsilist tööd ei ole enam kaugeltki nii palju kui kunagi varem."

Tuleviku pärast tuleb siiski mõelda

Laiemalt mõeldes teeb Postile muret nii maailma poliitiline olukord kui ka Saaremaa tulevik.

„Iga mõtlev inimene peab sellele paratamatult mõtlema, kuidas need sõjad lõpevad ja milleni need viivad. Samal ajal peame hoolitsema selle eest, et Saaremaa inimesi kaotama ei hakkaks ja elu püsiks ka väiksemates külades. Peame mõtlema sellele, et ei kulutaks kõiki ressursse oma laste eest ära."

Üle kolme aastakümne ettevõtlust vedanud mehe enda motivatsioon pole aga kuhugi kadunud. „Motiveerivad inimesed, kellega koos töötad, ja see väike pinge, kuidas asjad lähevad. Ning eks aastatega on tekkinud ka harjumus – oma asjad tuleb lihtsalt korras hoida."

1 KÜSIMUS

Kuidas kaasati kohalikke elanikke Smuuli skeitpargi ehitusloa protsessi ja millal skeitpark valmib?

Lindia Lallo
Noorsootöö ja huvihariduse peaspetsialist

Ehitusluba väljastati 21. augustil, millele eelnes ehitusloa menetlusprotsess, kuhu olid kaasatud ümberkaudsete kortermajade korteriomanikud, kokku 286 inimest.

Kaasamisprotsessis esitati vastuväiteid ja ettepanekuid, mida analüüsiti ja sellele vastavalt täiendati ehitusprojekti. Samuti korraldas vallavalitsus 23. juulil skeitpargis kohtumise, kus kuulati piirkonna elanike, lapsevanemate, harrastajate, noorte ning vallavalitsuse ametnike seisukohti seoses ehitusloa menetlusprotsessiga.

Koosolekul tegi vallavalitsus ettepanekud alljärgnevateks kompromissettepanekuteks, millega ehitusloa väljastamisel arvestati:

- Skeitpargi ümber paigaldatakse 2-meetrine piirdeaed ning määratakse kindlaks pargi kasutamise aeg.
- Hooajaks püstitatakse alale teisaldatav tualettruum.
- Pärast skeitpargi valmimist tellitakse pargi kasutamisest tuleneva müra mõõtmine koos eksperthinnanguga ning vajadusel rakendatakse leevendavad meetmed müra vähendamiseks.
- Parkimine Smuuli tänaval – skeitpargi kasutajatele määratakse parkimiskohad Smuuli tänava äärde.
- Skeitpargi info lisatakse valla veebilehele (haldamine, kontakt ja kasutusajad).

Ettepanekutega arvestamine aitab lahendada mitmeid kortermajade ühistute muresid, nagu prügistamine, müra, öine kasutamine ja antisanitaarsed olud. Oluline on tagada piirkonna elanikele vajalik heaolu ning samas võimaldada noortel ja harrastajatel ekstreemspordiga jätkata turvalises, tänapäevases ning kättesaadavas keskkonnas.

Kui kõik kulgeb plaanipäraselt, saavad asfalteerimistööd valmis septembri keskpaigaks ja edasi liigutakse elementide ning inventari paigaldamisega. Uuel hooajal saab sõita uutel atraktsioonidel ja kui vahepeal juhtub ime, siis võib olla juba sel aastal!

Smuuli skeitpargi rekonstrueerimiseks on Saaremaa valla 2026. a eelarves arvestatud 249 860 euroga.

Noorsootöö – trikiga investeering

Kui öelda „noorsootöö“, tuleb enamasti esimesena silme ette ilmselt noortekeskus, kus saab sõpradega piljardit või lauamänge mängida või lihtsalt pärast kooli olla. Või hoopis malev, laager, noorteüritus või skeitpark. Tegelikult on noorsootöö midagi palju suuremat, laiemat ja enamat.

Noorsootöö on võimaluste loomine. See on võimalus noorel proovida, eksida, uuesti proovida ja avastada, milles ta hea on. See on võimalus kohtuda inimestega, keda ta muidu ei kohtaks. Ja mõnikord on see ka võimalus, et üks täiskasvanu märkab noort õigel hetkel ning küsib: „Kuidas sul päriselt läheb?“

Saaremaa vallas on üle 6000 noore vanuses 7–26 aastat. Nende huvid, mured ja vajadused on väga erinevad. Mõni tahab laulda, teine mopeedi putitada, kolmas videot valmistada, neljas rulaga sõita ja viies lihtsalt leida koha, kus pärast koolipäeva turvaliselt olla. Noorsootöö ülesanne ei ole öelda noorele, mida ta peaks tegema, vaid aidata tal leida võimalusi, mis talle päriselt korda lähevad.

Miks on noorsootööd üldse vaja?

Noor inimene õpib kogu aeg: koolis, kodus, sõpradega koos olles, erinevates tegevustes osaledes. Kodu kõrval on koolil noore arengus väga oluline roll, andes teadmisi, oskusi ja tuge edasiseks eluks. Noorsootöö täiendab seda keskkonda võimalustega, kus noor saab ise proovida, kaasa rääkida, otsustada ja oma ideid ellu viia. Näiteks võib noor korraldada noortekeskuses väikese sündmuse. Selle ettevalmistamisel ja läbiviimisel õpib ta suhtlema, kokkuleppeid pidama, vastutust võtma, oma aega planeerima ja ootamatutele olukordadele lahendusi leidma.

Noorsootöö ei konkureeri kooli, huvihariduse ega teiste noore arengut toetavate tegevustega. Vastupidi – kõige rohkem võidab noor siis, kui need erinevad keskkonnad üksteist toetavad.

Ja vahel ei ole kõige olulisem uus oskus või teadmine. Ka võimalus leida sõpru, proovida midagi uut või lihtsalt olla turvalises ja toetavas keskkonnas on noore arengus väga oluline. Noorsootöö aitab noorel kasvada inimeseks, kes usub endasse, oskab teistega arvestada ja julgeb oma elus midagi ette võtta.

Muutus võib alguse saada väikesest asjast

Kujutame ette 15-aastast noort, kes alles otsib seda, mis talle sobib ja rõõmu pakub. Kooliasjad on korras, aga näiteks muusikakool või tantsutrenn ei pruugi talle huvi pakkuda. Samas meeldib talle väga rula. Ta läheb skeitparki. Esimesel korral kukub. Teisel korral ka. Kolmandal korral tuleb trikk välja. Järgmisel nädalal proovib ta uuesti. Mõne aja pärast õpetab ta sama trikki sõbrale.

Pealtnäha ei ole juhtunud midagi erakordset, tegelikult aga on ta saanud kogemuse, et harjutades saab paremaks, ebaõnnestumine ei tähenda läbikukkumist ja oma oskusi saab ka teistega jagada. Ta on saanud eduelamuse, on leidnud midagi, milles ta tunneb, et on hea. Ja mis ehk kõige olulisem – see on miski, mis hoiab teda tegevuses. Sellest võib alguse saada palju rohkemgi.

Skeitpark ei ole ainult rambid ja lärm

Üks näide noorsootöö võimalustest on Kuressaare skeitpark. Park ei ole mõeldud ainult kõige osavamatele sõitjatele, sinna võib tulla ka noor, kes teeb alles oma esimesi katsetusi.

Kahjuks taandatakse skatepargi olemus vahel vaid mürale ja noortegruppidele, nägemata seda, mis seal tegelikult toimub. Tegelikult võib skeitpark olla noore jaoks kohtumispaik, treeningupaik, eneseväljenduse koht ja, miks mitte, ka kogukonna süda.

Just seetõttu on väga väärtuslik, et Kuressaare skeitpark saab uuendatud. Hea ja tänapäevane skeitpark ei ole lihtsalt uus rajatis linnapildis, vaid annab noortele koha, kus liikuda, harjutada, sõpradega kokku saada ja oma oskusi proovile panna. Veelgi enam – see annab võimaluse tuua kokku erinevate huvidega noori ning luua seal ümber uusi ettevõtmisi ja sündmusi.

Kui noored ise ütlevad, mida nad tahavad teha, saavad täiskasvanud aidata sellel ideel sündida. Nii näiteks toimus paar aastat tagasi Smuuli skeitpargis „Hoovikas“, kus noored said võistelda trikitõukeratta ja rulaga, aga lisaks astusid üles kohalikud noored räppard, toimusid tänavatantsu ja tänavakunsti etteasted. Ühe sündmuse sisse mahtus seega sport, muusika, looming ja kogukond.

See ongi noorsootöö üks tugevusi: ühe huvi kaudu saab jõuda järgmise võimaluseni. Rulaga sõitma tulnud noor võib avastada, et talle meeldib hoopis üritusi korraldada. Räppiv noor võib leida julguse lavale minna. Pealtvaataja võib otsustada, et proovib järgmisel korral ise. Ja väiksematel võib tekkida äratundmine, et ka nemad võivad kunagi midagi sellist teha.

Aga kas sellest päriselt kasu ka on?

On küll. Noorsootöö mõju ei ole nähtav samal päeval, isegi mitte järgmisel. Kui noor käib kolm korda nädalas noortekeskuses, ei saa me öelda, et tema elu muutus täna kell 16.37. Aga aasta pärast võib seesama noor olla hoopis enesekindlam, julgem ja oma koha leidnud. Ta on leidnud sõbrad. Tal on tekkinud (uus) huvi. Ta julgeb rohkem inimestega rääkida. Ta on saanud oma esimese suvise töökogemuse malevas. Või on ta leidnud täiskasvanu, kelle käest julgeb abi küsida. Kõik see võib esmapilgul näida vähetähtsana. Tegelikult võib sellel olla väga suur tähendus. Eriti noore jaoks, kes muidu jääks oma murega üksi.

Saare maakonna siseturvalisuse arengustrateegias on välja toodud, et 2025. aasta märtsis oli Saaremaa vallas 159 noort vanuses 16–26, kes ei töötanud ega õppinud. Selliste noorteni jõudmisel nähakse ühe võimalusena koostööd noortekeskustega. See näitab hästi, miks noorsootöö ei ole lihtsalt „vahva ajaveetmine“. Mida varem jõuab nooreni inimene, kes teda kuulab ja toetab, seda rohkem on võimalusi, et probleemile leitakse lahendus enne, kui see suureks kasvab.

Noorsootöötaja roll võib olla üllatavalt suur. Ta võib aidata noorel leida endale sobiva (huvi) tegevuse, toetada teda mõne idee elluviimisel, aidata kirjutada projekti või korraldada sündmust. Vajadusel võib ta aidata leida ka suvetööd või malevakohta. Aga mõnikord pole noorel vaja nõu ega abi millegi korraldamisel. Mõnikord on kõige tähtsam, et keegi kuulaks. Tihti ei julge noor oma mure või abipalvega pöörduda lähedaste poole, võib-olla ei ole ta valmis minema mõne ametniku või spetsialisti poole. Noorsootöötajaga võib aga olla lihtsam jutule saada, sest nad kohtuvad hoopis argisemates olukordades. Ja siis võib ühest lihtsast lausest – „Mul on midagi, millest ma tahaksin rääkida“ – saada algus vestlusele, millel võib olla noore jaoks palju suurem tähendus, kui esialgu paistab. Selle lause väärtust on raske numbritesse panna.

Kõige parem noorsootöö sünnib koos noortega

Noorsootöö ei ole täiskasvanute nimekiri sellest, mida noored „peaksid“ tegema. Noored teavad ise kõige paremini, mis neid huvitab. Kui nad ütlevad, et tahavad skeitparki, siis tasub küsida, millist skeitparki nad vajavad. Kui nad tahavad bändi teha, siis tasub mõelda, kus nad saavad proovi teha. Kui nad tahavad korraldada üritust, siis tasub anda neile võimalus seda päriselt teha.

Just selline kaasamine õpetab noorele, et tema arvamusel on väärtus.

Noorsootöö väärtust on lihtne märgata siis, kui vaadata suuri üritusi, uusi rajatisi või osalejate arvu. Aga tegelik mõju võib olla hoopis väiksem ja vaiksem. See võib olla noor, kes tuleb esimest korda noortekeskusesse. Noor, kes leiab skeitpargist oma seltskonna. Noor, kes saab malevas oma esimese töökogemuse. Noor, kes julgeb lavale minna. Noor, kes pärast mitut ebaõnnestunud katset teeb lõpuks ühe triki ära. Või noor, kes lihtsalt teab, et kui elus läheb keeruliseks, on olemas koht ja inimene, kelle poole pöörduda.

Noorsootöö on investeering inimestesse. Peame meeles pidama, et tänane 13-aastane rulataja, noortekeskuse külastaja, malevanoor või bändiproovis käija on homne töötaja, ettevõtja, lapsevanem, treener, kultuurikorraldaja, volikogu liige või kogukonna eestvedaja oma kodukohas.

Kui tahame, et Saaremaa oleks hea koht elamiseks ka kümne, kahekümne või kolmekümne aasta pärast, siis tasub vaadata väga tähelepanelikult sellele, milliseid võimalusi me täna oma noortele anname. Noorsootöö on üks osa sellest võrgustikust, mis aitab noorel kasvada enesekindlaks, aktiivseks ja oma kodukohta väärtustavaks inimeseks.

Tiina Luks
Saaremaa noorsootöö keskuse juht

Skeitpark on palju enamat kui koht trikkide õppimiseks. Siin sünnivad enesekindlus, järjekindlus ja eduelamused ning me ei tea kunagi ette, kui kaugele üks selline kogemus noore elus välja võib viia. FOTO: Allan Mehik

NOORTETÖÖ SAAREMAAL

Saaremaa noorsootöö keskus koondab oma katuse alla Kuressaare noortejaama ning Aste, Kärla, Lümanda, Orissaare, Tornimäe, Valjala, Salme ja Leisi noortekeskused, samuti Kaarma laagrikeskuse.

Keskuse peamised tegevusvaldkonnad on

- noorsootöö korraldamine ja arendamine;
- noortepoliitika kujundamises osalemine;
- noorte omaalgatuse ja osaluse toetamine;
- mitteformaalse õppimise võimaluste loomine;
- huvitegevuse ja projektide korraldamine;
- noorteinfo ja nõustamisteenuste pakkumine;
- koostöö arendamine koolide, noorteorganisatsioonide, kogukondade ja teiste partneritega.

Saaremaa keskustes töötab 15 noorsootöötajat.

Asfalteerimistööd teostatakse septembris ja edasi liigutakse elementide ning inventari paigaldamisega. Uuel hooajal saab sõita uutel atraktsioonidel ja kui vahepeal juhtub ime, siis võib olla juba isegi selle aasta numbri sees! FOTO: Annely Aavik

Ahoi, saare meremehed siin- ja sealpool ekvaatorit!

Ettevalmistamisel on mahukas raamat "Saare meremehed siin- ja sealpool ekvaatorit", mis käsitleb saarlastest meremeeste eluolu, tööd ja seiklusi erinevatel meredel eelmise sajandi teisel poolel.

Saaremaa merekultuuri selts on oma 30 tegevusaasta jooksul pidanud oluliseks väärtustada merekultuuri ja kõike randlaste elu, mere ja merendusega seonduvat. Raamatu idee sündis suuresti meremeeste endi huvist ja soovist talletada tulevastele põlvedele nende aastate tegevust ja mälestusi. „Saare meremehed siin- ja sealpool ekvaatorit" on ühe põlvkonna lugu, aeg muutub, mehed kaovad igavikuradadele, aga mälestused nende töödest ja elust peavad jääma, kas või raamatu lehekülgedele.

Raamatu koostamisel on osalemas aktiivselt paljud endised meremehed, kes ei ole veel oma mälestusi meiega jaganud, palun võtke kiiresti ühendust Rein Sepaga +372 511 0918 või **rein-sepp43@gmail.com** või Peeter Laum +372 506 5246 või **Peeter.Laum@gmail.com**. Oleme tänulikud iga mälestuskillu eest!

Saare Kaluri endised meremehed saavad kokku 1. detsembril Suures Tõllus. Pane end varakult kirja.

Raamatute ettetellimine on alanud. Täna tellides on raamatu hind 40 eurot, detsembris kokkutulekul 50 eurot.

Kas teie korteriühistul on renoveerimine ees või alles mõtlete, kust alustada?

Tule Saaremaa renoveerimispäevale ja saa praktilisi teadmisi, nõuandeid ning teiste ühistute kogemusi!

Eesti Korteriühistute Liit kutsub Sind osalema Saaremaa renoveerimispäeval, mis toimub 26. septembril hotellis Meri, Kuressaares algusega kell 9.30.

Päeva jooksul räägime:

- korteriühistu ja kohaliku omavalitsuse koostööst;
- renoveerimisprotsessist ja selle rahastamisest;
- renoveerimise kuludest;
- tehnilise konsultandi ja omanikujärelevalve rollist;
- Saaremaa renoveerimise hetkeseisust;
- ehitaja kogemusest;
- ühistujuhtide praktilistest nõuannetest.

Lisaks ootavad osalejaid kohvipausid ja elamumess.

Osalemine on tasuta , kuid vajalik on registreerumine hiljemalt 21.09.2026.a. : **www.ekyl.ee**

Saaremaa renoveerimispäeva toetavad:

build EST Kaasrahastanud Euroopa Liit SAK SAARE ARENDUSKESKUS

KUTSE: Eesti-Läti IV elektriühenduse avalik arutelu

Eesti-Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneering hakkab valmis saama. Kutsume kõiki huvilisi aruteludele, kus anname ülevaate eelistuse saanud planeeringulahenduse kujunemisest. Samuti tutvustame avaliku väljapaneku ajal laekunud arvamusi ja ettepanekuid.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Arutelud toimuvad:

- 21.09 kell 17.30 Kuressaare kultuurikeskus (Tallinna 6, Kuressaare)
- 23.09 kell 17.30 veebiarutelu (link planeeringu kodulehel)
- Planeeringulahenduse ja mõjude hindamise aruandega, sh laekunud ettepanekute ja vastustega saab tutvuda planeeringu kodulehel **www.riigiplaneering.ee/eesti-lati-IV** dokumentide all.

Riigi eriplaneeringu koostamist korraldab majandus- ja kommunikatsiooniministeerium.

Kontakt: projektijuht Monika Korolkov (**info@mkm.ee**)

SAAREMAA VALLAVALITSUS ON VÄLJA KUULUTANUD AVALIKUD KONKURSID

- Vanemraamatupidaja (tähtaeg 24.09)
- Ökonomist (tähtaeg 24.09)

Kandideerimisavaldus esitada Saaremaa vallavalitsusele aadressil **konkurss@saaremaavald.ee** või Lossi 1, Kuressaare linn 93819.

VÄLJA ON KUULUTATUD AVALIKUD KONKURSID

- Psühholoog ja tugiisik Saaremaa toetava hariduse keskuses
- Füüsika-, prantsuse keele, loovusainete, matemaatikaõpetaja Kuressaare Nooruse koolis
- Lasteaiaõpetaja Mustjala koolis
- Lasteaiaõpetaja Lümanda Karu-Kati lasteaias
- Muusikaõpetaja Kuressaare Tuulte Roosi lasteaias

Kandideerimise täpsete tingimuste ja ametijuhenditega saab tutvuda veebilehel **www.saaremaavald.ee/tule-toole**.

Merepäästeõppus: Õppusel osales kokku 218 inimest, sealhulgas treenitavad, hindajad, korraldajad ja vaatlejad. FOTOD: PPA

Merepäästeõppus Soela praamil

28. augustil oli Triigi sadamas märgata tavapärasest vilkamat tegevust: Soela väinas seisnud praamilt evakueeriti päästealustega inimesi kaldale, kus suure päästeparve ümber tegutsesid politsei- ja piirivalveameti, päästeameti, AS Saarte Liinide, mereväe, kaitseliidu, Kuressaare haigla kiirabi ning Saaremaa valla esindajad.

Sel päeval toimus suur merepäästeõppus „Blue Victory", mille eesmärk oli harjutada ulatusliku laevaõnnetuse lahendamist koostöös kõigi partneritega, keda sellise merepäästesündmuse korral võidakse kaasata. Õppust juhtis politsei- ja piirivalveamet, sest ka tegeliku merepäästesündmuse lahendamist juhib politsei- ja piirivalveameti lennu- ja merepääste koordinatsioonikeskus (JRCC).

Praamil keskenduti suitsutõrjele, sektsioonide sulgemisele, reisijate rahustamisele, päästeparvede vette laskmisele, reisijate, sealhulgas erivajadustega inimeste suunamisele ja evakueerimisele, parvede täitumuse kontrollimisele ning veest inimeste päästmisele.

Stsenaariumi kohaselt süttis kell 12.10 Triigi–Sõru liinil parvlaeva Soela autotekil haagissuvila. Selle kõrval paiknes veel mitu haagissuvilat, mille varustusse kuuluvad gaasiballoonid, mistõttu tekkis suur plahvatuse ja tule kiire leviku oht. Põlengust tekkiv suits jõudis ventilatsiooni kaudu kiiresti reisijate salongi, põhjustades paanikat. Kokku oli õppuse käigus abi vajavate inimestena kaasatud 84 reisijat.

Õppusel harjutati kahte olulist valdkonda: tegevusi merel ja kaldal. Sündmuse lahendamisse kaasatud osalised harjutasid rollijaotust, infovahetust ja omavahelist koostööd. Praamil keskenduti suitsutõrjele, sektsioonide sulgemisele, reisijate rahustamisele, päästeparvede vette laskmisele, reisijate, sealhulgas erivajadustega inimeste suunamisele ja evakueerimisele, parvede täitumuse kontrollimisele ning veest inimeste päästmisele.

Sama oluline oli kaldatoetuse harjutamine, sest päästesündmuste lahendamine jätkub ja lõpeb kaldal. Kaldatoetuse meeskond mängis läbi infovahetuse eri osapooltega, kannatanute vastuvõtmise, merepäästeüksuste toetamise, logistiliste vajaduste väljaselgitamise ja planeerimise, lähedaste teavitamise ning kommunikatsiooni korraldamise. Samuti kaardistati ja planeeriti lisaressursse ning menetlustega seotud tegevusi.

Õppusel osalesid Saaremaa, Muhu ja Hiiumaa vabatahtlikud merepäästjad, Kuressaare ja Kärdla politseijaoskonna merepäästjad, merevägi, päästeamet, riigilaevastik ning AS Saarte Liinid. Kaldatoetuse tegevustes osalesid Kuressaare politseijaoskond, Kuressaare haigla kiirabi, kaitseliit ning Saaremaa vald.

27. augustil toimus ka ettevalmistav seminar, kus tutvustati merepääste riskianalüüsi, Eesti päästepiirkonna mere- ja lennupäästeplaani, PPA kriisiplaani merepäästes. Samuti korrati üle merepäästesündmusele reageerimise, juhtimise ja lahendamise põhimõtted, sealhulgas kaldatoetuse korraldus. Päeva lõpetasid Soela praami, Triigi sadama ala ning õppuse mängureeglite tutvustused.

Õppust ka hinnati ja järelanalüüsis tõdeti, et kuigi õppus oli edukas, peab jätkama asutuste ja üksuste vahelise koostöö harjutamist, et päästesündmustele reageerimise valmidus oleks võimalikult heal tasemel. Just praktiliste õppuste käigus tulevad välja kitsaskohad, mis vajavad täiendamist.

Õppusel osales kokku 218 inimest, sealhulgas treenitavad, hindajad, korraldajad ja vaatlejad.

Vaatlejatena olid kutsutud osalema lisaks Saaremaa vallavalitsuse esindajatele ka Läti piirivalve, siseministeeriumi, kliimaministeeriumi ning Euroopa piiri- ja rannikuvalve ameti (FRONTEX) esindajad.

Õppust rahastasid politsei- ja piirivalveamet ning Saaremaa vald.

Liisu Ots
arenduse peaspetsialist

Kuidas valmistuda kütteperioodiks?

Vastab AS Kuressaare Soojuse müügijuht Mati Jams.

Enamikus Kuressaare elumajades on moodne soojusvahetiga kütte soojussõlm, mis küttesüsteemi purunemisel hoiab majas ära lekke, siiski tasuks korteriomanikel üle vaadata oma korteris küttetorude ja radiaatorite seisukord.

Samuti tasuks maja haldajal üle vaadata keldris oleva küttetorustiku seisukord.

Majades tuleks vältida välisõhu sattumist küttetorustiku ja radiaatorite juurde. Eriti puudutab see trepikodade välisuksi ja keldrite aknaid. Kui majas on ruume, mida pidevalt ei köeta, peaks tagama külmade ilmadega nendes küttevee läbivoolu torude ja radiaatorite külmumise vältimiseks. Korteriomanikel peaks olema majahaldaja kontakt kütteprobleemide ja avarii tekkimisel.

Siiani on Kuressaares elumaju, mille küttesüsteem on ehituseaegne ehk aastakümneid vana. Vana küttesüsteem ei taga maja ruumides soovitud ühtlast temperatuuri. Kõikides majades on võimalik küttesüsteem asendada ajakohasega. Selle tulemusel väheneb tavaliselt maja küttearve ja suureneb elanike rahulolu oma eluasemega.

Enam ei ole sellist mõistet nagu kütteperioodi algus, iga maja saab seda ise reguleerida vastavalt majarahva soovidele. Omalt poolt saame kinnitada, et AS Kuressaare Soojus on algavaks küttehooajaks valmis.

Vaimne tervis algab märkamisest – abi ei pea otsima alles kriisis

Aasta tagasi alustas Saaremaa toetava hariduse keskus (edaspidi STHK) Saaremaa valla elanikele vaimse tervise teenuste pakkumist ja selle aja jooksul oleme saanud kinnitust, et vajadus toetuse järele on olemas ning inimeste mured on väga erinevad.

Pakume pereteraapiat, loovteraapiat, psühhoteraapiat ning kriisi- ja leinanõustamist – teenuseid, mille eesmärk on toetada inimesi erinevates eluetappides ja keerulisemates olukordades.

Iga inimese lugu on erinev. Mõni inimene jõuab meieni pärast lähedase kaotust, raske diagnoosi saamist või mõnda muud ootamatut elusündmust. Sellistes olukordades ei pruugi alati vaja minna pikaajalist teraapiat – vahel piisab mõnest nõustamiskorrast, et saada oma mõtetele ja tunnetele tuge ning leida taas veidi rohkem selgust ja kergust.

Oluline on märgata ka iseenda sisetunnet. Kui tekib mõte, et oleks vaja kellegagi rääkida või kõrvalist tuge saada, tasub abi küsida. Abi otsimine ei pea ootama hetkeni, mil olukord on muutunud väga raskeks. Meie teenused võivad olla toeks ka neile, kes ootavad pikemat aega mõne spetsialisti vastuvõttu ning vajavad seni tuge, et paremini toime tulla.

Meie spetsialistide kogemus näitab, et pöördutakse väga erinevate muredega. Noorte puhul on sagedasemad teemad ärevus, kooliga seotud raskused, traumaatilised sündmused ja meeleolulangus. Lapsed vajavad sageli tuge emotsioonide märkamise ja väljendamise, pingete maandamise ning eneseregulatsiooni oskuste arendamise juures. Samuti pöördutakse laste ärevuse ja leinaga seotud teemadel.

Laste murede korral rõhutame üle, et igas lasteaias ja koolis on kohapeal olemas STHK hariduse tugispetsialistid – lasteaias eripedagoogid, logopeedid ja sotsiaalpedagoogid ning koolides eripedagoogid ja sotsiaalpedagoogid. Psühholoogilist tuge on võimalik saada meie keskuse ruumides (Marientali tee 27, II korrusel). Juba väikeste murede korral tasub nendest rääkida rühmaõpetaja või klassijuhataja, kes oskab vajadusel kaasata vajaliku spetsialisti.

Täiskasvanute puhul on sagedased põhjused depressioon, keerulised traumaatilised kogemused, lein ning varasemad traumad, mis on mingil eluetapil taas esile kerkinud. Samuti vajavad tuge lapsevanemad, kes soovivad paremini mõista oma last, peres toimuvat või iseennast lapse toetamise kõrval.

Vanemluse toetamiseks korraldab STHK ka 2–8-aastaste laste vanematele mõeldud Imeliste Aastate koolitust ning kõikidele lastevanematele mõeldud Gordoni suhtlustreeningu koolitust. Lisaks käib igal aastal koos tõhusa vanemluse toetusgrupp.

Just ennetus on üks valdkond, millele oleme oma tegevuses palju tähelepanu pööranud. Meie kogemus näitab, et inimesed pöörduvad sageli abi saamiseks alles siis, kui mure on kestnud juba pikemat aega. Tagantjärele öeldakse üsna sageli: „Oleksin pidanud varem tulema."

Vaimse tervise toetamine ei peaks aga algama alles siis, kui inimene enam ise toime ei tule. Nii nagu füüsilise tervise puhul on oluline ennetus ja varajane märkamine, on seda ka vaimse tervise puhul. Seetõttu oleme lisaks individuaalsete teenuste pakkumisele panustanud kogukonna teadlikkuse suurendamisse.

Meie spetsialistid on käinud asutustes ja kogukondades rääkimas oma valdkonnast – vaimsest tervisest, suhetest, kriisidest, leinast ja sellest, kuidas märgata iseennast ning enda lähedasi. Samuti oleme pakkunud loovteraapial põhinevaid enesehoiu gruppe, kus inimesed saavad õppida paremini märkama oma tundeid, pingeid ja vajadusi ning leida viise enda toetamiseks juba enne suuremate raskuste tekkimist. Kui on soov STHK spetsialiste enda kollektiivile rääkima kutsuda, siis innustame julgelt meiega ühendust võtma.

Esimene aasta vaimse tervise teenuste pakkumisega on näidanud, et abi vajatakse ja abi otsitakse. Meie eesmärk on jõuda inimesteni veelgi varem – enne seda, kui mured kasvavad liiga suureks. Vaimse tervise eest hoolitsemine ei ole midagi, mida peaks tegema alles kriisis olles. See on osa enda, oma pere ja oma kogukonna hoidmisest.

Abi küsimine võib olla esimene samm parema enesetunde, tugevamate suhete ja tasakaalukama elu poole.

Teenusele registreerimine on lihtne ning viis esmast kohtumist on Saaremaa valla elanikele tasuta. Iga pöörduja jaoks leiame koostöös teenuste koordinaatoriga sobiva spetsialisti ja aja.

Gabriela Rooso,
STHK juht
Angela Mäeots,
STHK rehabilitatsiooniteenuste juht

ERIPEDAGOOG	LOGOPEED
Toetab õppimist ja õpioskuste arengut.	Toetab kõne, keele ja suhtlemisoskuste arengut.
SOTSIAALPEDAGOOG	**PSÜHHOLOOG**
Toetab sotsiaalset toimetulekut ja suhtlust nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega.	Toetab vaimset tervist ja emotsionaalset heaolu.

VAIMSE TERVISE TEENUSTELE SAAREMAA TOETAVA HARIDUSE KESKUSES SAAB REGISTREERUDA:

- E-posti teel: vaimnetervis@sthk.edu.ee
- Telefonitsi: + 372 5192 0075

VANEMLUSKOOLITUSTE OSAS SAAB LISAINFOT:

- E-posti teel: Karoliina.roomets@sthk.edu,ee
- Telefonitsi: +372 5196 7569

KESKUSES PSÜHHOLOOGI JUURDE AJA BRONEERIMINE:

- E-posti teel: kairi.pirn@sthk.edu.ee
- Telefonitsi: +372 5853 9286

Haridusasutuses kohapeal olevate haridustugiteenuste kohta küsi enda rühmaõpetajalt või klassijuhatajalt.

MEELDETULETUSEKS:

lisaks kohalikele teenustele on üle-eestiliselt olemas mitmed ööpäevaringsed kriisitelefonid ja tugiteenused, kuhu võib pöörduda igal ajal:

- Kriisitelefon 116 123 – anonüümne ja tasuta abi igale vanusele
- Lasteabi 116 111 – sobib lastele ja noortele, saab helistada või kirjutada
- Peaasi.ee – võimalus broneerida tasuta veebinõustamine
- Eluliin 655 8088 – avatud iga päev kell 10–24

Saare maakond alustas ettevalmistusi TERVIK-u loomiseks

Saare maakonnas käivitus 1. märtsil 2026 projekt „Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli rakendamine ja ettevalmistused TERVIK-u loomiseks Saare maakonnas". Projekti eesmärk on luua Saare maakonna TERVIK ning töötada välja piirkonna sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna koostööstrateegia.

Projektitegevused kestavad kuni 29. veebruarini 2028. Selle aja jooksul kaardistatakse lisaks eelpool toodule ka Saare maakonna sotsiaal- ja tervishoiuteenused, tugevdatakse valdkondadevahelist koostööd ning korraldatakse võrgustikukohtumisi.

Projektis osalevad Saaremaa vald, Muhu vald, Ruhnu vald, Kuressaare perearstikeskus ja Kuressaare haigla.

Projektimeeskonda kuuluvad võrgustiku juht ning kaks kompleksjuhtumikoordinaatorit – hoolduskoordinaator ja terviseteejuht.

Terviseteejuht töötab Kuressaare haiglas. Hoolduskoordinaator töötab esmaspäevast kolmapäevani Kuressaare haiglas ning neljapäevast reedeni Saaremaa vallavalitsuse ruumides.

Soovime kogukonnale lähemalt tutvustada just neid kahte spetsialisti ja nende igapäevaseid töötegevusi.

Hoolduskoordinaator Leini Kaal

Hoolduskoordinaator tegeleb juhtumipõhise töö ja teenuste koordineerimisega, et aidata kompleksse abivajadusega inimestel jõuda neile vajaliku toe ja teenusteni. Selleks teeb ta koostööd inimese perearsti, pereõe, sotsiaaltöötaja, teiste võrgustikuliikmete ning vajadusel ka lähedastega.

Hoolduskoordinaatorile võivad abivajavast inimesest tema nõusolekul märku anda perearst, kiirabitöötaja, sotsiaaltööspetsialist, võrgustikupartner, lähedane või inimene ise.

Terviseteejuht Pille-Liisa Nooska

Terviseteejuht tegeleb samuti juhtumipõhise töö ja teenuste koordineerimisega, et aidata kompleksse abivajadusega inimestel jõuda vajaliku toe ja teenusteni. Oma töös teeb ta samuti koostööd inimese perearsti, pereõe, sotsiaaltöötaja, võrgustikuliikmete ning lähedastega.

Terviseteejuhile annavad abivajadusega inimesest tema nõusolekul märku Kuressaare haigla osakondade töötajad.

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Eesti tuleviku heaks

Kuidas spetsialistid inimest toetavad?

Abivajadus võib olla iga inimese puhul erinev. Näiteks võib inimene vajada tuge haiglast koju naasmisel, kui tal puuduvad lähedased või vajalik tugivõrgustik. Sellisel juhul aitab spetsialist leida sobivad teenused, nagu sotsiaaltransport, koduses keskkonnas kasutatavad abivahendid või koduteenus.

Teise inimese puhul võib tegemist olla pikema taastumisprotsessiga pärast haigust või terviseseisundi halvenemisega. Sellisel juhul pakub terviseteejuht nõustamist, aitab koostada heaoluplaani ning toetab inimest, et sarnane kriitiline olukord tulevikus ei korduks. Vajadusel tehakse koostööd perearsti, pereõe, teenuseosutaja ja lähedasega.

Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli eesmärk on tagada, et keerulisemate vajadustega inimesed saaksid õigel ajal vajalikku tuge ning teenused ja spetsialistid töötaksid ühtse võrgustikuna inimese heaolu nimel.

Eliis Paimre
võrgustiku juht
+372 5300 5920
Eliis.Paimre@saaremaavald.ee

Leini Kaal
hoolduskoordinaator
+372 5750 2452
Leini.Kaal@saaremaavald.ee

Pille-Liisa Nooska
terviseteejuht
pille-liisa.nooska@saarehaigla.ee

Kaheksa majapidamist saab ühisveevärgiga liitumise toetust

Saaremaa vallavolikogu 30. aprilli 2020 määruse nr 12 „Toetuse andmise kord maapiirkondades elavate perede elutingimuste parandamiseks" alusel toetatakse taotlusvoorus veevarustussüsteemide ja kanalisatsioonisüsteemide rajamiseks ja parendamiseks läbiviidavaid tegevusi.

Toetuse taotlemine annab võimaluse nendele peredele, kes ei saa taotleda toetust elutingimuste parandamiseks hajaasustuse programmist.

Majapidamised asuvad küll hajaasustuse piirkonnas, kuid asuvad

- tiheasustusalal (kehtestatud planeeringutes tiheasustusaladele või määratud kompaktse asustusega aladele, kus elanikke on üle 50);
- alal, kus on toimiv ühisveevärk või kanalisatsioonisüsteem;
- reoveekogumisalal.

Sellepärast on nõutav toetuse taotlemisel märkida ära asjaolud, millega toetuse taotlemine on seotud. Taotlusvoor oli avatud 4. maist kuni 4. juunini 2026. Maksimaalseks toetuse suuruseks kinnitati ühele majapidamisele kuni 4500 eurot. Saaremaa valla 2026. a eelarvesse oli planeeritud projektide toetamiseks 20 000 eurot.

2026. aasta taotlusvooru esitati 22 projektitaotlust, projektide kogumaksumusega 57 862,64 eurot, millest taotletav toetus on 28 931,30 eurot ning oma- ja kaasfinantseering 28 931,34 eurot. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumiseks esitas taotluse 11 majapidamist Mändjala piirkonnas. Hindamise tulemusena said kõik projektid positiivse hinnangu ehk kaalutud keskmiseks hindeks rohkem kui 2,5 hindepunkti. Toetusraha jagus 13 projektitaotluse rahuldamiseks, millest kaks taotlust rahuldati tingimuslikult. Taotlejatest viie majapidamise puhul toetati nii ühisveevärgi kui ka -kanalisatsiooniga liitumist ning kolme majapidamise puhul ühiskanalisatsiooniga liitumist.

Taotluse rahuldamise otsuse alusel sõlmitakse toetuse saajaga leping 10 tööpäeva jooksul alates otsuse langetamisest. Saaremaa valla kodulehel avalikustatakse toetuse saajate kohta järgmine informatsioon: 1) toetuse saaja ja kaastaotleja nimed, 2) projekti nimetus, 3) toetuse suurus. Toetust saanud projektid peavad olema ellu viidud hiljemalt 31. detsembriks 2026. Toetuse saaja peab hiljemalt ühe kuu jooksul pärast abikõlblikku perioodi esitama vormikohase aruande koos kulu- ja maksedokumentide koopiatega.

Anu Teppan
keskkonnataristu peaspetsialist

Sel aastal toimus Kuressaare Tänavapiknik juba 11. korda. Kui alustasime 2014. aastal 700 osavõtjaga, siis viimased aastad on piknikust osavõtjaid olnud üle 5000.

Piknik on üks Saaremaa sügise oodatumaid kogukonnasündmusi, mis toob inimesed Kuressaare kesklinna ühise pika piknikulaua äärde. Õhtu ühendab hea toidu, muusika, sõbrad ja mõnusa linnamelu. Osalejad katavad ise oma laua, võtavad kaasa söögi-joogi ning naudivad koos erilist õhkkonda.

See on sündmus, kus Kuressaare tänavad muutuvad üheks õhtuks suureks vabaõhurestoraniks – kohtumisrõõm, hea toit ja Saaremaa külalislahkus ühe pika laua taga.

Aastate jooksul on peetud Kuressaare Tänavapiknikul pulmi, sünnipäevi, klassikokkutulekuid ja paljudele peredele on see lihtsalt aastatepikkune kokkusaamistraditsioon.

Külalisi on piknikul kõigist Eesti ja Euroopa piirkondadest ning kaugemaltki. Kuressaare Tänavapiknik on suurim ja oodatuim kogukonnasündmus Saaremaal.

Terje Nepper

Eurobaromeeter: eurooplaste arvates vajab laste internetiturvalisus jõulisemat tegutsemist

Sotsiaalmeedia on saanud noorte igapäevaelu lahutamatuks osaks ning sellel on oluline roll nii suhtlemisel kui ka teabe hankimisel. Kaks värsket Eurobaromeetri uuringut annavad ülevaate noorte sotsiaalmeediakasutusest ja selle seostest heaoluga ning sellest, milliseid internetiohte eurooplased laste puhul enim tunnetavad.

Euroopa noored veedavad internetis keskmiselt 4,5 tundi koolipäeval ja nädalavahetustel 6,1 tundi päevas. 14% noorukitest veedab enda sõnul ekraani taga rohkem kui kümme tundi päevas.

Peaaegu iga kolmas nooruk tunneb end sotsiaalmeedia tõttu stressis, kurva või sotsiaalselt tõrjutuna. 45% küsitletud noorukitest tunnistab, et kipub end sotsiaalmeediat kasutades teistega võrdlema ning veerand noorukitest on puutunud kokku probleemse veebisisuga, sealhulgas vaenukõnega.

Uuring näitab ka seost ekraani ees veedetava aja ja vanuse vahel, mil noored hakkavad sotsiaalmeediat kasutama. Need, kes alustasid sotsiaalmeedia kasutamist enne 10. eluaastat, veedavad nädalavahetusel ekraani ees keskmiselt 7,5 tundi päevas. Pärast 14. eluaastat alustanud noorte puhul on see 5,7 tundi.

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Eurooplased soovivad laste tõhusamat kaitset internetis

92% eurooplastest leiab, et laste ja noorte tõhusam kaitse internetis on oluline poliitiline prioriteet.

Eurooplastele teeb enim muret küberkiusamine ja ahistamine, mida peab laste jaoks ohuks 71% vastanutest. Eestis on sama näitaja 79%.

Kokkupuudet kahjuliku sisuga, nagu vägivald, enesevigastamine või äärmuslus, peab ohuks 69% eurooplastest ja 80% Eesti vastanutest.

Pea kaks eurooplast kolmest (63%) soovivad, et EL kehtestaks sotsiaalmeediakasutusele vanusepiirangu. Eestis toetab seda 71% vastanutest.

Noorukid ja vanemad on ühel meelel, et noorukite vaimset heaolu veebis parandaks kõige enam olemasolevate platvormireeglite parem rakendamine. Seda nimetas uuringus 48% noorukitest ja 47% vanematest.

Juunikuus ilmunud ristsõnamängu „Tunne Euroopat“ õige vastus oli „Väärinfo ja tõde“. Õigeid vastuseid laekus 88 ning loosi tahtel võitsid 50-eurose Rahva Raamatu kinkekaardi Riina Laaster, Tiit Lember ja Ilme Riisik.

Auhinnad saab kätte Europe Direct Saaremaa teabekeskusest Kuressaares Lossi 1.

Järgmine ristsõna ilmub novembrikuu Saaremaa Teatajas. Leia meid ka veebist: **www.saaremaavald.ee/euroopa**.

Annely Aavik
Europe Direct Saaremaa teabekeskuse juhataja

Foto: ChatGPT (OpenAI)

	TEATUD KEEDIS	IRISEN	EURO-POLIITIK (IN.+NIMI)	END. TAKSO-FIRMA / *ALPHA SIGMA ALPHA*	EESTI SPORDI KESKLIIT	TUGEV, KESTEV KRAMP	ÄÄRETU, PIIRITU	SEE, MIS EI PEATU	ÜKSI MAAILMAS / ... JA PADJA	PIKO-	NURGA-TAGUNE AIAS	PANEN JUURDE	LEMBITU	END. KORV-PALLUR (NIMI+IN.)
TAIME ILUSAIM OSA														
EURO-POLIITIK (EESN.)										TEINE KOHT / END. KORVPALLUR			NORBIT / EUROOPA NÕUKOGU	
KANGE-LANNAD														
KANADA LAULJA PAUL ...					TINA / "STAR WARSI" RÜÜTEL			VIHANE (MURDES) / ÕIGUS-AKT						
MEESTELE		SIIM / UHKE EHITIS		EURO-POLIITIK (IN.+NIMI) / VALGEVASK									NJUUTON / LÜHEND KIRJAS	
EKSIS-TEERIME / VARASTAMINE (PILT.)						TITAAN / JUUSTU-SORT			SÕJAVÄE-POLITSEI / OTTO			VESINIKU-EKSPONENT / KANDI-DAATRIIK		

	TK.	EHK	TÖÖDELDUD TULEKIVITÜKK	KIRJANIK (NIMI+IN.)	TAKISTUSE TÄHIS	OTSE (MURDES)	HEKTAR	VASTUS / TÕMBAD RINGI															EESISTUJA-RIIK
KÕRGE MEES-HÄÄL						TIPP-LENDUR / KANDI-DAATRIIK						ERNIE ONU / RIISTA-PUU				MI TÄHIS / LAULU-TÜÜP		VANAA-DIUM / ...POOD (ELEKT-ROONIKA)		ROOMA 50 / AJALOO- JA KULTUURI-MÄLESTIS		FORDI MUDEL / BERMUDA DOMEEN	
ÜHISTU		BREXITI RIIK / EESTI AEG			INDIAANLASTE TROFEE / POLIITIK (NIMI+IN.)					LENNU-FIRMA / RAVIM-TAIM				LINN IIS-RAELIS / NBA LEGEND ... BIRD					ROOTSI ANSAMBEL / EURO-POLIITIK				
KARGLEV							KOER (LASTEK.) / SÕJALINE LIIT				NÄHA OLEMA / VOKAALITU ROLLER												
EURO-POLIITIK (NIMI+EN.)															TUNNE-TAMA / ALEV							...-EURO, BÄND / INTRESS	
INGLISE K. ASESÕNA		EUROOPA / KROON		*IBIDEM* / SINU			ALFA / LÄTI NETIKOOD		ENDINE MALETAJA / PRIIT NARUSK				TARD-KIVIM / TALLIUM							... JA NAA / BUREAU VERITAS			
	KUSAGILT / PINGE TÄHIS													...-KIOSK / ...-POST		OLÜMPIA-VÕITJA / EINSTEIN			TOETUS / ...-RÜHM				Nr 1 ristsõnad nutigrupp.ee
EK PRESIDENT (EESN.)																		SAAREMAA KÜLA					

Ristsõna vastus saata hiljemalt 26.10.2026 aadressile euroopa@saaremaavald.ee või kirja teel ümbrikus aadressile Lossi 1, Kuressaare 93819 (märksõna „Euroopa ristsõna”). Vastusele lisada oma nimi ja telefoninumber. Õigesti vastanute vahel loosime välja auhindu ning võitjad avaldame novembrikuu lehes. Kõigi nende vahel, kes saadavad õige vastuse vähemalt 4 ristsõna kohta, loosime 2027. aasta alguses välja peaauhinna.

KULTUURI- JA SPORDISÜNDMUSED

ASTE

ASTE RAHVAMAJA

- 20. septembril kl 18 Aste rahvamajas kogupere tsirkuseetendus „Fantastiline planeet“.
- 2. oktoobril kl 19 Salme Vallateater „Missioon“
- 23. oktoobril kl 19 luule ja juttude õhtu Tõnu ja Pääru Ojaga
- 30. oktoobril kl 20 sügispidu „Stiilikas mõrvamüsteerium“, laval Kurjad Plaanid, DJ Peeter Kukk ja juurdlust juhib Jürgen Gansen.

SANDLA

SANDLA RAHVAMAJA

- 1. oktoobril kl 12 väärikate sügispidu. Tähistame üheskoos rahvusvahelist eakate ja muusika päeva. Kontsertkavaga esineb Tõnis Sarap, klaveril Kairit Levit; tantsuks mängib Ivo Linna ja ansambel Helios; tantsuilu duetilt Mairet & Ivar. Kaetud kohvilaud. Pääse 25 €. Kohtade broneerimine tel 5302 5620, broneeritud kohad palume välja osta 24. septembriks. Pääsmed müügil Sandla rahvamajas ja Fienta.com
- 4. oktoobril kl 16 ootame maadlushuvilisi lapsi, noori, täiskasvanuid tutvuma Kreeka-Rooma maadlusega treener Tiit Uspenski juhendamisel. Info tel 5302 5620
- 8. oktoobril kl 19 kinokohvikus uus kodumaine komöödiafilm „Seatapp“. Pääse 6 / 5 €. Avatud kohvik.

SALME

SALME RAHVAMAJA

- 26.09 kl 11–14 kutsume müüma ja ostma Salme sügislaadale!

Kas sul on aiasaadusi, hoidiseid, käsitööd, taimi, küpsetisi, riideid või muud põnevat, mida sooviksid teistega jagada ja müüa? Siis on just nüüd õige aeg end Salme sügislaadale kirja panna!

Ootame laadale nii kohalikke tegijaid, hobimeistreid, aiapidajaid kui ka kõiki teisi, kellel on pakkuda midagi toredat ja sügisest. Tule kauplema, kohtuma tuttavatega ja nautima mõnusat laadamelu! Müügikoha broneerimine tel 5880 0656

Muidugi ei saa sügislaadalt puududa Nunnu konkurss! Ära söö seda hiigelkõrvitsat veel ära, vaid tule too ta näitusele!

Nunnu konkursile ootame kõige suuremat, kõige veidrama kujuga, kõige ilusamat, kõige naljakamat aiasaadust. Palume konkursil osalemine eelnevalt registreerida. Jaga postitust ka sõbrale või naabrile, kellel võiks olla midagi vahvat müügiks pakkuda või näitusele tuua. Mida rohkem osalejaid, seda põnevam päev!

TARITU

TARITU RAHVAMAJA

- 26. septembril kl 12–14 Taritu turupäev, registreeri müügilett 527 0436
- 22. oktoobril kl 16–19.30 Vaimse pärandi päev, üritus on tasuta.

KARJA

KARJA RAHVAMAJA

- 18. septembril kl 19 muusika- ja jutuõhtu Siim Aimlaga. Pilet 10 €
- 1. ja 2. oktoobril kl 19 Andrus Kivirähk „Isamaa pääsukesed“ Karja Mõisateatri esituses. Pilet 10 €. Kohtade broneerimine tel 5854 1614 (Lii), Etendus on vaheajaga, kahes vaatuses. Avatud kohvik (maksmine sularahas).

KIHELKONNA

KIHELKONNA RAHVAMAJA

- 4. oktoobril Komöödiateater „Duetid“, osades Merle Palmiste ja Raivo E. Tamm, algus kl 16 Piletid 27 € ja õpilane/pensionär 25 € müügil Kihelkonna rahvamajas ja Piletilevi.ee
- 16. oktoobril sügispidu ansambliga Cantare, kl 20, pilet 20 €, info 527 0436
- 21. oktoobril eakate „Lustlik luulelõuna“ koos luuletaja ja hobifotograaf Juli Suviga, kl 14, pilet 10 €, info 527 0436

KÄRLA

KÄRLA RAHVAMAJA

- 18. septembril kl 18 kinoõhtu: „Meie Erika“
- 2. oktoobril kl 18 kinoõhtu: „Morten“
- 8. oktoobril kl 19 Saare-Muhu segatrupi Oh Heldeke etendus „Ära mind iial...“
- 22. oktoobril kl 19 kontsert Eesti popmuusika ajaloost. Kaastegevad Robert Linna, Rainer Michelson ja Anne Mari Saks

LAIMJALA

LAIMJALA RAHVAMAJA

- 26. septembril kl 11–14 Laimjala mihklipäevalaat. Ootame lahkelt müüjaid! Ainult eestimaine ja omatehtud kaup.
- 22. oktoobril kl 19 Salme Vallateatri etendus „Leskede kadunud maailm“. Pilet kohapeal 10 €

LÜMANDA

- 4. oktoobril kl 11–13 sügislaat Lümanda rahvamajas.

MUSTJALA

MUSTJALA RAHVAMAJA:

- 25. septembril kl 19 etendus „Ära mind iial» pilet 10 €
- 28. septembril kl 18 kontsert- jumalateenistus parvlaval Estonia hukkunute mälestuseks Mustjala Anna kirikus. Orelil Külli Erikson, tšellol Aare Tammesalu
- 3. oktoobril kl 11–13 Mustjala sügislaat
- 13. oktoobril kl 19 Thule teatri etendus „Isa“

PÄRSAMA

- 20. septembril kl 14 rahvamajas tsirkuseetendus „Fantastiline planeet“. Mängu-*show* 3D kogu perele. Pilet 15 €, kohapeal sularahas, alla 3a lapsed tasuta.
- 24. oktoobril kl 20 tantsuõhtu Marju Länikuga. Infot küsi peo kohta tel 5397 7524 Aina.

TORNIMÄE

TORNIMÄE RAHVAMAJA

- 17. oktoobril kl 17 sügiskontsert: Maarja-Liis Ilus. Piletiinfo Tornimäe rahvamaja Facebookist.

KURESSAARE:

PÄEVAKESKUS, TOLLI TN 9:

- 21. septembril kl 11 vanavanemate päeva tähistamine – õunakoogi konkurss
- 25. septembril kl 11 kaardimäng sasku, juhendab Helmut Sääsk
- 28. septembril kl 15 mälumäng, juhendab Helmut Sääsk
- 1. oktoobril kl 15 noorte viiulisolistide kontsert. Kontsert toimub päevakeskuse majas, Tolli tn 9 ja on tasuta.
- 31. oktoobril kl 19 tantsuõhtu 50 +! Tule veeda meeleolukas ja tantsuline õhtu hea muusika seltsis! Tantsuks mängib ansambel RAM (Reet, Ain, Marko). Võta meelepärane söök-jook ise kaasa (laua katab iga osaleja ise). Piletid ja eelmüük: eelmüük päevakeskuses alates 1. oktoobrist 15 €, kohapeal 31. oktoobri õhtul 20 €. Tasumine sularahas. Lisainfo ja kohtade broneerimine: 5345 1013 või 5300 4653

RAEGALERII

- 18. septembril kl 19 -näituse „Louis I. Kahni ja Alvar Aalto eramud. Paigad, mis teevad õnnelikuks“ avamine. Näitus avatud 10. oktoobrini.

KURESSAARE KULTUURIKESKUS

- 18. septembril kl 17 kunstivõistluse „Saaremaa kunstiteos“ võistlustööde näituse avamine. Näitus avatud 30. oktoobrini.
- 18. septembril kl 19 hooaja avakontsert – Marianne Leibur ja Joel Remmel
- 25. septembril kl 18 klassikalise muusika kontsert – Duo Andersson (Leedu). Tuntud Leedu noore põlvkonna muusikud – viiuldaja Julija Andersson ja pianist Paulius Andersson esitavad publikule harvaesinevaid teoseid ja uut nüüdisheliloomingut.
- 1. oktoobril kl 18 rahvusvahelise muusikapäeva kontsert: Maria Martin (tšello) ja Marko Martin (klaver)
- 4. oktoobril kl 16 Prantsuse *jazz* – Pierre-François Blanchard trio Alibi, Pierre-François Blanchard – klaver, looming; Adèle Viret – tšello; Thomas Savy – klarnetid

KURESSAARE LINNATEATER

- 25. septembril kl 13 „Koleda tüdruku päevaraamat“
- 26. septembril kl 19 „Abruka sõda“
- 28. septembril kl 15 „Kivid sinu taskutes“
- 29. septembril kl 15 „Kivid sinu taskutes“
- 2. oktoobril kl 11 „Kardemoni linna rahvas ja röövlid“
- 3. oktoobril kl 12 „Kardemoni linna rahvas ja röövlid“ Viimast korda!
- 7. oktoobril kl 19 „Paljajalu pargis“ Esietendus!
- 8. oktoobril kl 19 „Paljajalu pargis“
- 9. oktoobril kl 19 „Paljajalu pargis“
- 12. oktoobril kl 15 „Kivid sinu taskutes“
- 14. oktoobril kl 11 ja 13 Miksteater „Põialpoiss Nils Karlsson“
- 23. oktoobril kl 10 ja 11.15 Teatribuss „Mia saladus“
- 24. oktoobril kl 19 „Paljajalu pargis“
- 27. oktoobril kl 19 „Abruka sõda“
- 28. oktoobril kl 19 Vaba Lava „Kuum suvi ´93“
- 31. oktoobril kl 12 „Sipsik“

KURESSAARE LINNASTAADION

- 19. septembril kl 11 31. Saaremaa Duatlon/ Eesti MV duatlonis
- 20. septembril kl 13 II liiga FC Kuressaare U21– Paide Linnameeskond U21
- 23. septembril kl 13 heategevuslik teatejooks 2026
- 24. septembril kl 17 tütarlaste U17 Eliitliiga Esiliiga TU17 JK Saarepiiga ja Kohila Püsivus ÜN – TU17 Tartu NJK Electra
- 30. septembril kl 16 Saaremaa spordikooli heidete õhtu
- 5. oktoobril kl 18 Sarma seeriajooks – tunnijooks

KURESSAARE JALGPALLISTAADION

- 19. septembril kl 13 jalgpall U12 V alagrupp FC Kuressaare kollane – Tallinna FC Olymp
- 20. septembril kl 13 Jalgpall U14 II liiga kevadring FC Kuressaare Kollane – FC Tallinn I

VANALINNA KOOLI VÕIMLA

- 17. septembri kl 17 *pickleball*'i demoõhtu lastele

KURESSAARE SPORDIKESKUS

- 17. septembril kl 19.30 50+ pickleball'i demoõhtu Aivi Augaga
- 20. septembril kl 10 Saare mk MV kiirmales 1. osavõistlus
- 24. septembril kl 19.30 50+ pickleball'i demoõhtu Aivi Augaga
- 27. septembril kl 11 Liikudes Tervemaks – treeningpäev Fitlife'iga
- 28. septembril kl 19 50+ naiste üldkehaline treening Virge Treieliga
- 4. oktoobril kl 10 Saare mk MV kiirmales 2. osavõistlus

KURESSAARE TERVISEPARK

- 20. septembril kl 12 Liikudes Tervemaks: Südamejooks

KARUJÄRVE KÄMPING

- 20. septembril kl 10.30 jooks – matk ümber Karujärve

LOODE TAMMIK

- 26. septembril kl 12 pööripäevajooks – Jooks Sügisesse 2026

KARUJÄRVE JA PÕIDE TERVISERADADEL

- 19. septembril kl 10 – 20. september Saare mk MV discgolf'i üksikmängus

VÕHMA KÜLAMAJA HOOV

- 27. septembril kl 10 Saare mk MV petangis – üksikmäng

ORISSAARE TERVISERADA

- 4. oktoobril kl 18.15 Orissaare sügismatk ja sügisjooks

DEMENTSUSEGA INIMESTE LÄHEDASTE TUGIGRUPP

12. oktoobril kell 17.00 Kuressaare hoolekande majas, aadressil Tolli 9.

Ootame mäluhäiretega või dementsusega inimeste lähedasi toetavasse vestlusringi.

Tugigruppi juhib Imbi Lamp.

Anna oma osalemise soovist märku: **imblik@hot.ee** või tel. 523 7029.

Tugigrupp on osalejatele tasuta.

Dementsuse Kompetentsikeskus

ELUKESTEV ÕPE

13. oktoobril kell 17.30–19 alustab inglise keele vestluskursus (kohtumised 1kord nädalas, kokku 40 h). Õpetaja Janika Pannel, kursuse tasu 290 €.

Lisainfo ja registreerimine **www.ktg.edu.ee/rahvaylikool** või 526 9690.

ENAMPAKKUMISED

Saaremaa vallavalitsus korraldab portaalis **www.osta.ee** elektroonilise enampakkumise hoonestusõiguse seadmiseks kolmele kõrvuti asuvale elamumaa kinnistule. Kinnistud koormatakse hoonestusõigusega ning võõrandatakse hiljem ühiselt ühele hoonestajale.

Kinnisasjade andmed:

Lümanda külas Lageda (registriosa nr 7337350, katastritunnus 71401:001:4857, pindala 12979 m², elamumaa);

Lümanda külas Veski (registriosa nr 7337350, katastritunnus 71401:001:4860, pindala 13667 m², elamumaa);

Lümanda külas Teeserva (registriosa nr 7337350, katastritunnus 71401:001:4861, pindala 13377 m², elamumaa).

Olulisemad tingimused:

Enampakkumise ese: kolme kinnisasja hoonestusõiguse aastatasu kokku.

Alghind (aastatasu): 15 000 eurot.

Tähtaeg: 2 aastat.

Hoonestaja kohustus: projekteerida ja ehitada omal kulul välja krunte teenindav juurdepääsutee ja kruntide teenindamiseks vajalikud trassid kuni kruntide piirini ning elektriliitumised vastavalt kehtivale detailplaneeringule.

Kinnistute väljaostmine: kui hoonestaja on täitnud kõik tingimused ja tasunud kahe aasta hoonestusõiguse tasu, võõrandab Saaremaa vald kõik kolm kinnistut ühiselt hoonestajale. Võõrandamistasuks loetakse tasutud kahe aasta hoonestusõiguse tasu kogusummat.

Lepingu sõlmimine: enampakkumise võitjaga sõlmitakse kinnistute hoonestusõiguse leping.

Enampakkumine toimub ajavahemikul 14. september kuni 5. oktoober 2026 kell 12.

Lisainfo: **www.saaremaavald.ee/muugipakkumised**; kinnisvarateenistuse juhataja Raivo Kahm (**raivo.kahm@saaremaavald.ee**, tel 522 8547).

Saaremaa vallavalitsus korraldab portaalis **www.osta.ee** elektroonilise enampakkumise hoonestusõiguse seadmiseks kahele kõrvuti asuvale elamumaa kinnistule. Kinnistud koormatakse hoonestusõigusega ning võõrandatakse hiljem ühiselt ühele hoonestajale.

Kinnistute andmed:

Salme alevik Mere tn 2a (registriosa nr 27121450, katastritunnus 71401:001:4659, pindala 2501 m², elamumaa);

Salme alevik Mere tn 4 (registriosa nr 27121550, katastritunnus 71401:001:4658, pindala 2494 m², elamumaa).

Olulisemad tingimused:

Enampakkumise ese: mõlema kinnistu hoonestusõiguse aastatasu kokku.

Alghind (aastatasu): 15 000 eurot.

Tähtaeg: 2 aastat.

Hoonestaja kohustus: projekteerida ja ehitada omal kulul välja krunte teenindavad juurdepääsuteed ja kruntide teenindamiseks vajalikud trassid kuni kruntide piirini ning elektriliitumised vastavalt kehtivale detailplaneeringule.

Kinnistute väljaostmine: kui hoonestaja on täitnud kõik tingimused ja tasunud kahe aasta hoonestusõiguse tasu, võõrandab Saaremaa vald mõlemad kinnistud ühiselt hoonestajale. Võõrandamistasuks loetakse tasutud kahe aasta hoonestusõiguse tasu kogusummat.

Lepingu sõlmimine: enampakkumise võitjaga sõlmitakse kinnistute hoonestusõiguse leping.

Enampakkumine toimub ajavahemikul 14. september kuni 5. oktoober 2026 kell 12.

Lisainfo: **www.saaremaavald.ee/muugipakkumised**; kinnisvarateenistuse juhataja Raivo Kahm (**raivo.kahm@saaremaavald.ee**, tel 522 8547).

Saaremaa vallavalitsus korraldab kinnistu ja korteri võõrandamiseks elektroonilised enampakkumised **www.osta.ee** portaalis lõpuga 5. oktoober 2026 kell 12:

Põlde tn 5, Mustjala külas, korter nr 1, 3-toaline, suurusega 76,1 m², remonti vajav. Alghind 12 000 eurot;

Mustjala külas asuv Alevi tn 7 hoonestatud kinnisasi registriosa nr 3780034, katastritunnus 48301:002:0549, pindala 878 m², elamumaa). Alghind 45 000 eurot.

Pakkumiste võitjatega sõlmitakse kinnistu või korteri ostu-müügileping.

Lisainfo: **www.saaremaavald.ee/muugipakkumised**; kinnisvarateenistuse juhataja Raivo Kahm (**raivo.kahm@saaremaavald.ee**, tel 522 8547).

Saaremaa vallavalitsus korraldab portaalis **www.osta.ee** elektroonilise enampakkumise hoonestusõiguse seadmiseks **Orissaare alevikus asuva Kuivastu mnt 33** kinnistule (registriosa nr 4131334, katastritunnus 55001:008:0384, pindala 1152 m², sihtotstarve 90% ulatuses ühiskondlike ehitiste maa ja 10% ärimaa). Kinnistul asub endine Orissaare vallamaja (ehitisregistri kood 106013687, suletud netopind 392,7 m²).

Olulisemad tingimused:

Enampakkumise ese: kinnisasja hoonestusõiguse aastatasu suurus.

Alghind (aastatasu): 29 000 eurot.

Tähtaeg: 3 aastat.

Hoonestaja kohustus: peab investeerima hoonestusõigusega koormatava hoone parendamisse kolme aasta jooksul arvates hoonestusõiguse seadmise lepingu sõlmimisest vähemalt 70 000 eurot.

Kinnistute väljaostmine: kui hoonestaja on täitnud kõik tingimused ja tasunud kolme aasta hoonestusõiguse tasu, võõrandab Saaremaa vald kinnistu hoonestajale. Võõrandamistasuks loetakse tasutud kolme aasta hoonestusõiguse tasu kogusummat.

Lepingu sõlmimine: enampakkumise võitjaga sõlmitakse kinnistute hoonestusõiguse leping.

Enampakkumine toimub ajavahemikul 14. september kuni 30. november 2026 kell 12.

Lisainfo: **www.saaremaavald.ee/muugipakkumised**; kinnisvarateenistuse juhataja Raivo Kahm (**raivo.kahm@saaremaavald.ee**, tel 522 8547).

TRÜKIARV: 14 700
VÄLJAANDJA: Saaremaa Vallavalitsus
TEOSTAJA: AS Postimees Grupp
TRÜKKIJA: AS Kroonpress
TOIMETAJA: Marko Mägi
Tel 5450 2329, magi.marko@saaremaavald.ee
VALLAVALITSUSE INFOTELEFON: 452 5000.
REKLAAMI TELLIMINE: 5351 2603, reklaammaakonnalehes@postimeesgrupp.ee

SIKASSAARE VANAMETALL OÜ

- SOODSAIMA HINNAGA PRÜGI VASTUVÕTT Saaremaal
- VANAMETALLI kokkuost
- TASUTA VANARAUATAKSO
- LAMMUTUStööd

WWW.VANAMETALL.EE +372 5566 9921

SOOV.EE

SINUGA AASTAST 1992!

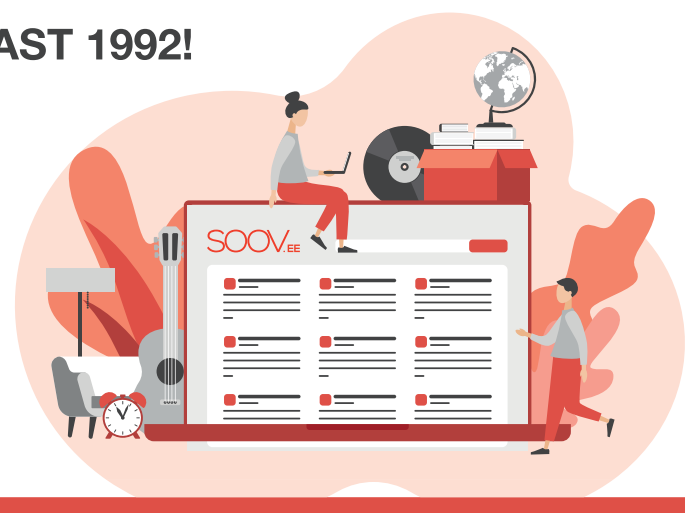

Eraisikutele kuulutamine TASUTA

Baltic Workboats AS on Põhja-Euroopa juhtiv eriotstarbeliste laevade arendaja, tootja ja turustaja, kelle toodetud laevade kõrge kvaliteet ja innovatiivsed lahendused on hinnatud paljude riiklike ning erasektori professionaalsete laevaomanike poolt terves maailmas. Ettevõte haldab kogu laeva valmimise protsessi alates kontsepti väljatöötamisest kuni kliendile üleandmiseni.

Baltic Workboats AS pardale on oodatud

CNC lõikuspingi operaator

kelle igapäevasteks tööülesanneteks on:
- laevadetailide lõikamine Homag CNC lõikuspingiga;
- lõikuspingi juhtimisprogrammi kasutamine;
- tõsteseadmete kasutamine;
- tööpingi igapäevane hooldamine ja töökorras hoidmine.

Pakume: tähtajatut töölepingut, ametialast väljaõpet konkreetsele CNC lõikuspingile, konkurentsivõimelist töötasu, toetavat meeskonda ja töötajasoodustusi.

Tööaeg: täistööaeg, töötamine vahetustes (sisaldab öövahetusi)
Tööle asumine: niipea kui võimalik
Töökoht: Nasva alevik

Kandideerimissoov märksõnaga **«CNC lõikuspingi operaator»** saata koos palgaootusega aadressile cncoperaator@bwb.ee.

TERE TULEMAST PARDALE!

Baltic Workboats shipyard

SKODA

Peaq

Škoda elektriline lipulaev. Loodud suurelt elamiseks. Uus tipp ruumikuses, mugavuses ja elektrilises sõidus on nüüd tellimiseks avatud!

- Saadaval nii viie- kui ka seitsmekohalisena
- Kuni 633km elektrilist sõiduulatust
- Kahesuunaline laadimine
- Škoda suurim - kuni 935-liitrine pagasiruum
- Soojuspump hinna sees

Hind alates
49 990 €

Tutvu hinnakirjaga:

Tutvu mudeliga:

Škodat on peetud madalaimate ülalpidamiskuludega automargiks Kantar Emori "Car Brand Health" uuringu põhjal aastail 2016–2026 ja hinnatud kõrgelt müügi ja teenindusvõrgu, hinnataseme, kvaliteedi ning turvalisuse poolest.

WarmaAuto
Škoda esindus Kuressaares
Tallinna 82a, Kuressaare
Tel +372 453 0120